Valkas novada Centrālā bibliotēka

SMILTENES, STRENČU, VALKAS NOVADU PUBLISKO BIBLIOTĒKU DARBA PĀRSKATS PAR 2016. GADU

Valka, 2017

SATURS

1. Vispārīgs Valkas reģiona bibliotēku raksturojums 5
1.1. Situācijas apraksts 5
1.2. Izmaiņas bibliotēku darbībā pārskata periodā 5
1.3. Bibliotēku akreditācija 6
2. Finansiālais nodrošinājums 7
3. Materiālā un tehniskā stāvokļa vērtējums 9
3.1. Veiktie un plānotie telpu un ēku rekonstrukcijas projekti un remontdarbi 9
3.2. Telpu paplašināšana vai bibliotēku pārvietošana uz citām telpām 9
3.3. Jaunu ēku būvniecība 10
3.4. Iekārtas, aprīkojums 10
4. Bibliotēkas personāls 13
4.1. Personāla raksturojums 13
4.2. Apbalvojumi un pateicības 14
4.3. Finansējums personāla attīstībai 15
4.4. Problēmas un to risinājumi personāla jomā 15
5. Pakalpojumu piedāvājums un pieejamība 16
5.1. Galvenie rādītāji 16
5.2. Pakalpojumu attīstība, jauninājumi, kopaina, piemēri, vērtējums 20
5.3. Bibliotēku pieejamība un pakalpojumi personām ar īpašām vajadzībām 20
5.4. Pakalpojumi un pasākumi atsevišķām lasītāju mērķgrupām 21
5.5. Uzziņu, informācijas un izglītojošais darbs 25
5.6. Pašvaldības, valsts institūcijas un nevalstisko organizāciju informācijas pieejamība 27
5.7. Elektroniskais katalogs un tā pakalpojums 28
5.8. Digitalizācija - kopaina, īss situācijas apraksts 29
5.9. Iekšzemes un starptautiskais SBA 30
5.10. Sabiedrības, lasītāju viedokļa izzināšana par bibliotēkas darba kvalitāti, to rezultāti 31
5.11. Problēmas un risinājumi bibliotēkas pakalpojumu un pieejamības jomā 33
6. Krājums 35
6.1 Krājuma komplektēšanas politika un organizācija 35
6.2. Krājuma komplektēšanas finansiālais nodrošinājums 36

6.3. Rekataloģizācija ... 37
6.4. Krājuma pārbaude (inventarizācija) ... 37
6.5. Krājuma rādītāji (jauniegūvumi, apgrozība u. c.) ... 38
6.6. Datubāzes ... 40
6.7. Krājuma un datubāzu popularizēšana ... 42
6.8. Darbs ar parādniekiem ... 44
6.9. Ar bibliotēkas krājumu saistītās problēmas un to risinājumi, vajadzības ... 44
7. Darbs ar bērniem un jauniešiem ... 44
7.1. Darba ar bērniem un jauniešiem raksturojums un vispārīgie rādītāji ... 44
7.2. Metodiskā un konsultatīvā darba organizācija ... 45
7.3. Bibliotēku krājuma veidošana un papildināšana ... 46
7.4. Uzziņu darbs, pakalpojumi, prasmju un iemaņu attīstīšana, pasākumi dažādām vecuma grupām ... 47
7.5. Veiksmīgākās lasīšanas veicināšanas aktivitātes ... 50
7.6. Bibliotēku sadarbības tīkls bērnu un jauniešu apkalpošanā, nozīmīgākie partneri, sadarbības vērtējums ... 51
7.7. Bibliotēku darbinieku tālākizglītības vērtējums specializācijā ... 52
7.8. Problēmas bibliotēku darbā ar bērniem un jauniešiem, to iespējamie risināšanas ceļi ... 52
8. Novadpētniecība ... 54
8.1. Novadpētniecības darba virzieni ... 54
8.2. Novadpētniecības krājums ... 54
8.3. Novadpētniecības materiālu popularizēšana ... 57
8.4. Sadarbība novadpētniecības jomā ... 60
8.5. Novadpētniecības darba problēmas un to risinājumi ... 61
8.6. Galvenie secinājumi pārskata periodā, nākotnes prognozes, vajadzības ... 61
9. Projekti ... 62
10. Publicitāte ... 63
10.1. Bibliotēkas tēla veidošana ... 63
10.2. Veiksmīgākie bibliotēku popularizējošie pasākumi ... 65
10.3. Ar publicitātes darbu saistītās problēmas un to risinājumi ... 67
11. Sadarbības tīkla raksturojums ... 68
12. Metodiskais un konsultatīvais darbs ... 69
12.1. Situācijas apraksts ... 69

12.2. Izglītības iestāžu bibliotēku pārraudzība 71
12.3. Metodiskā un konsultatīvā darba problēmas un to risinājumi, profesionālās pilnveides vajadzības 72
Pielikumi 74
Darbs ar pieaugušajiem 74
Darbs ar bērniem 79
Novadpētniecības darbs 84

1. VISPĀRĪGS VALKAS REĢIONA BIBLIOTĒKU RAKSTUROJUMS

1.1. Situācijas apraksts

Pārskats par Valkas reģiona (ietver Smiltenes, Strenču Valkas novadus) publisko bibliotēku darbu ir gadskārtējais ziņojums. Pārskata galvenais uzdevums ir apkopot Valkas reģiona bibliotēku darbības raksturojošos rādītājus un sniegt to analīzi. Pārskata tālāka izmantojamība – bibliotēku speciālistu, studentu pētījumiem par publisko bibliotēku darbību 2016. gadā, kā arī vienkārši uzziņai. Pārskats drukātā veidā tiks saglabāts Valkas novada Centrālajā bibliotēkā (turpmāk Valkas NCB), kā arī ievietots bibliotēkas mājas lapā www.biblioteka.valka.lv.

Pārskatu par Valkas reģiona bibliotēku darbu veido divpadsmit nodaļas. Katras nodaļas sākumā dots pārskats par darbu Valkas NCB, tālāk seko apkopojums par reģiona bibliotēku darbu.

Nodaļā, kur aprēķināts iedzīvotāju aptvērumus, izmantoti Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes dati par iedzīvotāju skaitu pašvaldībās uz 01.01.2017. Iedzīvotāju skaits Smiltenes novadā – 13058, Strenču novadā - 3444, Valkas novadā – 9204, kopā 25706, kas ir par 658 jeb 2.5% mazāk nekā 2015. gadā.

1.2. Izmaiņas bibliotēku darbībā pārskata periodā

Kopš 2009. gada 1. jūlija Latvijas Republikas administratīvi teritoriālās reformas, Valkas reģionā sekmīgi turpina darboties 23 publiskās bibliotēkas un divi ārējie apkalpošanas punkti. Bibliotēku skaits, salīdzinot ar 2015. gadu, samazinājies par vienu bibliotēku. Ņemot vērā Valkas NCB 02.09.2015. atzinumu, Latvijas Bibliotēku padomes 26.11.2015. atzinumu, Smiltenes novada domes Kultūras, izglītības un sporta jautājumu pastāvīgās komitejas 22.12.2015. atzinumu, Smiltenes novada dome pieņēma lēmumu "Par Smiltenes novada bibliotēkas Loberģu bibliotēkas reorganizāciju" (Lēmums Nr. 18. 30.12.2015.). Tika izveidots Bilskas bibliotēkas ārējās apkalpošanas punkts Loberģos. Reorganizācijas procesā beidza pastāvēt Bilskas pagasta Loberģu bibliotēka. Tika veikti grozījumi Smiltenes novada bibliotēkas amata vienību sarakstā, mainot amatu "Loberģu bibliotēkas vadītājs" uz "Bilskas bibliotēkas bibliotekārs ārējā apkalpošanas punktā

Loberģi". Bibliotekārei tika saglabāta esošā slodze (0.5) un algas likme, kā arī darbs turpinās esošajā ēkā ar esošo krājumu, datoriem un interneta pieslēgumu. Palielinoties darba apjomam Bilskas bibliotēkā, Smiltenes novada dome 30.03.2016 pieņēma lēmumu Nr.5. "Par izmaiņām amatu vienību sarakstos" un mainīja Bilskas bibliotēkas vadītājai amatu vienību no "0.5" un "1", līdz ar to palielinot arī mēnešalgas likmi.

Līdztekus publiskajām bibliotēkām Smiltenes novadā darbojas septiņas (2015.gadā – deviņas) vispārizglītojošo skolu bibliotēkas un viena profesionālās izglītības iestādes - Smiltenes valsts tehnikuma - profesionālās vidusskolas bibliotēka. Smiltenes novada dome trīs skolas - Smiltenes ģimnāziju, Smiltenes Centra vidusskolu un Smiltenes Trīs Pakalnu sākumskolu apvienoja vienā - Smiltenes vidusskolā. Skola izvietota trīs ēkās, līdz ar to arī no 2016. gada septembra ir viena bibliotēka izvietota trīs ēkās.

Strenču novadā skolēniem pieejamas skolu bibliotēkas Strenču un Sedas pamatskolās.

Arī Valkas pašvaldībā ir notikusi skolu reorganizācija. Apvienotajām Valkas pamatskolai un Valkas ģimnāzijai ir jauns nosaukums -Valkas Jāņa Cimzes ģimnāzija. Līdz ar to reorganizētas arī bibliotēkas, un no 2016. gada 1. septembra darbojas viena bibliotēka, kura izvietota divās ēkās. Kopā Valkas novadā skolēniem pieejamas 5 skolu bibliotēkas.

Kopumā publisko bibliotēku tīkls reģionā veido līdzsvarotu pārklājumu visās apdzīvotās vietās – gan pilsētās, gan novadu lauku teritorijās.

1.3. Bibliotēku akreditācija

Valkas NCB 2016. gadā atkārtoti piešķirts reģiona galvenās bibliotēkas statuss. Iepriekšējās akreditācijas (2010.g.) ieteikumi pārsvarā izpildīti – ievērojami uzlabota krājuma kvalitāte, atjaunots krājums bērniem, izstrādāta jauna tīmekļa vietne un veikts remonts bērnu nodaļā. Ieteikumi nākamajiem pieciem gadiem- uzlabot bibliotēkas telpu funkcionalitāti, jārisina jautājums par krājuma racionālāku izvietojumu un apgaismojumu tajā, jāpaplašina bibliotēka aktivitāšu piedāvājums bērniem un pusaudžiem.

2016. gadā notikusi 11 bibliotēku (Birzuļu, Brantu, Grundzāles, Jaunklidža, Launkalnes, Lugažu, Palsmanes, Plāņu, Sedas, Strenču, Zvārtavas) akreditācija. Desmit no tām atkārtoti piešķirts vietējās nozīmes bibliotēkas statuss. Diemžēl Strenču novada

Sedas pilsētas bibliotēka netika akreditēta. Iemesli - zema bibliotēkas publicitāte, zems iedzīvotāju iesaistījums, zema krājuma apgrozība un pasīvs darbs ar bērniem.

Bibliotēkās konstatētie trūkumi galvenokārt saistās ar to nepietiekamo finansējumu krājuma atjaunošanai, telpu remontiem un aprīkojuma nomaiņai. Vairākas bibliotēkas saņēma aizrādījumu par iedzīvotāju vajadzībām neatbilstošu darba laiku, par nepareizu līdzekļu sabalansējumu grāmatu un periodikas iegādei. Viens no akreditācijas komisijas ieteikumi, kas skar gandrīz visas 10 akreditētās bibliotēkas - uzsākt darbu novadpētniecības dokumentu aprakstu pievienošanu BIS Alise, aktīvāk popularizēt bibliotēku pakalpojumus, tajā skaitā elektronisko datubāzu izmantošanu, uzlabot bibliotēku publicitāti un aktivizēt darbu ar dažādām iedzīvotāju grupām, kā arī izvērtēt darba laika atbilstību iedzīvotāju vajadzībām.

2. FINANSIĀLAIS NODROŠINĀJUMS

Valkas NCB

Bibliotēkas finansiālā nodrošinājuma avoti: Valkas novada pašvaldība, Smiltenes un Strenču novadu pašvaldības un Smiltenes tehnikums (metodiski konsultatīvā darba veikšanai), bibliotēkas maksas pakalpojumi, ziedojumi, Valsts Kultūrkapitāla fonda piešķīrums.

Tabula "Bibliotēkas finansiālais nodrošinājums"

	2014	**2015**	**2016**	**% salīdzinot ar iepr. gadu**
Kopā (EUR)	116061	207810	134387	+79%;-35%*
Pašvaldības finansējums	110380	199815	128044	+81%; -36%
Citi ieņēmumi:	5681	7022	6343	+24%; -10%
t. sk. maksas pakalpojumi	589	807	885	+37%; +10%
t. sk. ziedojumi un dāvinājumi	32	69	15	+115%;-78%
t. sk. VKKF finansējums	790	980	770	+24%; -21%
t. sk. citi piešķīrumi	4270	5166	4673	+21%; -9%

*2015. gadā Valkas bibliotēkas Bērnu nodaļā tika veikts remonts par EUR 84389. Līdz ar to reāli 2016. gada budžets, noņemot 2015. gada budžetam kapitālos izdevumus, ir nevis samazinājies, bet palielinājies par 8%.

Tabula “Bibliotēkas izdevumi”

	2014	2015	2016	% salīdzinot ar iepr. gadu
Izdevumi kopā (EUR)	115088	207810	134387	+81%; -35%*
Kārtējie izdevumi	114140	122572	132491	+7%; +8%
Darbinieku atalgojums (bruto)	70581	76635	79197	+8%; +3%
Krājuma komplektēšana	7147	8918	10263	+25%; +15%

*2015. gadā izdevumu pieaugumu deva bērnu nodaļas remontam piešķirtie līdzekļi. Līdz ar kopējo izdevumu samazinājums 2016. gadā par 35%.Kārtējo izdevumu pieaugums 8%.

Līdzekļu pieaugums krājuma komplektēšanai 2015. gadā +25%, bet 2016. gadā + 15%. Darba algu pieaugums 2015. gadā +8%, bet 2016. gadā +3%.Kopumā Valkas NCB finansējums ik gadu ir augošs un nodrošina bibliotēkas pamatfunkciju veikšanu.

Reģions

Tabula “Bibliotēkas finansiālais nodrošinājums”

	2014	2015	2016	% salīdzinot ar iepr. gadu
Kopā (EUR)	482744	605372	558304	+25%; -8%
Pašvaldības finansējums	473911	596039	550913	+26%; -8%
Citi ieņēmumi:	8649	9360	7391	+8%; -21%
t. sk. maksas pakalpojumi	1455	1624	1866	+12%; +15%
t. sk. ziedojumi un dāvinājumi	81	88	82	+9%; -7%
t. sk. VKKF finansējums	790	980	770	+24%; -21%
t. sk. citi piešķīrumi	4270	4270	4673	0%; +9%

Kopējā finansiālajā nodrošinājumā, salīdzinot ar 2015. gadu, samazinājumu rada 2015. gada ievērojamie kapitālie izdevumi Valkas NCB Bērnu literatūras nodaļas remontam. Salīdzinot ar 2015. gadu, samazinājušies citi ienākumi, piemēram, VKKF piešķīrums.

Tabula “Bibliotēkas izdevumi”

	2014	2015	2016	% salīdzinot ar iepr. gadu
Izdevumi kopā (EUR)	481757	605361	558320	+26%;* -8%
Kārtējie izdevumi	463217	512764	541204	+10.7%;+5.5%
Darbinieku atalgojums (bruto)	248252	275507	288569	+11%; +5%
Krājuma komplektēšana	33548	37215	40585	+11%; +9%

*2015. gadā pieaugumu veidoja kapitālie izdevumi (92597 EUR). 2016. gadā kapitālie izdevumi sastāda tikai 17423 EUR, līdz ar izdevumu samazinājumu par 8%.

Kaut arī kopumā līdzekļi krājuma papildināšanai pieauguši, tomēr lielākā daļa bibliotēku šo piešķīrumu vērtē kā nepietiekošu kvalitatīvai krājuma atjaunošanai. Ļoti mazs pieaugums darbinieku atalgojumam.

Smiltenes novada bibliotēkām krājuma komplektēšanai līdzekļus piešķir pēc vienota kritērija – 0.56 EUR uz vienu iedzīvotāju. Lai gan katru gadu šo ciparu palielina, tomēr, ņemot vērā iedzīvotāju skaita samazināšanos, līdzekļi krājuma papildināšanai ir nepietiekoši.

Kopumā reģionā finansējums ir pieaugošs un nodrošina bibliotēku pamatfunkciju veikšanu.

3. MATERIĀLĀ UN TEHNISKĀ STĀVOKĻA VĒRTĒJUMS

3.1. Veiktie un plānotie telpu un ēku rekonstrukcijas projekti un remontdarbi

Valkas NCB pārskata periodā remontdarbi nav veikti.

Remontdarbi reģiona bibliotēkās

Kosmētiskais remonts veikts Smiltenes novada Palsmanes bibliotēkā (izmaksas 10500 EUR). Bibliotēkā no jauna izveidota otrā stāva iebūve telpai 4.5 m² platībā, kas dod iespēju netraucēti no 4 līdz 5 bērniem tur rotaļāties, spēlēt spēles un lasīt žurnālus.

Smiltenes novada Bilskas bibliotēkā vienai telpai nomainīti logi. Septiņiem logiem iegādātas un pieliktas žalūzijas.Smiltenes novada Variņu bibliotēkā noticis kāpņu telpas remonts un gaiteņa grīdas seguma nomaiņa. Strenču novada Plāņu pagasta bibliotēkā veikts kosmētiskais remonts- izlīmētas tapetes, atjaunots grīdas krāsojums. Valkas novada Lugažu bibliotēkai dažu telpu sienās pamazām bija radušas plaisas. Pārskata periodā veikts kosmētiskais remonts, defekti novērsti, sienas pārkrāsotas. Valkas pagasta Sēļu bibliotēkā veikts kāpņu telpas kosmētiskais remonts. Valkas novada Zvārtavas bibliotēkā izremontēts gaitenis.

3.2. Telpu paplašināšana vai bibliotēku pārvietošana uz citām telpām.

Telpu paplašināšana un bibliotēku pārvietošana uz citām telpām nav notikusi.

3.3. Jaunu ēku būvniecība

Jaunu ēku būvniecība reģionā netiek plānota.

3.4. Iekārtas, aprīkojums

Valkas NCB

Tabula "Bibliotēkas iekārtas un aprīkojums"

	Darbiniekiem (skaits)	**Lietotājiem (skaits)**	**Vērtējums (teicams/labs/ apmierinošs/neapmierinošs)**	**Piezīmes**
Datori	13	11, no tiem 6 3TD datori 5 ERAF projekta datori	3TD datori apmierinošā stāvoklī; ERAF projekta datori (5 gab.) teicamā stāvoklī	3TD datori lietošanā kopš 2008. gada, tuvāko divu gadu laikā jādomā par to nomaiņu.
Multifunkcionālās iekārtas	1	3	3TD projekts – apmierinošā stāvoklī, Samsung krāsu iekārta – neapmierinošā stāvoklī; ERAF projekts – teicamā stāvoklī	3TD iekārta lietošanā kopš 2008. gada, tuvāko divu gadu laikā jādomā par tās nomaiņu. Krāsu iekārtu nepieciešams norakstīt / aizstāt ar skeneri.
Printeri	3	1	apmierinošs	Nepieciešama nomaiņa 2017./2018. gadā
Kopēšanas iekārtas	1	1	apmierinošs	Veci kopētāji, tuvāko trīs gadu laikā jānomaina
Skeneri				
Citas iekārtas	1 laminētājs	1 telelupa 1 televizors	apmierinošs	

Valkas bibliotēkā aprīkojuma nodrošinājums ir apmierinošs. Pēdējo trīs gadu laikā nomainīti darbinieku datori. Lietotājiem jānomaina 6 darba stacijas. Diemžēl 2017. gada budžetā tas nav paredzēts.

Reģions

Tabula "Bibliotēkas iekārtas un aprīkojums"

	Darbiniekiem (skaits)	**Lietotājiem (skaits)**	**Vērtējums (teicams/labs/ apmierinošs/neapmierinoš)**
Datori	49	167	Darbiniekiem-2 teicamā stāvokli, 31 labā, 14 apmierinošā,2-neapmierinošā Lietotājiem—10 teicamā stāvokli, 69 labā, 86 apmierinošā,- 2 neapmierinošā
Multifunkcionālās iekārtas	44		4 teicamā stāvokli,18 labā, 19 apmierinošā, 3 neapmierinošā
Printeri	36		2 teicamā stāvokli, 22 labā, 12 apmierinošā
Kopēšanas iekārtas	10		6 labā stāvokli, 4 apmierinošā
Skeneri	6		1 teicamā stāvokli, 4 labā, 1 apmierinošā
Citas iekārtas	9		

Nodalīt izmantojamo aprīkojumu, kuru lieto darbinieki un kuru apmeklētāji, īpaši pagasta bibliotēkās, nav iespējams, jo, piemēram, multifunkcionālās iekārtas lieto gan darbinieki darba pienākumu veikšanai, gan ar tiem lietotājiem tiek sniegti nepieciešamie pakalpojumi.

Reģiona bibliotēkās pieejamas arī deviņas labā tehniskajā stāvoklī esošas citas iekārtas, piemēram, televizori, mūzikas centri, laminēšanas aparāts, telelupa u.c.

Strenču bibliotēkai par budžeta līdzekļiem iegādāti divi jauni datori darbiniekiem. Smiltenes novada Bilskas bibliotēkas vadītāja atzīmē, ka datortehnikas skaits bibliotēkā ir pietiekams un tehniskais stāvoklis labs. Viņas pārskatā uzsvērtais kopumā raksturo situāciju ar datoru izmantošanu: "Samazinājies pastāvīgo interneta lietotāju skaits, jo iedzīvotāji, izmantojot izdevīgos interneta pakalpojuma piedāvājumus, ierīkojuši internetu savās dzīves vietās.Skolēni izmanto bibliotēkas Wi-Fi pakalpojumu savās mobilajās ierīcēs. Pieprasītākais datortehnikas pakalpojums bibliotēkā 2016.gadā - printēšana, jo izdrukas cilvēkiem nav tik bieži nepieciešamas, tāpēc printeri personīgai lietošanai iedzīvotājiem iegādāties nav izdevīgi".

Uzlabojumi

Virkne bibliotēku 2016. gadā uzlabojusi savu materiāli tehnisko stāvokli, iegādājoties jaunas mēbeles u.c. aprīkojumu. Birzuļu bibliotēkai pēc pasūtījuma izgatavots jauns grāmatu plaukts un kombinēts plaukts bērnu grāmatām. Blomes bibliotēkai iegādāti

jauni krēsli, apmeklētājiem iekārtota atpūtas zona. Grundzāles bibliotēkā uzstādīts gaisa kondicionieris, nomainītas mēbeles bērnu/pusaudžu telpā. Jērcēnu bibliotēkā, veicot parketa atjaunošana, vizuāli uzlabots telpas izskats. Kārķu bibliotēkā iekārtota jauniešu zona, kur novietoti vairāki sēžammaisi. Vijciema bibliotēkā uzstādīti četri jauni grāmatu plaukti. Strenču bibliotēkā pusaudžu un jauniešu piesaistīšanai iekārtota viņiem domāta telpa ar ērtām mūsdienīgām mēbelēm, sēžamajiem pufiem. Būtiski uzlabots bibliotēkas iekštelpu iekārtojums – iegādāts plašs, ērts apkalpošanas zonas darba galds, izgatavotas jaunas plauktu norādes, uzstādīts bibliotēkas uzraksts un darba laika plāksnes pie ēkas fasādes un bibliotēkas durvīm. Izvietotas norādes kāpņu un vestibila telpās. Realizējot projektu "Vienotas norāžu zīmju sistēmas ieviešana Strenču novadā", pilsētas centrā izvietotas vienotas norāžu zīmes, kas ļauj pilsētas viesiem atrast ceļu arī uz bibliotēku.

3.5. Problēmas un to risinājumi materiālā un tehniskā stāvokļa jomā

Valkas NCB

Interneta lasītavā, kas pēc Bērnu literatūras nodaļas remonta 2015. gadā izvietota atsevišķā telpā, apmeklētājiem ir pieejami pieci projekta „Trešais tēva dēls" datori. Šeit novietotas arī projekta ietvaros piegādātās multifunkcionālās iekārtas, kur apmeklētājiem iespējams kopēt, skenēt un izdrukāt dokumentus. Projekts "Trešais Tēva dēls" tika īstenots 2008. gadā, tātad tehnika kalpo jau devīto gadu. Datoriem regulāri tiek veikti automātiskie atjauninājumi, tādēļ tie ir apmierinošā darba kārtībā, tomēr jūtama tehnikas fiziska nolietošanās.

Lielākā daļa datoru lietotāju ir bērni, kuri pēcpusdienās pēc skolas šeit spēlē datorspēles un apmeklē sociālos tīklus. Ir maz apmeklētāju, kuri izmanto datorus mācībām vai informācijas meklēšanai internetā. Acīmredzot arvien vairāk cilvēku iegādājas privāto datortehniku. Vēl aizvien ir pieprasījums pēc īsām darba sesijām pie datoriem dokumentu (vēstuļu, rēķinu, konta izrakstu, avio biļešu) izdrukāšanai.

Reģions

Visas ēkas, kurās atrodas reģiona bibliotēkas un telpas tajās, ir pielāgotas bibliotēku funkciju veikšanai, bet daļa ēku ir ļoti senas. Līdz ar to vismaz piecām reģiona bibliotēkām infrastruktūras jautājums ir ļoti aktuāls. Visaktuālākais telpu jautājums ir Smiltenes novada bibliotēkai un Smiltenes novada Bilskas bibliotēkas ārējās apkalpošanas punktam Loberģos. Kosmētiskie remonti nepieciešami Valkas novada Turnas un Zvārtavas

bibliotēkās. Smiltenes novadā telpu paplašinājums nepieciešams Birzuļu bibliotēkai, bet Valkas novadā Vijciema bibliotēkai. Valkas novada Ērģemes bibliotēkai trūkst krātuves telpas, taču diemžēl pagaidām risinājuma papildus telpas piešķiršanai nav. Strenču novadā Sedas pilsētas bibliotēka jāpārvieto uz skolas ēku.

4. BIBLIOTĒKAS PERSONĀLS

4.1. Personāla raksturojums

Valkas NCB

Kopējais darbinieku skaits Valkas NCB – 12, no tiem bibliotekāro darbinieku skaits – 11. Viens tehniskais darbinieks -apkopēja. Visi strādā uz pilnu slodzi. Darbinieku skaits nav mainījies, personāla mainība nav notikusi. Saskaņā ar Darba koplīgumu darbinieki īpašās dzīves situācijās saņem pabalstu, kā arī četrās pirmssvētku dienās darba laiks samazināts uz pusi. Saskaņā ar Valkas novada pašvaldības Darba samaksas un sociālo garantiju nolikumu darbinieki, aizejot atvaļinājumā, saņem pabalstu un atkarībā no stāža apmaksātas papildatvaļinājuma dienas. Minētie nosacījumi attiecas uz visiem Valkas novada bibliotekāriem.

Reģions

Personāla mainība notikusi trīs reģiona bibliotēkās. Ar 1. novembri *pensijā devās* ilggadējā Smiltenes novada bibliotēkas vadītāja. Konkursa rezultātā, par jauno Smiltenes novada bibliotēkas vadītāju tika izraudzīta līdzšinējā Smiltenes Bērnu apkalpošanas nodaļas vadītāja. Blomes bibliotēkas vadītājai, aizejot bērna kopšanas atvaļinājumā, uz laiku darbā pieņemta darbiniece ar profesionālo vidējo izglītību citā jomā.

Ar 11. novembri no darba aizgāja Sedas pilsētas bibliotēkas vadītāja. Strenču novada dome izsludināja divus konkursus bibliotēkas vadītāja amatam. Diemžēl ne pirmajā, ne otrajā konkursā atbilstoši speciālisti nepieteicās, līdz ar to bibliotēka līdz 2017. gada janvārim bija slēgta.

Kopumā reģionā saglabājies līdzšinējais darbinieku skaits – kopā 52 darbinieki, no tiem 43 bibliotekārie (visas sievietes). Ar Smiltenes novada domes lēmumu Nr. 5 (30.03.2016.) pilna darba slodze noteikta Bilskas bibliotēkas vadītājai. Joprojām 0.5 darba slodze ir Birzuļu bibliotēkas vadītājai, kā arī bibliotekārēm Grundzāles un Bilskas

bibliotēku ārējās apkalpošanas punktos Aumeisteros un Loberģos. Sakarā ar mazo lietotāju skaitu, pilnas darba slodzes šeit netiek plānotas.

Darbinieku sadalījums pēc izglītības:

- Maģistra grāds specialitātē – 4 (no tiem 3 pielīdzinātie);
- Augstākā speciālā izglītība līdz 1993.g. – 1;
- Koledžas izglītība specialitātē – 2;
- Profesionālā vidējā – 11;
- Maģistra grāds citā spec. – 1;
- Augstākā citā spec. – 6;
- Koledžas izglītība citā spec. – 1;
- Profesionālā vidējā citā spec.– 6;
- Vispārējā vidējā izglītība – 11.

2016. gada rudenī Launkalnes, Ērģemes, Turnas un Lugažu bibliotēku vadītājas (divām vidējā izglītība, vienai profesionālā vidējā izglītība citā specialitātē, vienai- koledžas izglītība citā specialitātē) uzsāka mācības LNB Attīstības departamenta Kompetenču attīstības centra 240 stundu profesionālās pilnveides programmā.

Kopumā 58% no reģiona bibliotekārajiem darbiniekiem ir bez speciālās izglītības. No 11 darbiniekiem, kuriem ir vispārējā vidējā izglītība, viena (Bilskas bibliotēkas vadītāja) ir apguvusi 240 stundu profesionālās pilnveides programmu. Viena pagasta bibliotekāre ar vidējo izglītību ir pensijas vecumā, trīs pirmspensijas vecumā.

4.2. Apbalvojumi un pateicības

Gada nogalē par ilggadēju, pašaizliedzīgu darbu un nozīmīgu ieguldījumu Smiltenes novada bibliotēkas attīstībā tās vadītājai Zaigai Krūmiņai piešķirts Kultūras ministrijas Atzinības raksts. Viņa Smiltenes bibliotēkā nostrādājusi 50 gadus.

Zviedrijas dienu ietvaros, Smiltenes novada bibliotēkas kolektīvs saņēmis pateicību no Zviedrijas vēstnieka Latvijā Henrika Landerholma par sirsnīgu uzņemšanu un viesmīlību vizītes laikā Smiltenē13.-14.martā.

Smiltenes novada bibliotēkas vadītāja Inta Mežule no Valsts izglītības attīstības aģentūras saņēmusi pateicību par ieguldījumu “Karjeras nedēļas 2016” organizēšanā.

4.3. Finansējums personāla attīstībai

Valkas NCB personāla attīstības pasākumiem izlietoti budžeta līdzekļi – EUR 475, t.sk. kursiem EUR 224, dalības maksa konferencēs -EUR 98, transporta izdevumi pieredzes braucienam uz Limbažu novadu EUR 85, komandējuma apmaksa EUR 56, dienas nauda EUR 12. Profesionālās pilnveides kursiem "Meklē un atrodi jaunākajā oriģināllitetatūrā" VKKF piešķīra finansējumu EUR 450.

Valkas novadā Ērģemes pagasta, Ērģemes pagasta Turnas un Valkas pagasta Lugažu bibliotēku vadītājām pašvaldība sedza mācību maksu 240 stundu profesionālās pilnveides izglītības programmā "Informācijas un bibliotēku zinību pamati".

2016.gadā Smiltenes novada bibliotēkas un pagastu bibliotēku personāla attīstībai piešķirti EUR 950. Launkalnes bibliotēkas vadītājai apmaksātas mācības 240 stundu profesionālās pilnveides izglītības programmā "Informācijas un bibliotēku zinību pamati". Apmaksāti četri profesionālās pilnveides kursi septiņām darbiniecēm, kā arī dalība trīs konferencēs sešām darbiniecēm.

Strenču novadā personāla attīstībai - konferenču, kursu, semināru apmeklējumiem un pieredzes apmaiņas braucienam uz Limbažu novada bibliotēkām izlietoti EUR 474.

Kopā Valkas reģiona bibliotekāriem profesionālo kompetenču paaugstināšanai izlietoti EUR 3586.

4.4. Problēmas un to risinājumi personāla jomā

Turpinās problēmas piemērotu darbinieku izvēlē vakantām bibliotekāru vietām Smiltenes novada un Sedas pilsētas bibliotēkās. Konkursos piesakās cilvēki bez speciālās izglītības. Tuvākajā nākotnē par personāla maiņu jādomā trīs pagastu bibliotēkās. Ir pamatotas šaubas, vai izdosies atrast piemērotus profesionālus darbiniekus, jo zemais atalgojums un bieži vien arī lauku infrastruktūra nepiesaista jaunos speciālistus.

Joprojām pagastu bibliotekāri ir pasīvi LNB Kompetenču attīstības centra Izglītības programmu un mācību kursu apmeklētāji. Kā iemesli tiek minēti finanšu trūkums, sliktā sabiedriskā transporta pieejamība, kā arī nenoliedzams iemesls - kūtrums. Bibliotekāri priekšroku dod kursiem, semināriem reģionā, bet arī tiem nepieciešams finansējums. Netiek izmantotas tālmācības iespējas.

Smiltenes bibliotēkas vadītāja uzsver, ka komplektēšana un jauniegūvumu kataloģizācija/apstrāde ir apjomīgs un laikietilpīgs darbs, kam nepieciešama atsevišķa štata

vienība. Tāpat arī bibliotēkas publicitātes nodrošināšana. Pagaidām kā vienīgo iespējamo risinājumu bibliotēkas vadītāja redz amata pienākumu pārskatīšanu esošiem darbiniekiem.

5. PAKALPOJUMU PIEDĀVĀJUMS UN PIEEJAMĪBA

5.1. Galvenie rādītāji

Valkas NCB

Tabula "Bibliotēkas pamatrādītāji"

	2014	**2015**	**2016**	**% salīdzinot ar iepr. gadu**
Lietotāju skaits	1510	1439	1552	-5%; +7%
t. sk. bērni	495	476	479	-4%; +0.6%
Fiziskais apmeklējums	30413	27136	29873	-12%; +9%
t. sk. bērni	9179	8282	12243	-11%; +32%
Virtuālais apmeklējums	6929	9663	40121	+28%; +315%*
Sociālo tīklu apmeklējums (skatījumi)		773	9403	+1116%**
Izsniegums kopā	56890	48887	52761	-16%; +7%
t. sk. grāmatas	25585	24683	26176	-4%; +6%
t. sk. periodiskie izdevumi	30942	23725	24230	-30%; +2%
t. sk. bērniem	10501	8760	9065	-19%; +3%
Lietotāji % no iedz. skaita apkalpes zonā	26.5	26	29	-0.5%; +3%
Iedzīvotāju skaits	5590	5489	5325	-1.8%; -3%

*Kopš 2016. gada vidus Valkas NCB mājas lapai ir pieslēgts mājas lapas analizēšanas rīks Google Analytics. Lai iegūtu datus par gadu, pusgada laikā iegūtie rādītāji tika reizināti ar divi. Ar šo rīku tiek uzskaitīts precīzs mājas lapas apmeklējumu skaits, skatītākās sadaļas, no kurienes apmeklētājs nokļuvis mājas lapā, demogrāfiskie dati u.c. Tā kā statistikas veidlapā pie "virtuālā apmeklējuma" rādītāja ir dots skaidrojums, kas liek uzskaitīt katru mājas lapā veikto klikšķi, tad 2016. gadā Valkas NCB ir ievērojams virtuālais apmeklējumu skaita pieaugums (+315%). Tas izskaidrojams ar to, ka visiem Valkas NCB publiskajiem datoriem mājas lapas popularizēšanas nolūkos kā interneta pārlūku programmu pirmā lapa ir uzstādīta tieši bibliotēkas mājas lapa. Katru reizi, kad tiek atvērts interneta pārlūks, atveras bibliotēkas mājas lapa un Google Analytics skaita to kā mājas lapas skatījumu.

Google Analytics piedāvā vēl vienu mājas lapas skatījumu rādītāju – sesijas. Tajās tiek iekļauts mājas lapas skatījumu skaits, kuru laikā lietotājs apmeklējis vismaz divas

mājas lapas sadaļas/rakstus (piemēram – sākumlapa/raksts). Šis skaitlis ir ievērojami mazāks, toties parāda *kvalitatīvos* mājas lapas skatījumus, nevis tos, kas mājas lapu atver un pēc sekundes aizver. Tātad sesiju rādītājs būtu precīzāks lapas skatījumu skaits, lai varētu spriest par mājas lapas apmeklētību. Diemžēl statistikas veidlapā šis rādītājs netiek prasīts un norādīts.

** Sociālo tīklu apmeklējuma lielais pieaugums (+1116%), salīdzinot ar 2015. gadu, skaidrojams ar to, ka 2015. gadā atskaitēs tika norādīts sekotāju skaits nevis lapas apmeklējumu skaits. Katrā sociālajā vietnē lapas skatījumi tiek uzskaitīti atšķirīgi, piemēram, draugiem.lv lapas administratoram, apmeklējot bibliotēkas lapu, tiek pieskaitīti lapas skatījumi, savukārt Facebook administratora lapas skatījumi netiek skaitīti pie lapas kopējiem skatījumiem. Līdz ar to lielo sociālo tīklu apmeklējuma pieaugumu veido draugiem.lv statistikas dati.

Salīdzinot ar 2015. gadu, Valkas NCB ir noticis visu pamatrādītāju kāpums: lietotāju skaits palielinājies par 113 jeb 7%, apmeklējumu skaita pieaugums 2737 jeb 9%, bet izsniegums palielinājies par 3874 vienībām jeb 7%. Grāmatas izsniegtas vairāk nekā periodiskie izdevumi. Rādītāju pieaugums skaidrojams galvenokārt ar to, ka pārskata gadā bibliotēka strādāja ierastā laikā un vietā visa gada garumā, kas 2015.gadā nebija iespējams Bērnu literatūras nodaļas remonta dēļ.

Atskaites periodā atgūti lietotāju, apmeklējuma un izsnieguma radītāju apmērs 2014. gada robežās. Lietotāju skaits ir lielākais pēdējo trīs gadu periodā. Tomēr, ja grāmatu izsniegumu skaits ir palielinājies, tad pieprasījums pēc periodikas ir krietni mazāks. Par iemeslu šai tendencei ir iedzīvotāju vēlme mazāk lasīt periodiskos izdevumus. Par to liecina arī vietējā laikraksta "Ziemeļlatvija" abonētāju skaita samazināšanās (reģionālā laikraksts redakcijas informācija).

Vēlmi lasīt grāmatas rosina izdevniecību plašais piedāvājumu klāsts un augsta mārketinga prasme ar dažādiem līdzekļiem reklamēt jaunos izdevumus. Arvien biežāk novērojami gadījumi, kad pirms grāmatas iznākšanas jau ir interese no lasītājiem par kādu konkrētu izdevumu.

Izremontētās Bērnu literatūras nodaļas telpas pozitīvi ietekmējušas ne vien darbu ar bērniem, kuri intensīvi izmanto tieši viņiem piemēroto vidi – spēlē galda spēles, veido savas rotaļas ar IGLU blokiem, skatās multfilmas un izmanto nelielās atpūtas zonas sarunām un darbam ar WI-FI, bet arī pieaugušo nodaļas darbu. Mājīgajās un gaišajās Bērnu literatūras nodaļas telpās 2016. gadā ir notikuši gandrīz visi bibliotēkas organizētie pasākumi.

Reģions

Tabula "Bibliotēkas pamatrādītāji"

	2014	**2015**	**2016**	**% salīdzinot ar iepr. gadu**
Lietotāju skaits	7320	7510	7724	+2.5; +2.7%
t. sk. bērni	2068	2158	2287	+4.2%; +6%
Fiziskais apmeklējums	144722	127317	129741	-14%; +2%
t. sk. bērni	48819	44583	47591	-9.5%; +6%
Virtuālais apmeklējums	17073	24016	62242	+41%; +159%
Sociālo tīklu apmeklējums (skatījumi)		9634	23073	+140%
Izsniegums kopā	233200	220440	214411	-5.8%; -3%
t. sk. grāmatas	98299	90469	93857	-8%; +4%
t. sk. periodiskie izdevumi	134427	127962	115736	-5%; -10%
t. sk. bērniem	36953	37374	31614	+1.1%; -18%
Lietotāji % no iedz. skaita apkalpes zonā	27%	28.5	30.1	+1.5%; +1.6%
Iedzīvotāju skaits	27139	26364	25706	-3%; -2.5%

Galvenie pamatrādītāji- lietotāju skaits un apmeklējums ir nedaudz palielinājušies, izsniegums samazinājies par 3%. Salīdzinot pēdējo trīs gadu pamatrādītājus, redzams, ka lietotāju skaits kaut nedaudz, bet palielinās vidēji par mazliet vairāk kā 2% gadā. Arī bērnu kā lietotāju skaitam ir pieaugums vidēji par 4%-6% gadā. Apmeklējums, salīdzinot ar 2015.gadu, ir nedaudz palielinājies - par +2%. Izsniegums pēdējos trīs gados nedaudz samazinās. Pārskata periodā grāmatu izsniegums ir pieaudzis par 4%, bet periodikas izsniegums samazinājies par 10%. Iedzīvotāju iesaistījums reģionā ir palielinājies no 27% 2014. gadā līdz 30.1% 2016. gadā.

Katrā pagastā, pilsētā iedzīvotāju iesaistījums ir nedaudz atšķirīgs. Piemēram, Kārķu bibliotēku apmeklē 29% no pagasta iedzīvotājiem. Šajā bibliotēkā divkāršojies bērnu un jauniešu apmeklējumu skaits. Turpretim izsniegums, salīdzinot ar 2015. gadu, samazinājies par 530 vienībām. Pozitīvais Kārķos – palielinājies izsniegums bērniem un jauniešiem. Ērģemē bibliotēkas apkalpojamā mikrorajonā ir apmēram 380 iedzīvotāju, no kuriem bibliotēkā par lietotājiem piesaistīti 37%.

Smiltenes novada Bilskas bibliotēkā lietotāju skaits no kopējā deklarēto iedzīvotāju skaita sasniedzis 37.1%, kas ir par 5% vairāk nekā 2015.gadā. Pieaugums izskaidrojams ar to, ka bibliotēkas ārējā apkalpošanas punkta Loberģi teritorijā darbu uzsācis gateris, un vairāki strādnieki apmetušies uz dzīvi netālu no tā un kļuvuši par aktīviem bibliotēkas apmeklētājiem. Bilskā bibliotēka 2016.gadā uzsākusi aktīvu sadarbību ar Bilskas pamatskolas bērnudārza grupiņām, kā rezultātā bērnu skaits pieaudzis par 6.6%. Vēl kā ļoti

pozitīvu iemeslu rādītāju pieaugumam bibliotekāre min to, ka ar aprīļa mēnesi bibliotekārei tika palielināta darba slodze no 0.5 uz pilnu slodzi. Līdz ar to Bilskas bibliotēka iedzīvotājiem kļuvusi pieejamāka.

Blomes bibliotēkā pārskata periodā reģistrēti 270 lietotāji, no kuriem 51% sastāda bērni un jaunieši līdz 18 gadu vecumam. Salīdzinot ar 2015.gadu, lietotāju skaits palielinājies par 53. Bibliotēka atrodas skolas telpās un lielākā daļa skolēnu tur pulcējas starpbrīžos un pēc stundām. Skolēni izmanto interneta pieeju bibliotēkas datoros, savos planšetdatoros un viedtālruņos. Pieaugušie internetu bibliotēkā 2016. gadā lietojuši ļoti maz. Izsniegumu skaits, salīdzinot ar 2015. gadu, ir samazinājies. Iespējams, ka tas saistīts ar biežo bibliotekāru maiņu. Gada laikā nomainījušies trīs darbinieki.

Smiltenes bibliotēkā kopumā par 13%. samazinājies izsniegums. Par 28% samazinājies periodikas izsniegums, bet par 13% pieaudzis grāmatu izsniegums. Samazinājies apmeklējumu skaits, jo līdz 2016. gadam viena lietotāja apmeklējums tika pieskaitīts katrai lasītavai, abonementam un novadpētniecības fondam, kaut arī lietotājs ienācis bibliotēkā vienu reizi. Virtuālo apmeklējumu skaits pieaudzis par 51%. To veicināja Smiltenes bibliotēkas jaunums: profils sociālajā vietnē www.facebook.com, kur publicējot ziņas, tika pievienotas saites uz bibliotēkas emuāriem. Bibliotēkā samazinājies interneta lasītavas apmeklējums par 118 apmeklējumiem. Iemesls, ko min bibliotēkas vadītāja- arvien populārāka kļūst interneta lietošana dažādās mobilajās ierīcēs un personālos datoros. Cilvēki lieto internetu visur - mājās, darbā, kafejnīcās, transportlīdzekļos, uz ielas, veikalos u.c. Vajadzība nākt uz bibliotēku samazinās. Tomēr vidēji 17 - 24 apmeklējumi dienā arī liek justies vajadzīgiem. Daudzi cilvēki nāk pēc padoma un palīdzības praktiskos jautājumos, piemēram, rēķinu izdrukas, internetbankas lietošana u.c.

Strenču pilsētas bibliotēkā, salīdzinājumā ar iepriekšējiem gadiem, reģistrēto lietotāju skaitam un apmeklējumu skaitam ir tendence samazināties. Pozitīvi ir tas, ka izsniegumu skaits 2016. gadā ir pieaudzis par 610 vienībām jeb 6%. Rādītājs liecina par to, ka neatlaidīgs bibliotekāra darbs un lasīšanas popularizēšana bērnu un jauniešu vidū vainagojas ar rezultātiem, jo mazais lasītājs turpina apmeklēt bibliotēku arī pieaudzis. 2016. gadā vērojams arī būtisks bibliotēkas virtuālo un sociālo tīklu apmeklējumu skaita pieaugums.

Jērcēnu bibliotēkas vadītāja savā pārskatā uzsver, ka ievērojami samazinājusies datoru izmantošana. Bērni un jaunieši izmanto interneta pieeju telefonos, kā arī lielākajai daļai strādājošo iedzīvotāju datori ar interneta pieslēgumu ir pieejami mājās.

5.2. Pakalpojumu attīstība, jauninājumi, kopaina, piemēri, vērtējums

Pārskata periodā bibliotēkās ir bijuši pieejami visi līdzšinējie pakalpojumi. Jauni nav ieviesti. Valkas NCB nepieciešams uzlabot bibliotēkas iekšējo plānojumu un dizainu, kas piesaistītu apmeklētāju uzmanību, pārplānot grāmatu plauktu izkārtojumu un uzlabot apgaismojumu virs tiem. Nepieciešams paplašināt klausāmgrāmatu klāstu, kā arī vairāk iegādāties lieldrukas grāmatas.

5.3. Bibliotēku pieejamība un pakalpojumi personām ar īpašām vajadzībām

Valkas NCB personas ar īpašām vajadzībām var iekļūt bibliotēkas 1.stāvā, izmantot jaunākās periodikas lasītavu un datoru ar interneta pieslēgumu. Cilvēkiem, kuriem ir grūtības nokļūt otrā stāva abonementā un lasītavā, savlaicīgi sarunājot apmeklējuma laiku, tiek atlasīta viņiem interesējošā literatūra un nogādāta pie dežuranta pirmajā stāvā. Lietotājiem atliek tikai pirmajā stāvā atstāt izlasīto un paņemt jaunu lasāmvielu. Pirmā stāva datoru izmanto cilvēki ar kustību traucējumiem. To labprāt izmanto arī jaunās māmiņas, jo turpat var netraucēti atstāt bērnu ratiņus. Bibliotēkā ir rasti risinājumi atsevišķu lasītāju problēmām. Piemēram, pie pensionāres ar kustību traucējumiem un redzes pasliktināšanos bibliotekāre ir gājusi uz mājam un lasījusi priekšā. Citam bibliotēkas ilggadējam lasītājam, sakarā ar redzes zaudēšanu, noorganizēta iespēja saņemt audiogrāmatas no Neredzīgo bibliotēkas.

Lai bibliotēku pakalpojumi būtu pieejami arvien vairāk iedzīvotājiem, vairākas bibliotēkas pārskata gadā mainījušas darba laiku. Piemēram, Kārķu bibliotēkai darba laiks pirmdienās pagarināts līdz 18:00. Minētā bibliotēka izvietota pašvaldības ēkas otrajā stāvā. Lai atrisinātu gados vecu apmeklētāju, kā arī cilvēku ar kustību traucējumiem apkalpošanu, pie ēkas ieejas durvīm ierīkots domofons. Bibliotekāre nepieciešamos izdevumus nones uz pirmo stāvu. Līdzīga situācija ir arī Valkas pagasta Sēļu un Smiltenes novada Launkalnes bibliotēkās, kurās bibliotekāres pēc pieprasījuma grāmatas nones uz pirmo stāvu. Valkas pagasta Lugaži bibliotekāre savā pārskatā atzīmē, ka, lai apkalpotu lietotājus ar kustību traucējumiem un gados vecākus pagasta iedzīvotājus, kuriem sagādā grūtības nokļūt bibliotēkā, grāmatas tiek piegādāju mājās, iepriekš sazinoties pa telefonu un izzinot lasītāja vēlmes. Līdzīgi darbojas vēl 6 reģiona bibliotēkas. Piemēram, Omuļu bibliotekāre pienes grāmatas mājās 11 lasītājiem, Sēļu bibliotekāre – 8 lasītājiem. Valkas pagasta Sēļu

bibliotēkā ciemata iedzīvotājiem reizi mēnesī ir iespēja pārbaudīt redzi un pasūtīt brilles, kā arī divas stundas dienā bibliotēkā pastniece sniedz pasta pakalpojumus.

Valkas pagasta Lugažu bibliotēkā ir publiskā interneta dežurants un bibliotēka vakaros ir atvērta līdz 20:30. Tas ir liels pluss pašdarbniekiem, kuri ierodas uz mēģinājumiem. Viņiem ir pieejams internets, lasītava un bērni var pavadīt laiku bibliotēkas bērnu stūrītī. Strenču novada Plāņu bibliotēkā piektdienās pagarināts darba laiks līdz 18:00, lai bibliotēku varētu apmeklēt skolēni un tie pagasta jaunieši, kuri piektdienās atbrauc mājās no tehnikumiem, vidusskolām Valmierā, Smiltenē, Priekuļos.

5.4. Pakalpojumi un pasākumi atsevišķām lasītāju mērķgrupām

Bibliotēku darbu raksturo daudzveidīgs pasākumu klāsts, kas orientēts atsevišķām apmeklētāju mērķgrupām. Pārskata periodā reģiona bibliotēkās noorganizēti 355 tematiski pasākumi, izliktas 478 izstādes. Tematisko pasākumu veidi- tikšanās ar grāmatu autoriem, dzejas dienas, grāmatu svētki, neklātienes ceļojumi, vakara sarunas, bibliotēku nakts, tradīciju svētki u.c. Izstādes veltītas rakstnieku, dzejnieku jubilejām, valsts svētkiem, nozīmīgiem ar reģionu saistītiem notikumiem. Godā celti vietējo cilvēku vaļasprieki – eksponētas rokdarbu, gleznojumu izstādes, dažāda satura kolekcijas.

Valkas NCB

Apmeklētāji lielu interesi izrādīja par izstādēm novadpētniecības stendā, kā arī par tematiskajām rokdarbu un hobiju izstādēm abonementa vitrīnās. Izstādē "Papīra maģija" limbažnieces Oļesjas Jefimovas no papīra pītie darbi bija apskatāmi, paņemami rokās un kārtīgi izpētāmi. Pirmajā brīdī kārbas un groziņi, Ziemassvētku dekori un pat ierāmēts pulkstenis šķita veidoti no daudz izturīgāka materiāli nekā papīrs. Tikai aplūkojot tuvāk un redzot arī sagataves un izejmateriālu, bija redzams, ka rokdarbi tapuši no parastas avīzes vai cita papīra materiāla.

Izstāde "Pazīsti Latvijas kokus un puķes" iepazīstināja apmeklētājus ar vairāk kā 100 Latvijas koku un puķu sugām. Herbārija kolekciju veidoja valcēniete Ilona Krastiņa, Bulduru Dārzkopības vidusskolas neklātienes audzēkne.

Atskaites periodā notikuši 19 tematiskie pasākumi. Februārī tika atzīmēta Vispasaules drošāka interneta diena. Šajā dienā bibliotēkā tika rīkots pasākums „Interneta eksperts", kura laikā apmeklētājiem tika piedāvāts atminēt krustvārdu mīklu par internetu un ar to saistītiem terminiem. Kopā ar dalībniekiem tika pārrunāti neatbildētie jautājumi.

Martā pasākumā “Detektīvu klubs izbraukumā” bibliotēkā viesojās rakstniece Dace Judina un komponists Arturs Nīmanis. Uz tikšanos ar rakstnieci bija ieradušies 26 apmeklētāji - gan tie, kas jau ir lasījuši D. Judinas grāmatas, gan tie, kuri grasījās to darīt. Pasākumā tika runāts par grāmatu tapšanu, dziedāts, minētas detektīvmīklas un izspēlētas balvas. Vakars kopumā radīja pozitīvu gaisotni un intrigu par autores darbiem.

Iedzīvotājiem noderīgu un praktisku informāciju sniedza divi pasākumi. “E-grāmata. Būs vai nebūs?” tika organizēts ar mērķi uzzināt, kāda ir lasītāju interese par e-grāmatu, tās lietošanu, priekšrocībām, trūkumiem un bibliotēkas iespējām to piedāvāt. Interesenti tika iepazīstināti nedaudz ar e-grāmatas vēsturi un pilotprojektu par e-grāmatu piedāvājumu 6 lielākajās Latvijas bibliotēkās. Savā trīs gadu ilgajā e-grāmatu lasīšanas pieredzē dalījās Jana Putniņa. Apmeklētāju kopējais viedoklis saskanēja: e-grāmata ir un būs, un tā ir vēl viena iespēja katram atrast tīkamāko, ērtāko un ekonomiskāko lasāmvielu. Otrs informatīvais pasākums “Elektrum pakalpojumi” un Valsts ieņēmumu dienesta (VID) sagatavotais informatīvais mācību seminārs par VID Elektroniskās deklarēšanas sistēmu (EDS) sniedza ieskatu sistēmu jauninājumos. Klātesošos vairāk gan interesēja tieši praktiska palīdzība gada ienākumu deklarācijas iesniegšanā elektroniski, kas diemžēl nebija lektora kompetencē.

Interesants pasākums izvērtās, noslēdzot novadnieces, dzejnieces Anitas Anitīnas izstādi “Te es esmu”. Atzīmējot dzejnieces jubileju, visu aprīli interesenti novadpētniecības stendā varēja iepazīties ar viņas izdotajiem un vēl neizdotajiem dzejoļu krājumiem, materiāliem par dzejnieci un izsekot novadnieces radošai biogrāfijai. Izstādes slēgšanas dienā, dzejniece Anita Anitīna par katru izlikto rakstu un grāmatu dalījās pārdomās un emocijās, kas saistās ar tajā aprakstīto notikumu un laiku, kā arī lasīja savus jaunākos dzejoļus.

Notikušas vairākas tikšanās ar grāmatu autoriem: aprīlī ar dzejnieku Egīlu Dambi, augustā ar ceļotāju un grāmatas “Pakistāna aiz priekškara” autoru Aināru Kadišu, decembrī grāmatas „Ikdienas dzīve Latvijā nacistiskās Vācijas okupācijas laikā 1941-1945” atvēršana un tikšanās ar vienu no autoriem - Juri Pavloviču. Īpaši kupli apmeklēts septembrī bija pasākums ar grāmatas “Latvietes karma” autori Intu Blūmu un jūnijā ar valcēnieti, grāmatas “Sagūstītās atmiņas. Valkai-730” autoru Aivaru Ikšeli.

Septembrī “Valkas novada Dzejas diena”, līdzīgi kā iepriekšējā gadā, tika veltīta kādam novadniekam. Šoreiz tā bija dzejniece Anita Anitīna, kurai pavasarī tika svinēta apaļa jubileja. Otrajā Valkas novada dzejas dienā ar savu daiļradi klātesošos priecēja Daina Sirmā, Andris Ogriņš, Anita Anitīna, Ruta Štelmahere un Toms Treibergs. Turpinot

aizsākto tradīciju, dzejas diena tiek rīkota mazliet netradicionālā vidē. Šoreiz par norises vietu bija izvēlēta J. Cimzes Valkas mūzikas skola, tāpēc arī dzejas lasījumus papildināja muzikāli priekšnesumi Ilmāra Priedes un Zigfrīda Niklaviča izpildījumā. Iedvesmojoties no autoru dzejoļiem, abi mūziķi bija sagatavojuši oriģinālus, muzikālus pieteikumus, katram no dzejniekiem, kas lieliski ieskicēja autora dzejoļu noskaņu. Nedēļu pirms un tieši Dzejas dienā, notika akcija "Dzeja. Diena. Viena.", kuras ietvaros Jāņa Rozes grāmatnīcā un cilvēkiem uz ielām tika dalītas dzejas lapiņas. Uz tām bija informācija par Dzejas dienas norises laiku un vietu, kā arī Dzejas dienas dalībnieku dzejoļi.

Pasākums "Mīlestības stāsts" notika projekta "Mainīgais un stabilais Eiropas kultūras tradīcijās teologa Jura Rubeņa acīm" ietvaros, ko finansiāli atbalstīja Ārlietu ministrija. Pasākuma viesi Raitis un Indra Jākobsoni klātesošos iepazīstināja ar Jura Rubeņa personību, viņa darbību jauno teologu sagatavošanā un kalpošanu baznīcā. Galvenais akcents tika likts uz Jura Rubeņa izdotajām grāmatām. Pasākumā brīvā atmosfērā tika pārrunāta gan katra personīgā pieredze garīgās dzīves meklējumos, gan tieši Jura Rubeņa rosinātās idejas un to reālais pielietojums mūsdienu sabiedrībā. Tika izteiktas atziņas un vēlējumi Ziemassvētkos, aizdegtas sveces instalācijā "Atziņu tornis".

Reģions

Smiltenes novada Bilskas bibliotēkā noticis literāri muzikāls pasākums, kurā piedalījās grupas "Apvedceļš" solists, dziesmu mūzikas un teksta autors Jānis Krūmiņš. Bilskas bibliotēkas gada notikums - pagasta iedzīvotājas, jaunās rakstnieces Madaras Fridrihsones pirmās grāmatas "Kāda Aina Nekurienē" atvēršanas svētki. Pagasta iedzīvotāji ļoti lepojas par Madaras panākumiem un gaida jaunus darbus. Grāmata "Kāda Aina Nekurienē" Bilskas bibliotēkā ir 2016.gada lasītākā grāmata.

Ziemassvētku gaidīšanas laikā, pateicoties Ziemeļgaujas biedrībai un Grundzāles pagasta pārvaldei, Grundzāles bibliotēkā noorganizēts izglītojoši praktisks pasākums pagasta iedzīvotājiem "Daba un visums mūžam izzināmi". Pasākuma laikā ikviens apmeklētājs varēja papildināt savas zināšanas par praktisko astroloģiju, par zāļu tējām, kā arī iepazīt mālu un tā īpašības, pagatavojot savu "veiksmes pogu" un jauki pavadīt vakaru sarunās.

Smiltenes novada Variņu bibliotēkā spilgtākais un interesantākais pasākums notika pēdējās vecgada dienās. Tā bija tikšanās ar LNT šova „Lauku sēta" dalībniecēm māti un meitu Ilzīti un Unu Muižniecēm. Pasākums bija kupli apmeklēts.

Strenču novada Jērcēnu bibliotēkā jau otro gadu iedzīvotāju interesēs darbojas "Ārstnieciskās vingrošanas klubiņš". Reizi nedēļā no oktobra līdz aprīļa beigām notiek ārstnieciskās vingrošanas grupas nodarbības vairāk kā desmit interesentiem. Nodarbības vada sertificēta fizioterapeite ar individuālu pieeju katram grupas dalībniekam.

Jaunklidža bibliotēkas vadītāja savā pārskatā atzīmē, ka viņa arvien vairāk cenšas vietējo sabiedrību iesaistīt pasākumu organizēšanā un novadpētniecības materiālu vākšanā, jo ir novērots, ka labāk tiek novērtēti pasākumi un notikumi tad, kad piesaistīti vietējie iedzīvotāji. Piemēram, rīkojot kāda iedzīvotāja savāktās kolekcijas izstādi, rodas iespēja uzzināt par cita vietējā kolekcionāra darbību un plānot nākošo pasākumu. Sadarbībā ar novada iedzīvotāju, bibliotēkā bija iespēja iepazīt numismātikas kolekcijas izstādi - monētām un banknotēm, kas attiecīgos vēstures posmos izmantotas Latvijā. Kā jau ierasts, kupli apmeklētas Jaunklidža bibliotēkā-saieta namā ir bijušas teātra izrādes un nelieli koncerti visai ģimenei. Jūlijā saieta nama teritorijas estrādē notika Jāņa Ziemeļnieka Strenču tautas teātra izrāde "Pavasara neprāts". Koncerts "Vēl viens mirklis pirms Ziemassvētkiem", kurā piedalījās dziesminieks Valdis Rogainis (Valka) un senioru dāmu deju kopa "Madaras"(Strenču kultūras centrs) izskanēja kā svētku sveiciens bibliotēkas apmeklētājiem, Jaunklidža iedzīvotājiem un viesiem.

Strenčos emocionāli piesātinātu 8.marta sveicienu bibliotēkas apmeklētājām sagādāja dziesminieka Ērika Loka koncerts. Dzejas dienu pasākumā ar dziesmām un sarunām par dzīvi un izstādītajām gleznām apmeklētājus priecēja māksliniece Aina Boža no Valmieras. Bibliotēkas telpu plašās iespējas ļāva Strenču iedzīvotājus jau otro reizi pulcināt uz Veselības izstādi, kuras pamatmērķis ir informēt par daudzpusīgām sava ķermeņa izziņas iespējām. Plašu atsaucību izraisīja noderīgie un viedie daktera Tereško padomi veselīgam dzīvesveidam un uzturam. Bibliotēkā notika arī "Sirds diena", kurā speciālisti sniedza ieteikumus kā rūpēties par savu sirdi. Veselības pasākumi tapuši sadarbībā ar pašvaldības veselības speciālisti. Pārskata periodā aizsākās pasākumu cikls "Ceļojumu piezīmes". Omulīgi, pie tējas tases pavadītās novakares, izzinot pasaules tālos ceļus, rosināja bibliotēku apmeklēt tieši vidējās paaudzes auditoriju. Neklātienē iepazīta Antarktīda, Ķīna un pat eksotiskā Etiopija.

Lugažu bibliotēkas izstāžu zālē regulāri tiek izstādīti gan novada amatnieku darbi un kolekcijas, gan citu Latvijas mākslinieku un rokdarbnieku veikumi. Ievērojamākā izstāde, kas priecēja apmeklētājus 2016. gadā - viena no pasaulē pazīstamākajiem fotomākslinieciem Jāņa Gleizda darbi.

Veiksmīga sadarbība pasākumu organizēšanā notiek starp Ērģemes pagasta trim bibliotēkām. Kopā noorganizēti seši tematiski pasākumi. Apmeklētākie no tiem:

- Literārs pasākums veltīts A. Brigaderes 155 gadu jubilejai. Šajā pasākumā piedalījās Turnas dramatiskais kolektīvs, kas uzveda nelielu fragmentu no A. Brigaderes pasaku lugas „Sprīdītis". Ērģemes pamatskolas skolēni runāja fragmentus no A. Brigaderes darba „Dievs. Daba. Darbs".
- Baltā galdauta svētku „Mūsu pagasts - mūsu lepnums" ietvaros pagasta iedzīvotāji apciemoja cilvēkus pagastā, kuri nodarbojas ar mūsdienās neikdienišķām lietām. Tika apciemota maizes cepēja, biškope un audēja.
- Katru gadu aktīvākajiem bibliotēku lasītājiem tiek noorganizēta ekskursija. 2016. gadā bibliotekāres ar saviem aktīvākajiem apmeklētājiem devās uz Rūjienas novadu, kur iepazīts Rūjienas saldējuma kombināts, Rūjienas tautas skola "Ruzele", Ķoņu dzirnavas un Naukšēnu vīna darītava.

5.5. Uzziņu, informācijas un izglītojošais darbs

Neskatoties uz interneta piedāvātajām iespējām informācijas iegūšanā, bibliotēku lietotāji izmanto arī uzziņu literatūras klāstu mācībām, pašizglītībai, darbam u.c. vajadzībām. Visvairāk izmantoti vispārīgā rakstura uzziņu izdevumi (enciklopēdijas), izdevumi par sabiedriskām zinātnēm (psiholoģija, politika, ekonomika, pedagoģija, vēsture), par medicīnu, mākslu, tehniku un lauksaimniecību.

Interneta pielietojums uzziņu izpildē saistīts ar pašu veidotajām datubāzēm (EK un Novadpētniecības datubāzi). Izmantoti arī citu bibliotēku katalogi un datubāzes, īpaši LNB Analītikas datubāze un Digitālā bibliotēka. Uzziņu izpildē lieti noderēja letonika.lv un news.lv piedāvātās iespējas. Lai atvieglotu lietotājiem informācijas izguvi, EK https://valka.biblioteka.lv/Alise ir norādītas saites uz minētiem resursiem. Jāatzīmē, ka joprojām par populārāko uzziņu avotu lietotāji uzskata Google.lv.

Atskaites periodā biežāk pieprasītās uzziņas saistītās ar uzņēmējdarbību, mājražošanu un interneta veikalu pakalpojumiem. Palielinājusies interese par bēgļiem, to integrāciju un austrumu reliģijām. Biežāk cilvēki interesējās par medicīnu, fizioloģiju, veselīgu dzīvesveidu un uzturu. Daudziem bija nepieciešama konsultatīvā palīdzība, tiešsaistē meklējot informāciju par medicīniskiem pakalpojumiem un veicot e-pierakstus pie speciālistiem.

Uzziņas sniegtas gan pa telefonu, gan ar e-pasta starpniecību, gan tiekoties ar lietotājiem bibliotēkā. Iespēju robežās nosūtītas e-uzziņas. Aktīvākais uzziņu darbs veikts ar skolēniem un studentiem zinātniski pētniecisko darbu izstrādē. Piemēram, Smiltenē skolēniem, kuriem galvenā darbu tēma bija tautas dziesmas, tika meklēta un pētīta literatūra par konkrēto tēmu.

Valkā, Smiltenē un Strenčos turpinās cieša sadarbība ar novadu tūrisma un informācijas centriem. Bibliotēkās atsevišķos stendos izvietoti tūrisma maršrutu un objektu bukleti. Bibliotēkās bieži iegriežas tūristi, lai izmantotu datorus, internetu un citus pakalpojumus. Katru gadu aktuāla ir E-prasmju nedēļa bibliotēkās, kur akcents tiek likts uz elektronisko pakalpojumu popularizēšanu. Piemēram, Smiltenes novada bibliotēka aicināja ciemos novada domes Klientu apkalpošanas centra speciālisti, lai bibliotēkas apmeklētājus iepazīstinātu ar pašvaldības piedāvātajiem elektroniskajiem pakalpojumiem.

Valkas NCB atskaites periodā darbam ar datoru apmācīti vairāki bibliotēkas apmeklētāji – pensionāri, ņemot vērā viņu interesējošos jautājumus: darbs ar internetbanku, informācijas meklēšana internetā. No apmeklētāju puses ir bijusi interese apgūt planšetdatoru lietošanu, bet šādu pakalpojumu piedāvāt nevarēja, jo minētās ierīces bibliotēkā nav. Visbiežāk nācās sniegt konsultācijas un palīdzību sekojošos gadījumos:

- rezervējot aviobiļetes un reģistrējoties lidojumam *Online* režīmā;
- dokumentu skenēšanā un tālāk nosūtīšanā, izmantojot elektronisko pastu;
- teksta dokumentu rakstīšanā, labošanā, noformēšanā, izdrukā;
- CV rakstīšanā, izdrukāšanā un/vai nosūtīšanā elektroniskā formātā;
- atsevišķu dokumentu tulkošanā no/uz krievu valodu;
- izdrukājot rēķinus no apmeklētāju e-pasta u.c. portāliem;
- darbā ar klientu internetbanku.

Arī citās bibliotēkās apmeklētājiem tiek piedāvātas individuālās apmācības informācijas tehnoloģiju apgūšanā. Piemēram, neparasts gadījums Plāņu pagasta Jaunklidža bibliotēkas darbībā – Jaunklidža iedzīvotāja bibliotēkā sadarbībā ar bibliotekāri apguva zināšanas, lai sagatavotos latviešu valodas B kategorijas eksāmenam. Eksāmens veiksmīgi tika nokārtots. Bibliotēkā vienmēr ir pieejama informācija par Bibliotēku nedēļu, E-prasmju nedēļu, Dzejas dienu, Monētu dienām, Drošāka interneta dienu u.tml.

Bilskas bibliotēkas pārskatā atzīmēts, ka viens no bibliotēkas stratēģiskiem mērķiem - attīstīt bibliotēku par vietu informācijpratības un e-prasmju attīstībai un mūžizglītībai, atbalstot un nodrošinot iespēju pilnveidot vietējo iedzīvotāju zināšanas un prasmes.

Valkas NCB ESIP koordinatore apmeklējusi Eiropas Savienības (turpmāk ES) informācijas sniedzēju forumu Rīgā. Saņemtā aktuālā informācija pārsūtīta gan skolām, gan novadu bibliotēkām. Notiek sadarbība ar Valkas Jāņa Cimzes ģimnāziju. ESIP koordinatore piedalījusies un palīdzējusi ar materiālu sagatavošanu dažādiem pasākumiem, konkursiem un zinātniski pētniecisko darbu izstrādei. Viens no interesantākajiem konkursiem, kuram 2016. gadā tika piedāvāta informācija, bija: "Šodien laukos". Tas paredzēja zināšanu pārnesi un ekonomiskās attīstības veicināšanu lauku apvidos.

Vispusīgu un aktuālu informāciju par jautājumiem, kas saistās ar ES Smiltenes novada iedzīvotāji var iegūt Smiltenes bibliotēkas ESIP lasītavā. Brīvās informācijas stendā pieejami dažādi bezmaksas bukleti. Ja materiālu ir daudz, tad šie materiāli tiek sadalīti arī Smiltenes novada pagastu bibliotēkām. Zviedrijas dienu ietvaros 14. martā bibliotēku apmeklēja Zviedrijas vēstnieks Latvijā Henriks Landerholms. Viņš uzdāvināja bibliotēkai grāmatas un informatīvos materiālus par Zviedriju, kuri tika sadalīti arī pārējām Smiltenes novada bibliotēkām.7. martā E-prasmju nedēļas ietvaros uz semināru "Eiropas digitālais vienotais tirgus" pulcējās Smiltenes novada pašvaldību publisko bibliotēku vadītāji. Semināru organizēja Smiltenes ESIP sadarbībā ar Europe Direct informācijas centru Valmierā. Lielu interesi un diskusijas izraisīja Valmieras bibliotēkas pieaugušo apkalpošanas nodaļas vadītājas Olgas Kronbergas prezentācija "E-grāmata = e-produkts un saistošs ceļš e-prasmju apguvei".

5.6. Pašvaldības, valsts institūcijas un nevalstisko organizāciju informācijas pieejamība

Valkas NCB apmeklētājiem pieejams pašvaldības informatīvais izdevums "Valkas Novada Vēstis", kas iznāk reizi mēnesī un informē par visiem Valkas novada domē pieņemtajiem lēmumiem, saistošajiem noteikumiem, nevalstisko organizāciju aktualitātēm, kultūras un sabiedriskajiem notikumiem novadā, Bibliotēkā pieejams arī Latvijas Pašvaldību savienības izdevums "Logs". Pagastu bibliotēkās bez novadu informatīvajiem izdevumiem, pieejamas arī pagastu teritoriālā plānojuma kartes.

Valkas NCB informācijas stendu bibliotēkas 1. stāvā izmanto arī citas iestādes, popularizējot savus pasākumus, piemēram, Valkas kultūras nams, novadpētniecības muzejs, mākslas un mūzikas skolas, Latvijas-Igaunijas institūts, kā arī kaimiņpilsētas Valgas iestādes un organizācijas.

Smiltenes bibliotēkas apmeklētājiem pieejami Smiltenes novada pašvaldības bezmaksas izdevuma "Smiltenes Novada Domes Vēstis" jaunākie un visi iepriekšējie numuri sākot no 2011.gada.

Strenču bibliotēkā ir pieejams pašvaldības informatīvais izdevums "Mūsu Novada Vēstis". Kāpņu telpas informācijas stendā regulāri tiek izvietota informāciju par Strenču Kultūras centra aktualitātēm un gaidāmajiem pasākumiem. Strenču novada Jaunklidža bibliotēkā regulāri tiek izlikti paziņojumi par pasākumiem novadā, datumi un laiki, kad novada speciālisti pieņems iedzīvotājus Jaunklidzī. Pieejama arī cita iedzīvotājiem saistoša informācija par pašvaldību – speciālistu darba laiki, pakalpojumu izmaksas, projekti, aptaujas anketas u. tml. Arī citās bibliotēkās pieejama informācija par norisēm pašvaldības teritorijā. Interesenti ar bibliotekāra palīdzību informāciju iegūst arī novadu mājas lapās: www.valka.lv, www.smiltene.lv, www.strencunovads.lv.

5.7. Elektroniskais katalogs un tā pakalpojums

Valkas, Smiltenes, Strenču novadu bibliotēku elektroniskais kopkatalogs (turpmāk EK) http://valka.biblioteka.lv/Alise/ atspoguļo trīs novadu bibliotēku krājumus: grāmatas, audiovizuālos dokumentus, kartogrāfiskos materiālus, nošizdevumus, attēlizdevumus, elektroniskos resursus, pārējos dokumentus latviešu, krievu, angļu un citās valodās. Šobrīd kopkatalogā ir 60929 ieraksti, atspoguļotas ziņas par 166736 eksemplāriem.

Kopkatalogu sāka veidot Valkas bibliotēka 1999. gadā. Pie EK veidošanas 2011. un 2012. gadā pieslēdzās pārējās bijušā Valkas rajona publiskās bibliotēkas. 2009. gadā EK pievienojās Smiltenes un Valkas skolu bibliotēkas. 2016. gadā EK sāka darboties Smiltenes tehnikuma bibliotēka.

Sakarā ar skolu reorganizāciju, 2016. gada vasarā trīs Smiltenes vispārizglītojošās skolas apvienojās vienā izglītības iestādē - Smiltenes vidusskolā. Savukārt Valkā, apvienojoties divām skolām, izveidojās – Valkas Jāņa Cimzes ģimnāzija. Līdz ar to arī EK samazinājās skolu bibliotēku skaits. Šobrīd EK savus krājumus atspoguļo trīs izglītības iestāžu bibliotēkas.

Visas Valkas reģiona publiskās bibliotēkas (23) darbojas EK, veicot informācijas meklēšanu un atlasi, veidojot lasītāju reģistru, izsniedzot un saņemot eksemplārus. Notiek arī attālo lietotāju apkalpošana WebPAC modulī. Notiek lietotāju autorizācija. Lasītāju reģistrā ir 486 autorizēti lietotāji, no tiem 395 Valkas NCB lietotāji. Tiek veidoti lasītāju konti. Tiek nodrošināta bibliotēku resursu rezervēšana pēc attālo lietotāju pasūtījumiem un

izsniegumu lietošanas termiņu pagarināšana. Tiek popularizēta EK mobilā versija. Gandrīz visas bibliotēkas strādā komplektēšanas modulī, patstāvīgi veicot resursu norakstīšanu un sūtījumu veidošanu. Visās bibliotēkās ir svītrkodu izdrukas iespējas. Dažas bibliotēkas veic arī kataloģizācijas darbības, veidojot resursu aprakstus vai importējot ierakstus ar Z39.50 klienta palīdzību. Pārsvarā kataloģizācijas darbu, autoritatīvo ierakstu pievienošanu, aprakstu priekšmetizāciju, resursu attēlu un anotāciju pievienošanu, kā arī MARC ierakstu rediģēšanu veic reģiona galvenās bibliotēkas speciālisti. 2016. gadā visās bibliotēkās apgūts un ieviests SBA modulis. Divām Smiltenes novada bibliotēkām ir ārējās apkalpošanas punkti, kuri patstāvīgi veic augstāk minētās darbības. Joprojām nākas saskarties un risināt problēmas, kas saistītas ar EK un Smiltenes lokālā kataloga sapludināšanas rezultātiem.

Valkas NCB informācijas sistēmas administratore un komplektēšanas nodaļas speciālisti veic individuālās un grupu mācību nodarbības publisko un skolu bibliotēku darbiniekiem BIS ALISE moduļos. Regulāri tiek sniegtas konsultācijas darbam ar sistēmu Valkas, Smiltenes un Strenču novadu bibliotekāriem. Lietotāji tiek apmācīti EK izmantošanā.

5.8. Digitalizācija - kopaina, īss situācijas apraksts

2016. gadā tika noslēgts trīspusējs līgums starp LNB, Valkas novada domi un Valkas NCB par Valkas novada pašvaldības laikraksta “Valkas Novada Vēstis” publicēšanu LNB Digitālajā bibliotēkā. Pamatojoties uz šo līgumu, tika pārsūtīti 86 “Valkas Novada Vēstis” un 5 “Valkas Vēstis” numuri, kas iznākuši no 2009.gada. Darbs pie laikraksta publicēšanas tiks turpināts, nosūtot Digitālajai bibliotēkai katru jauno laikraksta numuru. Līdzīgi līgumi noslēgti arī ar Smiltenes un Strenču novadu domēm par to laikrakstu publicēšanu LNB Digitālajā bibliotēkā.

5.9. Iekšzemes un starptautiskais SBA

Valkas NCB

Tabula "SBA rādītāji Valkas NCB"

SBA	2014	2015	2016
No citām Latvijas bibliotēkām saņemto dokumentu skaits	94	136	219 (+61%)
Uz citām Latvijas bibliotēkām nosūtīto dokumentu skaits	376	495	328(-34%)
Kopā	470	631	547 (-13%)

Reģions

Tabula "SBA rādītāji Valkas reģionā"

SBA	2014	2015	2016
No citām Latvijas bibliotēkām saņemto dokumentu skaits	1442	1363	1406 (+3%)
Uz citām Latvijas bibliotēkām nosūtīto dokumentu skaits	1292	1253	1153 (-8%)
Kopā	2734	2616	2559 (-2%)

Starpbibliotēku abonementa (turpmāk SBA) pakalpojumus izmantojušas visas reģiona bibliotēkas. Lielāks rādītāju pieaugums ir Lugažu, Bilskas un Jērcēnu bibliotēkās. Daudz pieprasītas grāmatas krievu valodā no Sedas bibliotēkas. Kopumā tomēr rādītāji ar katru gadu nedaudz samazinās. Aktīvāk grāmatu apmaiņa notiek katra novada robežās, īpaši starp kaimiņu bibliotēkām. Nepieciešamības gadījumā tiek meklētas iespējas nogādāt vajadzīgās grāmatas arī uz attālākām bibliotēkām.

No LNB SBA kārtā saņemti 108 dokumenti. Salīdzinot ar iepriekšējo gadu, skaits pieaudzis par 54%. Grāmatas pasūtījušas tikai novadu galvenās bibliotēkas: Valkā saņemtas 68, Strenčos 28, Smiltenē 12grāmatas.Dokumentu elektroniskās piegādes ceļā Valkas NCB no LNB saņēmusi 4 dokumentus. Lielākoties pasūtīta literatūra pašizglītošanās nolūkam, nedaudz mācībām un darbam. Valkas NCB lasītāju pieprasītās grāmatas nogādā atpakaļ, neizmantojot pasta pakalpojumus, līdz ar to lasītāji labprāt izmanto šo iespēju.

Lasītāji par SBA pakalpojumu tiek informēti un novērtē to atzinīgi. Kāds lasītājs cienījamos gados bibliotēku darbiniecēm veltījis šādas rindas: "Ar jūsu palīdzību man šis gads bija ļoti veiksmīgs. "Nu ir laiki tiešām jauki, viss nu iet kā pasakā!" Ļoti apmierināts ar visu!"

5.10.Sabiedrības, lasītāju viedokļa izzināšana par bibliotēkas darba kvalitāti, to rezultāti

Valkas novada kultūras attīstības programmas 2016.-2022. gadam ietvaros Latvijas Kultūras akadēmijas Zinātniskās pētniecības centrs sadarbībā ar Valkas novada domes Izglītības un kultūras daļas speciālistu līdzdalību veica pētījumu par patreizējo kultūras attīstības situāciju novadā. Pētījumā iekļautas arī novada publiskās bibliotēkas, apskatīta to infrastruktūra, galvenie darba rādītāji.

Analizējot bibliotēku tīklu, no vienas puses norādīts, ka tas veido vienmērīgu pakalpojumu pārklājumu visā novada teritorijā. No otras puses pie tik blīva bibliotēku tīkla un apstākļos, kad samazinās iedzīvotāju skaits novadā, ir rūpīgi jāizvērtē bibliotēku apmeklētāju dinamika, katras bibliotēkas darbības fokuss un pieejamie pakalpojumi, iespējas atsevišķas bibliotēku funkcijas īstenot sadarbībā ar citām bibliotēkām un kultūras iestādēm. Priecē tas, ka pētījumā secināts, ka no visa novada kultūras piedāvājuma iedzīvotāji dominējoši priekšroku dod bibliotēku apmeklējumam. Respondentu vērtējumā par Valkas novada kultūras iestāžu darbību parādās, ka Valkas NCB darbu pozitīvi vērtē 43% aptaujāto, 19% drīzāk pozitīvi, 1% drīzāk negatīvi, bet 37% - grūti pateikt. Vērtējums dots arī par katru novada bibliotēku. Kopumā pētījums līdztekus citām novada kultūras iestādēm, parādīja bibliotēku pakalpojumu vērtību plašākā kontekstā – sabiedrībā kopumā un vietējās pašvaldības līmenī.

Atskaites gadā, Valkas NCB tika veikta pilsētas iedzīvotāju aptauja uz ielām un izdalītas anketas skolās. Aptaujas mērķis bija noskaidrot, vai uzrunātie iedzīvotāji apmeklē/neapmeklē Valkas NCB, ja neapmeklē, tad kāds iemesls, un kādus jaunus pakalpojumus iedzīvotāji labprāt saņemtu bibliotēkā.

Pavisam tika aptaujāti 145 cilvēki, no tiem:

- 66% sievietes, 34% vīrieši;
- 31% jaunieši, 34% pieaugušie, 35% pensionāri.

Saziņas valoda: latviešu valodā 83%, krievu valodā 17%; 3% atteicās atbildēt; 6% uzrunātie bija Igaunijas iedzīvotāji. No visiem aptaujātajiem 42% apmeklē Valkas bibliotēku.

Biežāk minētie iemesli, kāpēc neapmeklē bibliotēku:

Jaunieši	Pieaugušie	Pensionāri
Neinteresē	Nedzīvo Valkā	Izmanto mājas bibliotēku
Nepatīk lasīt	Pērk interesējošo	Pērk interesējošo
Nav laika	Nav laika	Slikti redz
Nedzīvo Valkā	Nepatīk lasīt	Nedzīvo Valkā
Apmeklē skolas bibliotēku	Skatās TV	Lasāmvielu piegādā, bērni, radi, kaimiņi
Visu nepieciešamo atrod internetā	Nezināja, ka ir grāmatas krievu val.	

Apkopojot bibliotēkas neapmeklēšanas iemeslus, netika atklāti līdz šim neapzināti iemesli. Jauniešiem biežāk minētais iemesls - *lasīšana neinteresē*, ir problemātiska visā Latvijā. Viens no pieaugušo minētajiem iemesliem - *pērk interesējošo literatūru un periodiku paši*, atsaucas uz bibliotēkas darbu, jo lasītavā samazinās seriālizdevumu izsniegums.

Lielākais ieguvums anketēšanai un aptaujai bija iespēja uzzināt, ko bibliotēkā vēl varētu piedāvāt apmeklētājiem. Interesantākie priekšlikumi:

- vairāk grāmatu svešvalodās – krievu, angļu valodās,
- kafijas automātu,
- nelielu grāmatu galdu – tirdzniecību,
- grāmatu apmaiņas vietu,
- vietu netraucētai atpūtai kopā ar lasāmvielu,
- plašāku reklāmu un atpazīstamību.

Grāmatu iegādei svešvalodās īpaša uzmanība pievērsta jau pēdējos divus gadus.

Tabula "Grāmatu papildinājums svešvalodās"

	2015.gads /t.sk. jauniešiem 10.-12.kl.	**2016.gads / t.sk. jauniešiem 10.-12. kl.**
Angļu val.	9/5	42/5
Krievu val.	237/1	269/0

Literatūra krievu valodā tiek iegādāta pieaugušo mērķauditorijai, jo no jauniešu puses nav pieprasījuma. Tas skaidrojams ar krievu valodas nelielo pielietojumu jauniešu vidū, kā arī tematikas piedāvājumu mūsdienu krievu oriģināllitetatūrā. Savukārt no jauniešu puses ir pastiprināta interese par izdevumiem angļu valodā, jo ir lielāka motivācija tās pilnīgākai apguvei. Tomēr, lai krājumā būtu samērīgs lasītājus interesējošs grāmatu klāsts angļu valodā, tiek plānota sadarbība ar Valkas ģimnāzijas svešvalodu skolotāju, lai izveidotu kolekciju, kuru varētu ieteikt un izmantot papildus svešvalodu mācību procesā.

Reģions

Strenču bibliotēkā, lai noskaidrotu bibliotēkas lietotāju viedokli par bibliotēkas sniegtajiem pakalpojumiem un uzzinātu viņu vēlmes, 2016. gada februārī, sadarbībā ar Vidzemes augstskolas Sabiedrības zinātņu fakultātes studenti Marinu Veldri, veikta bibliotēkas lietotāju aptauja. Aptaujas anketas izvietotas Strenču pilsētas bibliotēkas telpās, kā arī izveidota elektroniska versija internetvietnē. Aptaujas rezultātā noskaidrots, ka pieprasītākie bibliotēkas pakalpojumi ir: pieeja grāmatu krātuvei, tematisku pasākumu un izstāžu apmeklēšana. Iespējams, ka sabiedrībā līdz ar bibliotēku modernizāciju ir radies priekšstats, ka visvairāk tajās izmantotais pakalpojums ir pieeja internetam, taču aptaujas rezultāti liecina, ka interneta izmantošana popularitātē atpaliek no izglītības, atpūtas un kultūras pasākumiem. Analizējot jautājumu, kādus jaunus pakalpojumus apmeklētāji vēlētos saņemt bibliotēkā, noskaidrots, ka viena no aptaujāto vēlmēm ir, lai būtu pieejami laminēšanas pakalpojumi. Ņemot vērā šo vēlmi, 2017. gada budžetā paredzēta laminēšanas iekārtas iegāde. Daļa respondentu izteikusi vēlmi apmeklēt dažādas radošās darbnīcas. Rezultātā atskaites perioda nogalē uzsākta sadarbība ar profesionālu floristi no Valmieras un pirmajā nodarbībā tapa Adventes vainagi un krāšņas sveces. Šis pasākumi turpināsies un jau 2017. gada februārī būs filcēšanas un dekupāžas meistardarbnīcas. Daļa aptaujāto vēlētos krustvārdu mīklu minēšanas konkursus, kā arī izveidot grāmatu draugu klubiņu. Kopumā 96% no aptaujāto skaita ir pietiekami informēti par bibliotēkā pieejamiem pakalpojumiem un pasākumiem. Tas liecina, ka bibliotēkas publicitāte sasniedz savu mērķauditoriju.

Grundzāles bibliotēkas vadītājas viedoklis atspoguļo vairuma pagasta bibliotekāru domas par aptauju organizēšanu - laukos ar katru iedzīvotāju ir iespējams personīgi aprunāties, uzklausīt ieteikumus un uzzināt viņa vēlmes.

5.11. Problēmas un risinājumi bibliotēkas pakalpojumu un pieejamības jomā

Valkas NCB

Traucējošs faktors ir bibliotēkas atrašanās otrajā stāvā. No 2016. gadā bibliotēkā reģistrētiem lietotājiem tikai 15% bijuši pensionāri. Pārvietošanās grūtības un slikta redze ir galvenie iemesli, kāpēc daudzi gados vecāki iedzīvotāji pārtrauc apmeklēt bibliotēku.

Daļējs problēmas risinājums rasts pienesot grāmatas mājās, kā arī piemeklējot lasāmvielu iespējami lielākā drukā.

Sniedzot palīdzību rēķinu, konta izrakstu drukāšanā un citu dokumentu veidošanā, nākas saskarties ar klienta sensitīvajiem datiem (personas kodiem, bankas konta pieejas kodiem u.c.), kaut gan to nevajadzētu darīt. Ir sarežģīti atteikt palīdzību zinot, ka pilsētā nav ne banku filiāļu, ne vienotā klientu apkalpošanas centra.

Problēma ir arī tā, ka bibliotekāriem trūkst zināšanas jaunajās tehnoloģijās. Izvēloties jaunus darbiniekus, kā viena no prioritātēm jāizvirza jauno tehnoloģiju pārzināšana, tad jaunu pakalpojumu ieviešana būtu veiksmīgāka.

Valkas NCB akreditācijas komisija ieteica turpināt strādāt ar skolu bibliotēkām BIS Skolu ALISE ieviešanā. Valkas NCB darbinieki ir gatavi sadarboties ar reģiona skolām. Taču ir lietas, kuras reģiona galvenā bibliotēka nespēj noteikt un risināt, piemēram, skolu kadru politika un nepietiekamais finansējums.

Smiltene

- Uzziņu lasītavas krājums bibliotēkas apmeklētājiem telpu trūkuma dēļ nav brīvi pieejams. 2017.gadā jāturpina to samazināt, nododot grāmatas uz abonementu.
- Multimediju krājums bibliotēkas apmeklētājiem nav brīvi pieejams un ir maz izmantots. Par tā esamību lielākoties uzzina tikai tie lietotāji, kuri lieto EK. 2017.gadā arī multimediju krājums tiks nodots abonementam.
- Maz izmantots EK kā pakalpojums. 2017. gadā tiek plānots apmeklētājiem abonementā novietot atsevišķu datoru, kur meklēt izdevumus EK, līdz ar to bibliotekārs veiksmīgāk varēs popularizēt EK lietošanu, kā arī izskaidrot autorizēta lietotāja priekšrocības.

Bibliotēku pieejamība iedzīvotājiem ar kustību traucējumiem no 23 reģiona bibliotēkām ir atbilstoša tikai 10 bibliotēkās. Diemžēl vēl ir daudz nepilnību, lai vides pieejamība reģiona bibliotēkās tiktu pilnībā nodrošināta visām iedzīvotāju grupām.

6. KRĀJUMS

6.1 Krājuma komplektēšanas politika un organizācija

Valkas NCB krājuma komplektēšanu veic saskaņā ar 2015. gadā izstrādāto krājuma komplektēšanas politiku laika posmam no 2015. līdz 2017.gadam. Tajā izvērtēta krājuma iepriekšējās attīstības situācija, norādīti mērķi, uzdevumi, sadarbība krājuma veidošanā, krājuma glabāšanas principi, resursu izvēles kritēriji, komplektēšanas avoti, norakstīšanas noteikumi, izvērtēta krājuma attīstības dinamika.

Atskaites gada prioritātes:

- Krājuma saturiskās un fiziskās skaitliskās kvalitātes uzlabošana, apgrozījuma, u.c. krājuma rādītāju pieaugumu sasniegšana;
- Maksimāla bērnu literatūras un oriģinālliteratūras jaunieguvumu skaita palielināšana;
- Darbs pie EK kvalitātes uzlabošanas: iepriekšējo gadu bibliogrāfisko aprakstu rediģēšana un papildināšana ar papildus meklēšanas kritērijiem, eksemplāru ziņu precizēšana;
- Panākt krājuma komplektēšanas finansiālā nodrošinājuma palielināšanu;
- Uzsākt seriālizdevumu eksemplāru reģistrēšanu EK.

Reģions

Valkas reģionā katrai bibliotēkai izstrādāta atbilstoša krājuma komplektēšanas politika, pēc kuras tās vadās, organizējot krājumu.

Galvenais mērķis ir veidot universālu, aktuālu, dažādiem vecumiem un izglītības līmeņiem atbilstošu, dažādu nozaru, valodu, veidu resursu krājumu, kas atbilstu galvenajiem virzieniem - informācija, izglītība, izaugsme, izklaide.

Prioritātes:

- Darbs ar pagasta bibliotēku vadītājiem pie EK dažādo atlases iespēju apgūšanas un izmantošanas praksē;
- Visās reģiona bibliotēkās uzsākt plauktu indeksu rediģēšanu, lai atvieglotu konkrēta pieprasīta izdevuma ātrāku un ērtāku ieguvi;
- Apmaiņas krājuma kvalitātes uzlabošana, elektroniskā saraksta izveide, tā popularizēšana;

- Sabalansēt līdzekļus krājuma komplektēšanai, par prioritāru izvirzot grāmatu krājuma atjaunošanu.

6.2. Krājuma komplektēšanas finansiālais nodrošinājums

Valkas NCB

Tabula "Krājuma komplektēšanas finansiālais nodrošinājums"

	2014	**2015**	**(+/-%)**	**2016**	**(+/-%)**
Finansējums krājuma komplektēšanai	7147	8918	+25	10263	+15
t. sk. pašvaldības finansējums	7130	7990	+12	10182	+27
grāmatām	4994	5724	+15	7504	+31
t. sk. bērnu grāmatām	973	1200	+23	1613	+34
periodiskajiem izdevumiem	2136	2298	+8	2510	+9
Finansējums krājumam uz 1 iedz. apkalpes zonā (pašvaldības finansējums)	1,29	1,45	+12,40	1,91	+31,72

Situācija gan kopumā, gan izvērtējot pa gadiem un atsevišķiem kritērijiem**,** ir pozitīva. Pašvaldības finansējums katru gadu palielinās, nodrošinot bibliotēkas pamatfunkciju veikšanu, taču ir nepietiekams attīstībai. Finansējuma sadalījums 76% grāmatu u.c. izdevumu un 24% periodikas iegādei proporcionāli atbilst normai, kā prioritāti izvirzot grāmatu u.c. izdevumu iegādi.

Bērnu grāmatu iegādei atvēlēts 22% no kopējā grāmatu finansējuma, jauniešiem un pieaugušajiem – 78%. 99% jaunieguvumu iepirkti SIA "Jānis Roze" grāmatveikalā Valkā.

Reģions

Tabula "Krājuma komplektēšanas finansiālais nodrošinājums"

	2014	**2015**	**(+/-%)**	**2016**	**(+/-%)**
Finansējums krājuma komplektēšanai	33548	37215	+10.9	40585	+9
t. sk. pašvaldības finansējums	33309	36263	+8.8	40479	+12
Grāmatām	20293	21719	+7	25265	+16
t. sk. bērnu grāmatām	2765	3385	+22	4103	+21
Periodiskajiem izdevumiem	17040	14600	-17	14945	+2,4
Finansējums krājumam uz 1 iedz. apkalpes zonā (pašvaldības finansējums)	1,4	1,4	0	1,57	+12

Atskaites gadā situācija gan kopumā, gan izvērtējot pa atsevišķiem kritērijiem ir pozitīva. Arī reģionā pašvaldību finansējums palielinājies, nodrošinot bibliotēku

pamatfunkciju veikšanu, taču ir nepietiekams attīstībai. Finansējuma pieaugums nav samērīgs ar grāmatu cenu kāpumu, tādēļ krājuma un tā kustības rādītāji nav viennozīmīgi pozitīvi.

Finansējuma sadalījums: 63% grāmatu u.c. izdevumu un 37% periodikas iegādei, proporcionāli uzlabojies, salīdzinot ar iepriekšējo gadu, tomēr vēl neatbilst normai. Nākošajā gadā piešķirtie līdzekļi vēl vairāk jāsabalansē, kā prioritāti izvirzot grāmatu iegādi.

Bērnu grāmatu iegādei atvēlēts 16% no kopējā grāmatu finansējuma, jauniešiem un pieaugušajiem – 84%. Bērnu grāmatām piešķirtais finansējums ir ļoti mazs, ko bibliotekāri izskaidro ar ievērojamu bērnu literatūras izsnieguma samazināšanos.

Iecienītākās grāmatu iepirkuma vietas ir SIA Jānis Roze Valkā – 1473 resursi, IK Virja AK – 948, SIA Latvijas grāmata – 157 un SIA JANUS – 148.

6.3. Rekataloģizācija

Valkas NCB krājuma rekataloģizācija 100% pabeigta 2014.gadā. Atskaites gadā rekataloģizēti reģiona laikraksta "Ziemeļlatvija" iepriekšējo gadu komplekti.

Valkas reģiona publisko bibliotēku krājuma rekataloģizācija 100% ir pabeigta 2014.gadā. Rekataloģizācijas darbs turpinās 3 reģiona skolu bibliotēkās. Uz 30.12.2016. rekataloģizēti ir 19110 (18,77%) eksemplāri no kopējā skaita – 101817.

2016. gada vasarā, apvienojot Valkas pamatskolu un ģimnāziju un izveidojot Valkas Jāņa Cimzes ģimnāziju, tika samazināts bibliotekāru skaits no diviem uz vienu slodzi, kā rezultātā rekataloģizācijas darbs pilnībā apstājās. Skolu bibliotēku darba procesu automatizācija Valkas reģionā ir problēma, kurai grūti rast risinājumu.

6.4. Krājuma pārbaude (inventarizācija)

Pārskata periodā Valkas NCB krājuma pārbaude nav veikta.

Reģions

Inventarizācijas veiktas divās reģiona bibliotēkās: Smiltenes novada Bilskas bibliotēkas ārējās apkalpošanas punktā Loberģos un Smiltenes novada bibliotēkā. Pārbaudes laikā, vērtējot krājuma kvalitāti, secināts, ka daļa resursu ir fiziski nolietoti. Konstatētas dažāda rakstura kļūdas eksemplāru uzskaitē EK. Krājumā atradās norakstīti

eksemplāri. Darba kvalitāti mazina daudz skenēšanai nederīgi svītrkodi. Secinājums – darbs jāveic precīzāk, jo jebkura kļūda iespaido gan lietotāju apkalpošanas kvalitāti, gan statistikas ziņu precizitāti.

6.5. Krājuma rādītāji (jaunieguvumi, apgrozība u. c.)

Valkas NCB

Tabula "Krājuma rādītāji"

	2014	**2015**	**(+/-%)**	**2016**	**(+/-%)**
Jaunieguvumi	2374	2090	-14	2529	+21
Grāmatas	1434	1110	-29	1341	+21
t. sk. latviešu daiļliteratūra	227	238	+5	281	+18
t. sk. bērniem	346	235	-47	319	+36
Izslēgtie dokumenti	8648	5850	-48	2279	-157
Krājuma kopskaits	39389	35629	-11	35879	+0,7
Grāmatu krājuma apgrozība	0,67	0,72	+7	0,79	+10
Periodisko izdevumu apgrozība	33,81	27,42	-23	12,39	-121
Kopējā krājuma apgrozība	1,44	1,37	-5	1.47	+7

Krājuma attīstība ir ar pozitīvu dinamiku. Tas sasniegts, pateicoties ievērojamam finansējuma palielinājumam un prioritāšu izvērtēšanai. 2016.gadā jaunieguvumi sastāda 7% no kopējā krājuma. Iepirkti 1934 resursi (77%), dāvinājumos saņemti 572 resursi (23%).

Pateicoties LNB un LBB izstrādātajam projektam "Augstvērtīga tulkotā un nozaru literatūra", saņemti 55 vērtīgi resursi par EUR 754,67. Piedaloties LNB izstrādātajā un LBB īstenotajā lasīšanas veicināšanas programmā "Bērnu, jauniešu un vecāku žūrija", saņemtas 5 grāmatas par EUR 36,64. No Lauku bibliotēku atbalsta biedrības saņemtas 3 grāmatas par EUR 49,60.

Ievērojami samazinājies izslēgto resursu skaits, kas norāda uz to, ka krājums iepriekšējos gados maksimāli attīrīts no neaktuāliem resursiem un netika veikta seriālizdevumu rekomplektēšana, kas pārspīlēti tika darīts iepriekšējos gados. Rekomplektēšanā pirmo gadu papildus tika izmantota BIS ALISE piedāvātā iespēja atlasīt mazpieprasītos izdevumus. No krājuma izslēgti 6,4% (nolietoti, novecojuši pēc satura, lieki eksemplāri, lasītāju nozaudēti, nav atgūstami, maz izmantoti) resursi.

Strādājot pie krājuma fiziskās kvalitātes uzlabošanas, daļa fiziski nolietotas grāmatas norakstītas, daļa - samainītas pret identiskām, labākā stāvoklī esošām grāmatām, kuras iegūtas no lasītājiem, kuri likvidējuši savas mājas bibliotēkas. Krājuma fiziskās kvalitātes uzlabošanai tiek izmantots arī LNB Brīvpieejas apmaiņas krājums.

Atskaites gadā krājuma kopējā apgrozība 1,47, salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu, pieaugusi par 7%. Grāmatu krājuma apgrozība nedaudz pieaugusi, tomēr joprojām ir zema. Pietuvināta realitātei tiek arī periodisko izdevumu apgrozība, paturot uzskaitē divu gadu izdevumus, atšķirībā no iepriekšējā gada, kad uzskaitē bija atstāti tikai viena gada izdevumi.

Reģions

Tabula "Krājuma rādītāji"

	2014	**2015**	**(+/-%)**	**2016**	**(+/-%)**
Jaunieguvumi	14305	14035	-1,9	14127	+0,7
Grāmatas	5566	4925	-11,5	4855	-1,4
t. sk. latviešu daiļliteratūra	1326	1206	-9,1	1385	+12,9
t. sk. bērniem	896	831	-7,3	791	-4,8
Izslēgtie dokumenti	33433	23719	-29,1	8802	-63
Krājuma kopskaits	167424	157740	-5,8	163065	+3,3
Grāmatu krājuma apgrozība	0,62	0,61	-1.6	0,65	+6.2
Periodisko izdevumu apgrozība	15,5	14,7	-5.2	6,5	-55.8
Kopējā krājuma apgrozība	1,4	1,4		1,3	-7,1

Pārskata periodā palielinājies latviešu daiļliteratūras jaunieguvumu skaits un nedaudz arī kopējais jauniegādāto resursu skaits. Samazinājies kopējais jauniegādāto grāmatu, kā arī bērnu grāmatu skaits. 2016.gadā jaunieguvumi sastāda 8,7% no kopējā krājuma. Iepirkti 12183 (86%) resursi, dāvinājumos saņemti 1944 (14%) resursi.

Pateicoties LNB un LBB izstrādātajam projektam "Augstvērtīga tulkotā un nozaru literatūra" saņemts 201 vērtīgs resurss par EUR 2176. Piedaloties LNB izstrādātajā un LBB īstenotajā lasīšanas veicināšanas programmā "Bērnu, jauniešu un vecāku žūrija", saņemtas 106 grāmatas par EUR 736. No "Lauku bibliotēku atbalsta biedrības" saņemtas 14 grāmatas par EUR 148.

Ievērojami samazinājies norakstīto resursu skaits. Tas izskaidrojams ar to, ka krājums iepriekšējos gados maksimāli attīrīts no neaktuāliem resursiem. No krājuma izslēgti 5,4% (nolietoti, novecojuši pēc satura, lieki eksemplāri, lasītāju nozaudēti, nav atgūstami, maz izmantoti, inventarizācijā iztrūkstoši) resursi.

Atskaites periodā krājuma apjoms nedaudz palielinājies. Lai saglabātu līdzsvaru starp ienākušajiem un izejošajiem resursiem, pagastu bibliotēkām, rūpīgi izvērtējot resursa

izsniegumu, regulāri jāveic rekomplektēšanas darbs. Šo darbu ievērojami atvieglo BIS ALISE piedāvātā iespēja atlasīt mazpieprasītos izdevumus.

Grāmatu apgrozījums nedaudz pieaudzis, bet kopējais apgrozījums pazeminājies, jo periodika netika norakstīta un uzskaitē ir pēdējo divu gadu eksemplāri (uzskaite tiek pietuvināta realitātei), kas pazemināja gan periodikas, gan kopējo apgrozījumu. Pie reģiona krājuma un tā kustības kvalitātes uzlabošanas vēl ir ļoti daudz darba.

6.6. Datubāzes

Valkas NCB pieejamas divas nacionālās datubāzes – Letonika (www.letonika.lv) un Lursoft Laikrakstu bibliotēka (www.news.lv).

Tabula "Bibliotēkā pieejamo datubāzu izmantojums"

Dabubāze	**2014**	**2015**	**2016**
Letonika	šķirkļi 343 sesijas 217	šķirkļi 348 sesijas 417	šķirkļi 380 sesijas 236
News	733	336	1002

2016. gadā visvairāk ir izmantota news.lv datubāze. Lietotājiem tiek sniegta palīdzība atslēgvārdu izvēlē, lai atrastu precīzāko informāciju. Nereti, meklējot vienu informāciju, apmeklētājs uziet citu sev interesējošu rakstu.

Publisko datoru pieejas telpā izvietota informācija par apmeklētājiem pieejamām interneta datubāzēm un noderīgām vietnēm. Kopš 2016. gada nogales lietotājiem tiek piedāvāta iespēja piekļūt Letonikas datubāzē no saviem personīgajiem datoriem. Abas datubāzes bibliotēkās ir pieejamas bez maksas. Jāatzīst, ka skolēni salīdzinoši reti vēlas meklēt sev nepieciešamās ziņas datubāzēs, jo tas ir laikietilpīgi. Vienkāršāk ir pavirši nokopēt tekstu no www.Wikipedia.com vai atrast www.google.com.

Reģions

Tabula “ Reģiona bibliotēkās pieejamo datubāzu izmantošana”

	Bibliotēka	Datubāze Letonika			Datubāze News.lv		
		2014 Šķirkļi/ sesijas	2015 Šķirkļi/ sesijas	2016 Šķirkļi/sesijas	2014	2015	2016
1.	Valkas pilsētas	343/ 217	348/ 417	380/ 236	733	336	1002
2.	Smiltenes novada	147/ 84	269/ 134	450/339			116
3.	Strenču pilsētas	57/ 57	48/ 28	26/ 21			27
4.	Bilskas pag. Birzuļi	31/ 19	63/ 36	73/54			156
5.	Blomes	239/ 124	185/ 97	50/ 59	1992	127	72
6.	Bilskas	65/ 44	92/65	183/134			591
7.	Brantu	1/4	14/10	4/15		5	92
8.	Ērģemes	0/ 3	335/ 43	154/ 13			19
9.	Ērģemes pag. Turnas	40/ 24	17/ 30	19/ 26			16
10.	Grundzāles	147/ 84	80/ 85	133/ 64	89	140	125
11.	Jērcēnu	35/ 56	42/ 39	8/ 13	8	14	24
12.	Kārķu	12/ 8	49/ 25	43/ 26	1	3	40
13.	Launkalnes	2/ 3	27/ 22	172/ 90		38	200
14.	Plāņu	1/ 2	8/ 11	25/ 26			1
15.	Palsmanes	3/ 6	73/ 41	43/ 47			12
16.	Variņu	1/ 1	106/ 35	129/ 37			5
17.	Plāņu pag. Jaunklidzis	54/ 47	24/ 41	72/ 50	3	6	18
18.	Valkas pag. Sēļu	80/ 16	162/ 47	150/ 39		89	70
19.	Vijciema	6/ 5	5/ 2	9/ 2			5
20.	Zvārtavas	9/ 3	2/ 1	12/ 13	3	4	12
21.	Ērģemes pag. Omuļu	256/ 82	335	409/ 114		7	26
22.	Sedas pilsētas	1/ 2	10/ 2	0/ 3			
23.	Valkas pag. Lugažu	0/ 0	4/ 9	95/ 125			274

Smiltenes novada Birzuļu bibliotēkas vadītāja raksta, ka apmeklētājiem – datorlietotājiem ir iepatikusies datubāze news.lv, kaut arī līdz šim viņi uzskatīja, ka visu var izlasīt ziņu portālos. Smiltenes novada Brantu bibliotēkas vadītāja marta mēnesī, E-prasmju nedēļas ietvaros, iepazīstināja bibliotēkas lietotājus ar bibliotēkā pieejamām datubāzēm letonika.lv un news.lv. Pēc minētā pasākuma lietotāji aktīvāk sāka izmantot datubāzes, meklējot sev nepieciešamo informāciju. Strenču novada Plāņu pagasta Jaunklidža bibliotēkā datubāzes tiek popularizētas, bet izmantotas maz. Pie plauktos izkārtotajiem preses izdevumiem atrodas norāde, ka vēl tos var izlasīt datubāzē www.news.lv. Kārķu bibliotēkas vadītāja atzīst, ka datubāzu izmantošanas rezultāti ir pieticīgi. Tiek izmantota arī LNB digitalizēto laikrakstu vietne www.periodika.lv. Omuļu bibliotēkā no Letonikas datubāzes tiek izmantotas enciklopēdijas un vārdnīcas, īpaši terminu un svešvārdu vārdnīca, ko aktīvi lieto krustvārdu mīklu minētāji.

Secinājums: 2016.gadā Valkas reģiona bibliotēku abonētās datubāzes tiek izmantotas arvien aktīvāk, tātad bibliotekāres lielāku uzmanību pievērš šāda informācijas avota popularizēšanai apmeklētāju vidū. Pieprasītās informācijas meklēšanai arī paši bibliotēku darbinieki arvien vairāk izmanto iespēju atrast nepieciešamās ziņas abonētajās datubāzēs.

6.7. Krājuma un datubāzu popularizēšana

Valkas NCB

Tradicionāli krājuma popularizēšanai izmantotas izstādes. Atskaites periodā izliktas 74 literatūras izstādes, t.sk. 10 tematiskās izstādes, divas ceļojošās izstādes. Viena no ceļojošajām izstādēm "Dzīves pabērni latviešu literatūrā" saņemta no Rakstniecības un mūzikas muzeja. Izstādi veidoja sešas lielformāta digitālās izdrukas, kurās latviešu literatūras klasikas ilustrācijas un fotogrāfijas no klasikas interpretācijām teātrī bija komentētas mūsdienīgā, sociāli aktuālā kontekstā. Izstādi papildināja grāmatas no Valkas bibliotēkas krājuma. Otru izstādi "Līva un Ingmars" bija sagatavojis Ziemeļu Ministru padomes birojs Latvijā. Izstādē skatāmas 19 fotogrāfijas, kurās redzama Līva Ulmane dzīvē un filmās. Izstāde rosināja lasīt grāmatas par leģendāro aktrisi un režisoru.

Decembrī izstādē "Vertikāle" interesenti varēja iepazīties ar Jura Rubeņa grāmatām un intervijām periodikā. Īpaši tika izcelta pēdējā izdotā grāmata "Viņa un Viņš. Mīlestība. Attiecības. Sekss". Izstādē tika izlikti arī šajā grāmatā minēto autoru darbi, uz kuriem atsaucas Juris Rubenis. Skaistu vizuālo papildinājumu radīja karķēnietes Antoņinas Peresunčenko veidotās pareizticīgo ikonas un dabas ainavas, kuras izšūtas pērlīšu tehnikā. Izstādē bija grāmatas no Valkas NCB, pārējām reģiona bibliotēkām, LNB un Raita un Indras Jākobsonu privātās bibliotēkas.

Lasītāju iecienītas ir jauno grāmatu dienas, kas notiek reizi mēnesī. Tajās ikviens interesents var iepazīties ar mēnesī iepirktajām grāmatām. Abonementā ar mēneša jaunumiem var iepazīties PowerPoint prezentācijā līdz pat nākošajām jauno grāmatu dienām. Bibliotēkas mājas lapas sadaļā "Jaunākās grāmatas" var iepazīties ar grāmatu anotācijām un vāka attēliem. Aprakstiem ir pievienota aktivizēta saite uz katru eksemplāru EK. Arī 2016.gadā pieprasījums pēc jaunākās literatūras ir tikai audzis un rindas uz grāmatu jaunumiem reizēm sniedzas vairākos desmitos uz katru nosaukumu.

Februārī tika rīkota akcija "Valentīna pārsteigums". Valentīna dienā lasītājiem tika piedāvāti paši jaunākie mīlestības romāni. Akcijas nosacījums - katrs apmeklētājs var

izvēlēties vienu, iesaiņotu grāmatu un uz "randiņu" doties ar nepazīstamo. Akcijā 10 lasītāji tika pie pašas jaunākās literatūras skaistā iesaiņojumā un atbilstošā noformējumā.

Decembrī notika akcija "Izaicinājums 2017 – populārzinātniska grāmata". Apmeklētāji varēja izvēlēties interesējošo grāmatu, izvelkot karodziņu ar grāmatas nosaukumu. Tika atlasītas vairāk kā 20 grāmatas dažādās zinātņu nozarēs – ģeogrāfijā, psiholoģijā, dabaszinātnēs, literatūrzinātnē un kultūrvēsturē. Akcijas mērķis - ar azarta palīdzību piedāvāt lasītājiem izmēģināt lasīt arī cita veida literatūru, ko parasti viņi, iespējams, neizvēlas. Šai akcijā piedalījās 14 lasītāji.

Reģions

Reģiona bibliotēkās kā katru gadu krājumu popularizēšanai izmantotas literatūras izstādes, grāmatu atvēršanas pasākumi, individuālas pārrunas, sarunas par grāmatām. No nosauktajiem veidiem izstādes (plauktos, stendos) joprojām ir populārākais krājuma popularizēšanas veids. Tās pārsvarā veltītas rakstnieku, dzejnieku jubilejām, valsts svētkiem, kultūrvēsturiskiem notikumiem u. c. tēmām. Smiltenes novada Bilskas bibliotēkā viens no nozīmīgākajiem notikumiem bija pagasta iedzīvotājas, jaunās rakstnieces Madaras Fridrihsones pirmās grāmatas "Kāda Aina Nekurienē" atvēršanas svētki. Bibliotēkas vadītāja atzīmē, ka minētā grāmata starp bibliotēkas lietotājiem 2016. gadā bija vislasītākā. Valkas pagasta Sēļu bibliotēkā nolasīti 4 jauno grāmatu apskati, izliktas 4 jauno grāmatu izstādes.

Katrā bibliotēkā tiek organizētas jauno grāmatu dienas. Smiltenes novada bibliotēkā jaunās grāmatas izvietotas "Jauno grāmatu plauktā", kā arī tur pievienots ikmēneša jaunumu saraksts. Ja lasītāju interesējošā grāmata ir izsniegta, tiek piedāvāts pierakstīties uz to rindā. Rindu veidošana uz jaunumiem tiek praktizēta gandrīz visās bibliotēkās.

Smiltenes novada bibliotēkā, lai apmeklētājiem atgādinātu par nozīmīgākām rakstnieku, dzejnieku jubilejām, izliktas 47 literatūras izstādes. Palsmanes bibliotēkas vadītāja krājuma popularizēšanai izlikusi izstādes, kas veltītas latviešu rakstnieku jubilejām, piemēram, Margaritai Stārastei, E. Birzniekam-Upītim, Dagnijai Dreikai, Vizmai Belševicai kā arī māksliniekiem Raimondam Paulam, Janim Rozentālam, Imantam Kalniņam u.c. Līdzīgi darbojas ikviena reģiona publiskā bibliotēka.

6.8. Darbs ar parādniekiem

Darbs ar parādniekiem tiek veikts regulāri, sūtot atgādinājumus uz e-pastiem, sms vai zvanot. Bez tradicionālajām metodēm darbā ar parādniekiem tiek izmantota arī sociālo tīklu sniegtā iespēja atraktīvā veidā uzrunāt sabiedrību. 2016. gadā decembrī tika rīkota akcija "Aizmāršīgais lasītājs", kura tika izplatīta Valkas bibliotēkas profilos Draugiem.lv, Facebook.com, Twitter.com.

6.9. Ar bibliotēkas krājumu saistītās problēmas un to risinājumi, vajadzības

Valkas NCB pieaugušo nodaļā vēl joprojām plauktos ir samērā blīvs grāmatu kārtojums. Nepieciešams vairāk vietas plauktos, jauns izstāžu stends un grāmatu turētājs plauktu galos, kur grāmatas tiktu izliktas pēc veikalu mārketinga principa- acu augstumā, pilnā skatā, grupējot un izceļot pēc dažādiem kritērijiem. Pietrūkst arī nelielas, atsevišķas vietas, kur apmeklētājiem ērti, netraucēti pasēdēt un palasīt.

7. DARBS AR BĒRNIEM UN JAUNIEŠIEM

7.1. Darba ar bērniem un jauniešiem raksturojums un vispārīgie rādītāji

Kopš 2016. gada Valkas NCB Bērnu literatūras nodaļa strādā renovētajās telpās, kuras kļuvušas gaišākas, plašākas un mājīgākas. Par to priecājas visi bibliotēkas apmeklētāji. Rezultātā ir palielinājušies nodaļas darba skaitliskie rādītāji. No Valkas NCB lasītāju kopskaita 30.1% ir bērni un jaunieši vecumā līdz 18 gadiem. Lai gan Bērnu literatūras nodaļas lietotāju skaits palielinājies tikai par 3 cilvēkiem, fiziskais apmeklējums, salīdzinot ar 2015. gadu, audzis par 47.8%. Arī izsniegums bērniem un jauniešiem palielinājies par 305 vienībām, kas ir par 3.5% vairāk, salīdzinot ar 2015.gadu.

Tabula “ Valkas NCB Bērnu nodaļas pamatrādītāji darbā ar bērniem”

	2014	2015	2016	% salīdzinot ar iepr. gadu
Lietotāji bērni un jaunieši līdz 18 gadiem	495	476	479	-4.0%; +0.6%
Fiziskais apmeklējums bērni un jaunieši līdz 18 gadiem	9179	8282	12243	-10.8%; +47.8%
Izsniegums bērniem un jauniešiem līdz 18 gadiem	10501	8760	9065	-19.9%; +3.5%

Secinājums: Līdztekus kvalitatīvam grāmatu krājumam, bibliotēkas telpu iekārtojums un vizuālā pievilcība ir būtisks aspekts, lai rosinātu bērnus un jauniešus apmeklēt bibliotēku.

Reģions

Tabula “Reģiona bibliotēku pamatrādītāji darbā ar bērniem”

	2014	2015	2016	% salīdzinot ar iepr. gadu
Lietotāji bērni un jaunieši līdz 18 gadiem	2068	2158	2287	+4.4%; +6.0%
Fiziskais apmeklējums bērni un jaunieši līdz 18 gadiem	48819	44583	47591	-9.5%; +6.8%
Izsniegums bērniem un jauniešiem līdz 18 gadiem	36953	37374	31614	+1.1%; -18.2%

Reģionā kopumā ir pieaudzis bibliotēku fiziskais apmeklējums, bet samazinājies izsniegums, kas liecina, ka bibliotēkas tiek izmantotas kā vieta brīvā laika pavadīšanai, nevis grāmatu lasīšanai.

7.2. Metodiskā un konsultatīvā darba organizācija

Valkas NCB Bērnu literatūras nodaļas vadītāja konsultē reģiona bibliotekārus jautājumos, kas saistīti ar bērnu bibliotekāro apkalpošanu – tematisku pasākumu organizēšana, lasīšanas veicināšana, kā arī krājuma izkārtojuma, tā saturiskās veidošanas u. c. jautājumos. Nodaļas vadītāja koordinē valsts mēroga aktivitātes, kas skar darbu ar bērniem – lasīšanas veicināšanas programmu “Bērnu un jauniešu žūrija”, Ziemeļvalstu bibliotēku nedēļa, bērnu grāmatu svētkus, konferences un citus pasākumus.

7.3. Bibliotēku krājuma veidošana un papildināšana

Bērnu/jauniešu krājuma komplektēšana tiek veikta pēc izdevniecību piedāvātā klāsta izpētes un izvērtēšanas, kā arī pēc lasītāju interesēm. Bibliotēkas iegādājas latviešu oriģināllitetatūru, tulkoto literatūru, izzinoša satura izdevumus, nozaru literatūru, spēles un skolu programmās ietvertos darbus. Veidojot krājumu, tiek domāts par visām vecuma grupām, lai piedāvājums būtu daudzpusīgs un interesants gan pašiem mazākiem bibliotēkas apmeklētājiem (spēļgrāmatas), gan sākumskolas bērniem, gan pusaudžiem un jauniešiem.

Valkas NCB Bērnu literatūras nodaļas krājums papildināts ar 529 jauniegūvumiem (20.9 % no kopējā bibliotēkas jauniegūvumu skaita). Atskaites gadā izveidots atsevišķs Bērnu literatūras nodaļas krātuves fonds, pārceļot uz to retāk lasīto vai vecāko grāmatu eksemplārus.

Reģions

Smiltenes novada bibliotēkas Bērnu apkalpošanas nodaļas kolektīvam darbs pie krājuma bija 2016. gada prioritāte. Tika sapludināta divām vecuma grupām (5.-7. un 8.-9. klase) domātā daiļliteratūra un ārzemju autoru daiļliteratūra sakārtota pēc alfabēta. Tagad krājums ir daudz pārskatāmāks gan bibliotekārēm, gan lietotājiem. Smiltenes novada bibliotēkas Bērnu apkalpošanas nodaļas krājuma papildināšanai no pašvaldības budžeta izlietoti 972 EUR, kas ir 20% no kopējās bibliotēkai grāmatu iegādei piešķirtās summas. Iegādāti 139 iespieddarbi. Kopā Bērnu apkalpošanas nodaļā kopā ar dāvinājumiem krājums papildināts ar 181 jaunu resursu.

Strenču pilsētas bibliotēkā 2016. gadā krājums bērniem un jauniešiem papildināts ar 56 eksemplāriem, kas sastāda 15% no visiem jauniegūvumiem. Strenču novada Plāņu pagasta Jaunklidža bibliotēkā atskaites gadā krājums papildināts tikai ar 7 jauniem bērniem un jauniešiem domātiem izdevumiem, kas ir 9% no kopējā jauniegūvumu skaita. Strenču novada Plāņu pagasta bibliotekāre raksta, ka ļoti liels ieguvums ir "Bērnu, jauniešu un vecāku žūrijas" grāmatu kolekcija, jo šādi bibliotēkas krājums tiek papildināts ar vairākām jaunām, interesantām grāmatām, ko par budžeta līdzekļiem nebūtu iespējams izdarīt. **S**amazinājies bērnu un jauniešu auditorijai paredzēto grāmatu skaits gan reģiona bibliotēku krājumā kopumā, gan jauniegūvumu skaita ziņā. Bērnu grāmatu iegāde nav prioritāte gadījumos, kad krājuma papildināšanai budžeta līdzekļu nepietiek

7.4. Uzziņu darbs, pakalpojumi, prasmju un iemaņu attīstīšana, pasākumi dažādām vecuma grupām

Valkas NCB Bērnu literatūras nodaļā uzziņas un informācija sniegta gan individuāli, gan kolektīvi. Bērni un jaunieši, atbilstoši viņu vecumam, tika iepazīstināti ar bibliotēkas struktūru, grāmatu izvietojumu bibliotēkā un bibliotēkas sniegtajiem pakalpojumiem. Skolēni tika apmācīti un konsultēti informācijas meklēšanā Valkas, Smiltenes, Strenču novadu bibliotēku kopkatalogā: https://valka.biblioteka.lv/Alise/lv/home.aspx.

Uzziņu darbā tika izmantotas bibliotēkā pieejamās datubāzes www.letonika.lv un http://news.lv. Jāatzīst, ka skolēni visbiežāk informācijas meklēšanai internetā joprojām izvēlas meklētāju Google.lv. Atskaites gadā Valkas NCB Bērnu literatūras nodaļas apmeklētājiem, izmantojot krājumā esošās grāmatas un seriālizdevumus, sniegtas uzziņas par šādām tēmām:

- mežs un tā iemītnieki,
- ķērpju daudzveidība Latvijas dabā,
- suņi, to dresūra, suņu šķirnes,
- kosmoss,
- planētas,
- sengrieķu mīti,
- ko vajadzētu zināt, pirms uzņemt mājās kaķi,
- akvārija zivis u.c.

Skolēniem uzziņu literatūra nepieciešama projektu rakstīšanai. Taču uzziņu un informācijas darbā veiksmīga sadarbība izveidojusies ar pirmsskolas izglītības iestādes (turpmāk PII) "Pasaciņa" audzinātājām, kuras bibliotēkas grāmatas izmanto mācību procesam. Vēl aizvien Valkas novada publiskajās bibliotēkās populāras ir projektā "Gudra brīvā laika pavadīšana: Prāta spēju un radošumu veicinošas galda spēles Valkas novada publiskajās bibliotēkās" saņemtās galda spēles.

Valkas NCB Bērnu literatūras nodaļā atskaites gadā notikuši 47 pasākumi un izliktas 20 izstādes. 2016.gadā turpināta iesāktā tradīcija reizi mēnesī organizēt tematiskus Bērnu rītus pirmsskolas un jaunākā skolas vecuma bērniem. Pasākuma laikā tika lasīta grāmata vai stāsts par dienas tēmu, pēc tam bērniem tika piedāvātas praktiskās nodarbības – aplicēšana, zīmēšana un veidošana. Piemēram, aprīlī bibliotekāre stāstīja par sēkliņām, dīgstiem un sēšanu. Pasākuma otrajā daļā katram bērnam bija iespēja izveidot savu stādu dobīti, iesējot dažādu augu sēklas un turpmāk vērot to augšanu. Visa gada laikā tika

sarīkoti deviņi Bērnu rīti. http://biblioteka.valka.lv/lv/galleries/bernu-rits-15-oktobri-foto-dace-puce

Aprīlī bibliotēkā ieradās Valkas pamatskolas 8.a un 5.a klases audzēkņi, lai iepazītos ar jauniešu auditorijai domātām grāmatām no bibliotēkas krājuma, kā arī uzzinātu par bibliotekāra profesiju un amata pienākumiem. Skolēni apmeklēja arī Komplektēšanas nodaļu, grāmatu krātuvi un BIS ALISE administratores darba kabinetu.

31.oktobrī notika tradicionālā Helovīnu ballīte bibliotēkā ar maskām, spokošanos un dažādām rotaļām. Pirms pasākuma bērniem bija iespēja iesniegt savus sacerētos spoku stāstus un pasākuma laikā nolasīt tos citiem vakara dalībniekiem. Helovīnu ballītē piedalījās apmēram 30 dažāda vecuma bērnu. http://biblioteka.valka.lv/lv/berniem-un-jauniesiem/news-1/spoku-joku-vakars-biblioteka

Adventes laika radošajās darbnīcās "Katru gad` no jauna…", kas tika organizētas reizi nedēļā, tika gatavotas interesantas sniegpārsliņas, Ziemassvētku dekori un eglīšu rotājumi, kā arī rotāti Bērnu literatūras nodaļas logi. 16.decembrī radošajā darbnīcā viesojās novadniece - dzejniece Anita Anitīna, lai lasītu savus dzejoļus un pamācītu bērniem, kā gatavot dzijas rotājumus eglītei. http://biblioteka.valka.lv/lv/berniem-un-jauniesiem/news-1/ziemassvetku-gaidisanas-laika-aicinam-uz-radosajam-darbnicam

Reģions

Bibliotēku nedēļas laikā trīs Valkas novada Ērģemes pagasta bibliotēkas (Ērģemes, Turnas un Omuļu) Omuļu bibliotēkā organizēja spēļu pēcpusdienu Ērģemes pamatskolas skolēniem. Pasākuma ievadā bibliotekāre pastāstīja par 2016. gada vadmotīvu "Attiecības. Sadarbība. Kopiena.", bet pēc tam tika spēlētas dažādas spēles.

Valkas novada Kārķu pagasta bibliotekāre sniegusi uzziņu skolniecei un skolotājai pētnieciskā darba sagatavošanai par Kārķu mazpulku laika posmā no 2012. gada līdz - 2016.gadam. Skolnieces darbā veiksmīgi tika izmantoti savāktie novadpētniecības materiāli. Savukārt, lai popularizētu datubāzes, pie katra lietotāja datora bibliotekāre izvietojusi lapu - informāciju ar noderīgām interneta adresēm.

Valkas pagasta Sēļu bibliotēkā E-prasmju nedēļas ietvaros bērniem notika iepazīšanās ar izglītojošo spēli "Pele, drošība, internets" vietnē www.drossinternets.lv, kā arī individuālas pārrunas un stāstījums par tēmu "Kas ir Letonika?". Valkas novada Vijciema pagasta bibliotēkā atskaites gadā notika trīs pasaku rīti PII audzēkņiem, kuru laikā bērni klausījās pasaku lasījumus, bet pēc tam zīmēja pasaku varoņus.

Atskaites gadā Smiltenes novada bibliotēkas Bērnu apkalpošanas nodaļā notikuši 26 pasākumi un izliktas 15 izstādes. PII audzēkņiem notika bibliotekārā stunda "Kur dzīvo grāmatas?". Viesošanās mērķis bija noskaidrot - kur ir bibliotēka, kas ir bibliotēka, ko tur dara un kādi ir noteikumi. Kopīgi tika lasīta grāmata "Rācenis", bet vislielāko jautrību sagādāja rāceņa "vilkšana". Bibliotēku nedēļas laikā notika pasākums "Lasām pa vecam, lasām pa jaunam!". Pasākuma apmeklētāji noskatījās prezentāciju "Kas ir grāmata, audiogrāmata, e-grāmata? Kā tās lasa?", bet pēc tās lektore demonstrēja savu e-grāmatu lasītāju un iepazīstināja bērnus ar tā lietošanu.

2016. gadā Smiltenes novada Launkalnes pagasta bibliotēkā bija izlikta interesanta informatīva izstāde "Vai pazīsti sēnes, kas aug mūsu mežos?" Bibliotēkas apmeklētāji varēja apskatīt un izlasīt informāciju par tuvējā apkaimē atrastajām sēnēm. Smiltenes novada Bilskas pagasta Birzuļos kopš 2009. gada nav skolas. Pēc skolas slēgšanas lasītāju – skolēnu ir ļoti maz. 2016. gadā bibliotēkā bija 23 lasītāji – bērni un jaunieši līdz 18 gadu vecumam, lielākoties PII "Bitīte" audzēkņi, kuri piektdienās apmeklēja bibliotēku: klausījās grāmatu lasījumus, zīmēja un radoši darbojās. Bērniem ļoti patika lasīto izspēlēt pa lomām un darboties pie datoriem.

Smiltenes novada Bilskas pagasta bibliotēkā notika Bilskas pamatskolas organizētais pasākums – eksāmens. Kopā ar Smiltenes pašvaldības policijas darbinieci notika pārrunas par drošību uz ielas, bet pēc pārrunām 17Bilskas pamatskolas skolēni elektroniski kārtoja velosipēdu vadīšanas tiesību eksāmenu. Vasarā Bilskas pamatskolā darbojās skolēnu vasaras nometne. Kopā ar skolēniem un skolotājiem notika pārgājiens pa Bilskas pagastu ar mērķi iepazīt pagasta vēsturi un šodienu. Pēc pārgājiena, iegūto zināšanu nostiprināšanai, bibliotēkā tika spēlēta bibliotēkas novadpētniecības spēle "Bilskas bibliotĒKA". Karjeras dienu ietvaros Bilskas pagasta bibliotēku apmeklēja Bilskas pamatskolas 1.-4. klašu skolēni un bērnudārza audzēkņi. Bērni uzzināja par bibliotekāra profesiju, kur to var apgūt un cik ilgi jāmācās, lai kļūtu par bibliotekāru.

Arī Smiltenes novada Palsmanes pagasta bibliotekāre Palsmanes internātskolas 2. un 3. klases skolēnus projektu nedēļā iepazīstināja ar bibliotēku, pastāstīja par bibliotekāra profesiju, par kultūras namu un pulciņiem, kuri pieejami bērniem. Smiltenes novada Blomes pagasta bibliotēkā notika bibliotekārā stunda skolēniem „Pasakas". Pēc pasakas izlasīšanas notika pārrunas - par ko ir pasaka, kā katrs no bērniem rīkotos, būdami konkrēta varoņa vietā, ko viņi teiktu grāmatas lasītājiem.

Smiltenes novada Variņu pagasta bibliotēkā notikuši vairāki tematiskie bērnu rīti PII audzēkņiem un jaunākā skolas vecuma bērniem par latviešu gadskārtu svētkiem –

Lieldienām, Vasaras un Ziemas saulgriežiem. Bibliotēkā izliktas grāmatu izstādes, bērni minēja mīklas un gāja rotaļās. Atsaucību guva Ziemeļvalstu bibliotēku nedēļas pasākums (1.-4. klase), kurā bibliotekāre lasīja fragmentus no grāmatas "Gārmana vasara", bet skolotāja Ineta Mazjāne stāstīja par redzēto Zviedrijā un Norvēģijā.

7.5. Veiksmīgākās lasīšanas veicināšanas aktivitātes

Par veiksmīgu lasīšanas veicināšanas aktivitāti atzīstama Valkas NCB Bērnu literatūras nodaļas sadarbība ar PII "Pasaciņa". Februāra beigās, atzīmējot rakstnieka Jura Zvirgzdiņa dzimšanas dienu, autora grāmatas tika izsniegtas lasīšanai bērnudārza grupiņās. Vēlāk bibliotēkā bija aplūkojama PII audzēkņu zīmējumu izstāde, kuros bērni ilustrēja autora pasakas. Izstāde bija apskatāma visu marta mēnesi, kas deva iespēju zīmējumu autoriem atvest uz bibliotēku arī savus vecākus un vecvecākus, lai palepotos ar saviem darbiem. Vairāki bērni vēlāk pierakstījās bibliotēkā kā pastāvīgie lasītāji. http://biblioteka.valka.lv/lv/berniem-un-jauniesiem/news-1/bernu-nodala-apskatama-jurim-zvirgzdinam-veltita-bernu-zimejumu-izstade

Sadarbībā ar Kārķu pamatskolas pedagogiem, Valkas novada Kārķu pagasta bibliotekāre ieviesusi lasīšanas veicināšanas aktivitāti: katrai klasei (1.-2., 3.-4., 5., 6.-7., 8.-9.) tika sastādīts ieteicamais grāmatu saraksts, kurš tika iesniegts audzinātājām. Ja skolēns izlasīja un atstāstīja vismaz četras sarakstā iekļautās grāmatas, mācību gada noslēgumā saņēma balvu - ekskursiju.

Atskaites gadā Valkas reģiona 17 publiskās un skolu bibliotēkas piedalījās lasīšanas veicināšanas programmā "Bērnu, jauniešu un vecāku žūrija". Valkas reģiona bibliotēkās čaklākie lasītāji ir jaunāko klašu bērni. 2016. gadā lielākais grāmatu lasīšanas ekspertu skaits bija Strenču pilsētas bibliotēkā – 45. Lai motivētu bērnus un jauniešus lasīt un piedalīties „Bērnu, jauniešu un vecāku žūrijā", bibliotekāre projekta dalībniekiem pavasara brīvdienās rīko ekskursiju. Atskaites gadā dalībnieki viesojās LNB jaunajā ēkā. Strenču novada Plāņu pagasta bibliotēkas vecākais "Bērnu, jauniešu un vecāku žūrijas" eksperts - lasītājs Dzidris, kuram ir 74 gadi, labprāt izteica savu viedokli par izlasītajām grāmatām.

Smiltenes novada Bilskas pagasta bibliotēka iesaistījusies LNB Bērnu literatūras centra veidotajā lasīšanas veicināšanas programmā „Grāmatu starts". Programmas mērķauditorija - pirmsskolas vecuma bērni, tāpēc Bilskas pagastā ielūgumus uz pirmo pasākumu saņēma vecāki, kuriem ir trīsgadīgi bērni. Pasākuma cikla ietvaros ar šiem bērniem un viņu ģimenēm notika vairākas nodarbības, kurās kopīgi tika veidoti dažādi

darbiņi, lasītas grāmatas un skatītas multfilmas. Pēdējā nodarbībā ar rotaļām, dejām un dziesmām tika svinēta dzimšanas diena Lielajai Pūcei, kura bija šī projekta galvenā persona. Pūce uzdāvināja katram projekta dalībniekam grāmatu, somiņu un mīksto rotaļlietu – pūcīti. Vecākiem tika uzdāvināta brošūra ar praktiskiem ieteikumiem, kā atbalstīt bērna valodas attīstību kopīgā lasīšanā. Šo dāvanu iegādi finansēja Smiltenes novada dome. 2017.gadā projekts bibliotēkā turpināsies.

7.6. Bibliotēku sadarbības tīkls bērnu un jauniešu apkalpošanā, nozīmīgākie partneri, sadarbības vērtējums

Bibliotēku sadarbības partneri:

- skolas,
- pirmsskolu izglītības iestādes,
- vecāki un vecvecāki,
- kultūras nami, tautas nami, saieta nami,
- pilsētu domes un pagastu pārvaldes,
- laikraksti "Ziemeļlatvija" un "Valkas Novada Vēstis" u.c.

Atskaites gadā Valkas NCB Bērnu literatūras nodaļa turpināja sadarbību ar SIA "ZAAO". 8. martā Valkas NCB Bērnu literatūras nodaļā tika atklāta SIA "ZAAO" konkursa "ZAAO pastkarte" darbu izstāde. Tajā bija apskatāmi dažādu vecumu bērnu radošie zīmējumi, kuros attēlota daba un tās aizsardzības veidi dažādos gadalaikos. Pasākumā piedalījās SIA "ZAAO" Vides izglītības projektu vadītāja Arita Smalkā - Boriseviča, Valkas pamatskolas EKO padomes koordinatore Anda Kušķe un padomes dalībnieki, kā arī Valkas pamatskolas Skolēnu pašpārvalde. Izstādes atklāšana bija viena no Valkas pašvaldības aktivitātēm Lielās Talkas pašvaldību konkursā "Latvijai BŪT zaļai!", kurā pašvaldība ieguva 3. vietu. http://biblioteka.valka.lv/lv/berniem-un-jauniesiem/news-1/valka-atklas-bernu-radoso-zimejumu-izstadi-latvijai-but-zalai

Smiltenes novada Palsmanes pagasta bibliotēkai izveidojusies laba sadarbība ar Palsmanes speciālo internātskolu, popularizējot bibliotēkas krājumu skolnieku vidū, kā arī informējot par bibliotēkā pieejamiem pakalpojumiem. Valkas novada Ērģemes pagasta bibliotēka veiksmīgi sadarbojas ar Ērģemes bērnu namu, veicinot bērnu interesi par grāmatu lasīšanu. Strenču pilsētas bibliotēkā vasaras brīvlaikā vienu nedēļu darbojās biedrības "Glābiet bērnus" radošā darbnīca "Štābiņš". Darbnīcās piedalījās bērni no Strenču novada.

7.7. Bibliotēku darbinieku tālākizglītības vērtējums specializācijā

2016. gadā Valkas NCB Bērnu literatūras nodaļas darbinieki piedalījušies un pilnveidojuši savas profesionālās kompetences vairākos tālākizglītības semināros un konferencēs: LNB Kompetenču attīstības centra rīkotos profesionālās pilnveides kursos "Bibliotēkas pakalpojumu mērķgrupa – bērni un jaunieši"; Vidzemes novadu bērnu un skolu bibliotēku darbinieku 15. konferencē "Ceļš uz bibliotēku" u.c. Gada laikā gūto zināšanu apjoms ir pietiekams, turpmāk būtu vēlams papildināt zināšanas IT jomā, jo šīs tehnoloģijas attīstās ļoti strauji un ienāk arī bibliotēkas ikdienas darbā.

7.8. Problēmas bibliotēku darbā ar bērniem un jauniešiem, to iespējamie risināšanas ceļi

Darbs ar bērniem un jauniešiem prasa daudz laika un psiholoģiskās zināšanas. Darbā nepieciešamas dažādas novitātes un interaktīvi pasākumi, kas spētu bērnus un jauniešus ieinteresēt un noturētu viņu uzmanību.

Viena no lielākajām pagastu bibliotēku problēmām darbā ar bērniem ir izglītības iestāžu slēgšana. Bērni apmeklē izglītības iestādes citā administratīvajā teritorijā, ceļā uz skolu un atpakaļ jāpavada vairāk laika, tāpēc iegriezties savas dzīvesvietas bibliotēkā vairs nesanāk.

Nopietna problēma ir skolēnu lielā noslogotība pēc stundām. Liela daļa skolēnu savu brīvo laiku velta interešu izglītībai (mūzikas skolas, mākslas skolas, sporta skolas, dejošanas pulciņi, kori u.c.). Strenču pilsētas bibliotekāre atskaitē raksta: "Organizējot bibliotēku pasākumus, arvien grūtāk atrast piemērotu laiku, lai varētu iesaistīt plašāku auditoriju."

Kā problēma šogad jāpiemin arī datorlietotāju skaita samazinājums. Daudziem bērniem un jauniešiem mājā pašiem ir datori vai planšetdatori ar interneta pieslēgumu, līdz ar to zūd viņu nepieciešamība iegriezties bibliotēkā. Tātad arī bibliotekāriem kļūst grūtāk bērnus *"ievilināt"* bibliotēkā un piesaistīt dažādiem pasākumiem, aktivitātēm.

Problēmu risinājumi:

- Lai piesaistītu pusaudžus un jauniešus, jāpiedāvā ne tikai drukātie resursi, bet arī e-grāmatas, klausāmgrāmatas, DVD filmas un multfilmas. Iespēju robežās jāveic datoru modernizēšana un programmatūras atjaunošana, lai tie atbilstu apmeklētāju prasībām.

- Telpām jābūt gaišām ar mūsdienīgām mēbelēm, sēžamajiem pufiem, lai apmeklētāji varētu justies ērti. Pusaudžiem un jauniešiem nepieciešama moderna, ērta vide, kur satikties un pavadīt laiku, piemēram, spēlējot galda spēles, pildot mājas darbus vai lasot žurnālus.
- Sadarbība ar PII audzinātājām- audzēkņu ekskursijas uz bibliotēku un pasākumi pirmsskolas vecuma bērniem, lai jau no mazotnes bērnos radītu interesi par bibliotēku.
- Sadarbība ar skolu pedagogiem, lai viņi mudinātu bērnus un jauniešus lasīt grāmatas mācību procesa ietvaros; bibliotēkas pasākumu (bibliotekāro stundu) piedāvājumu pieskaņot izglītības iestāžu mācību priekšmetu programmu pamatprasībām.
- Veidot jauno grāmatu apskatus, kurus nosūtīt klašu audzinātājām vai doties uz skolu ar grāmatu jaunumu prezentācijām.
- Bērnu un jauniešu pasākumu organizēšanā iesaistīt bibliotēkas apmeklētājus.

2016. gadā Valkas NCB pēc Bērnu literatūras nodaļas telpu remonta ir palielinājies apmeklētāju skaits – tie pārsvarā ir bērni un jaunieši, kuri izmanto bezmaksas interneta iespējas vai pavada brīvo laiku pēc skolas. Valkas novada Kārķu pagasta bibliotekāre pusaudžiem domātam stūrītim iegādājusies divus jaunus pufus.

Smiltenes novada bibliotēkas Bērnu literatūras nodaļā iegādāts rotējošs grāmatu plaukts, kurā izvietoti jaunieguvumi. Bibliotekāres bija pārsteigtas par bērnu lielo interesi par grāmatu jaunumiem. Līdz tam jaunās grāmatas bija izliktas uz spēļu plaukta virsmas, kur bērni tās tikpat kā neievēroja.

2016. gadā bērnu zona (atsevišķa telpa) ar jaunām mēbelēm tika labiekārtota Smiltenes novada Grundzāles pagasta bibliotēkā. Savukārt Smiltenes novada Palsmanes pagasta bibliotēkā tika veikts remonts, kura rezultātā izveidota otrā stāva piebūve bērnu telpai, kurā bērniem ļoti patīk spēlēt spēles un lasīt žurnālus, vai vienkārši sarunāties vienam ar otru. No ikdienas darbā novērotā, vairums bibliotekāru uzsver, ka bērniem patīk uzturēties bibliotēkā.

8. NOVADPĒTNIECĪBA

8.1. Novadpētniecības darba virzieni

Valkas reģiona bibliotēkās aizvadītajā gadā tradicionāli turpinājies darbs novada kultūras un vēstures liecību apzināšanā. Galvenie virzieni novadpētniecības darbā saistīti ar vietējās vēstures materiālu vākšanu, sistematizēšanu, saglabāšanu un informācijas sniegšanu interesentiem, kā arī sabiedrības iesaistīšanu novada pētniecībā. Piemēram, Jaunklidža bibliotēka par savu darba virzienu novadpētniecībā atzinusi vietējo iedzīvotāju foto liecību un atmiņu stāstu vākšanu, tā nodrošinot kultūrvēsturiskā mantojuma vērtību saglabāšanu un popularizēšanu. Valkas NCB prioritātes: ar novadu saistītu materiālu popularizēšana ikmēneša izstādēs, kā arī informācijas ievietošana bibliotēkas mājas lapā un novadpētniecības datubāzē, kur tā pieejama ikvienam interesentam.

8.2.Novadpētniecības krājums

Bibliotēku krājumos glabājas mapes, albumi, grāmatas, bukleti, preses izdevumi, kartes, atmiņu pieraksti, fotogrāfijas, audiovizuāli ieraksti, elektroniski dokumenti, kā arī lietišķi materiāli. Novadpētniecības krājums papildināts ar jauniem izdevumiem. Valkas NCB tas ir Aivara Ikšeļa grāmatu triptihs, veltīts Valkai un tās novadniekiem. Dāvanā saņemts vērtīgs krājums "Gail ogles atmiņu pavardā": padomju deportācijās cietušo Valkas un tās apkaimes iedzīvotāju atmiņu stāsti, izdevums "J. Cimzes Valkas mūzikas skola 70" u.c. Bibliotēkai uzdāvināti arī vairāki 20.gs. pirmajā pusē izdoti novadnieku darbi.

Smiltenes un Bilskas novadpētniecības krājums papildināts ar novada politiski represēto apvienības izdoto grāmatu "Kāpēc?" un dokumentālo filmu "Svešumā dzītie". Palsmanes bibliotēka dāvinājumā saņēmusi pamatskolas veidoto izdevumu "Palsmanes pamatskolai 110". Plāņu bibliotēka iegādājusies grāmatu ar novadnieka Pētera Ērmaņa dzejoļiem. Vairāku bibliotēku krājumos ienācis Bilskas pagasta jaunās rakstnieces Madaras Fridrihsones romāns "Kāda Aina Nekurienē".

Kārķu bibliotēka izmantojusi LNB maksas pakalpojumu – digitalizācija pēc pieprasījuma, krājums papildināts ar sešām Lapas Mārtiņa grāmatām.

Novadpētniecības materiāli papildināti, pārskatot vietējos preses izdevumus un jaunās grāmatas, apzinātas publikācijas no LNB digitālās bibliotēkas periodika.lv. Smiltenes un Lugažu bibliotēkas saņēmušas informāciju no aģenta Lursoft laikrakstu

bibliotēkā news.lv. Kārķu bibliotēkas pēdējo gadu darba prioritāte ir novadpētniecības materiālu apzināšana no bijušā rajona laikraksta „Darba Karogs”. Tie sakārtoti pa tēmām. Katrai mapei pievienots satura rādītājs.

Plāņos novadpētniecības materiālu klāsts papildināts ar iedzīvotāju atmiņu stāstiem un fotogrāfijām par pagastu, tā iedzīvotājiem. Smiltenē pierakstītas Ēvalda Apīņa atmiņas par Līgo kalnu Smiltenē. Arī Strenču bibliotēkā novadpētniecības materiāli papildināti, pierakstot iedzīvotāju atmiņas.

Omuļu bibliotēkā vākti materiāli par kādreizējo (1932.-1940.g.) pagasta vecāko Konrādu Rudīti; aptaujāti apkārtnes iedzīvotāji un pierakstīti atmiņu stāstījumi par teicējām Annu Lucu un Ernu Pupu. Ziņas sniegtas Latviešu folkloras krātuvei. Arī Strenču, Bilskas, Birzuļu, Valkas un Vijciema bibliotēkās precizēti dati par digitālā arhīva http://garamantas.lv/ fotogrāfijās redzamajām personām.

Savukārt Kārķu bibliotēka papildinājusi ziņas par pagastā dzimušajiem Lāčplēša Kara ordeņa kavalieriem. Jērcēnu bibliotēka padziļināti pētījusi Kaņepju ozolam blakus esošās „Kaņepju” mājas un apzinājusi to iedzīvotājus gadu gaitā. Pamazām te tiek apkopota vēsture arī par citām pagasta mājām, arī paši iedzīvotāji dalās ar saviem materiāliem.

Loberģu bibliotēkā savāktas ziņas par visām viensētām tuvākajā apkārtnē. Nākotnē plānota kartes izstrāde, lai attēlotu šo informāciju.

Pēc Valkas novada domes Izglītības, kultūras, sporta, jaunatnes nodaļas lūguma novada bibliotēkās tika veikta aptauja, lai noskaidrotu vietējās vērtības iedzīvotāju skatījumā. Rezultātā izveidotas Zvārtavas, Ērģemes, Vijciema, Valkas un Kārķu pagastu kultūrvēsturiskā mantojuma kartes. Iegūtās ziņas izmantotas Valkas novada kultūras attīstības programmas 2016.-2022. gadam izstrādē.

Jērcēnu bibliotēkā tiek krātas arī pasākumu afišas un plakāti, kas informē par aktivitātēm un pasākumiem pagastā. To dara arī Valkas NCB, vācot informatīvos materiālus par pilsētā notikušo.

Bibliotēkas tradicionāli turpinājušas novadpētniecības materiālu apkopošanu mapēs un albumos. Launkalnē: “Skaistākā pagastmāja novadā” un „Smiltenes novada svētki Launkalnē 2016: Kas kaitēja nedzīvot diža meža maliņā”. Plāņos mapē “Talkas diena” apkopotas pagasta talkas dienu fotogrāfijas. Sēļos izveidota mape par bijušajām pagasta mežniecībām. Pateicoties vietējiem iedzīvotājiem, tā papildināta ar vēsturiskām fotogrāfijām.

„Katrs jauniegūtais materiāls, vai tas būtu atmiņu stāstījums, vai fotogrāfija, vai avīzes, žurnāla izgriezums, manī rada prieku, – tagad par to būs iespēja uzzināt citiem, nevis tas aizmirstībā nogulēs kādā plauktā vai bēniņos," raksta Birzuļu bibliotēkas vadītāja.

Valkas NCB publikācijas par novadu no laikraksta "Ziemeļlatvija" tiek ieskenētas un pievienotas aprakstiem novadpētniecības datubāzē. Mapes tiek papildinātas ar interesantāko, nozīmīgāko rakstu kopijām. Pamazām skenētie materiāli krājas elektroniskajās mapēs. Aprakstam datubāzē tiek pievienota piezīme, ka attiecīgā publikācija pieejama konkrētā mapē vai e-mapē. Valkas NCB novadpētniecības mapju saraksts atrodams mājas lapā, 82 mapēm pievienota saite uz novadpētniecības datubāzē aprakstītajiem materiāliem. Arī Smiltenes novada bibliotēkā uzsākta novadpētniecības materiālu skenēšana, saglabājot informāciju elektroniskā veidā.

Lielākoties visās reģiona bibliotēkās novadpētniecības materiāli izvietoti atsevišķos plauktos, ir ērti pieejami lasītājiem. Dažās bibliotēkās krājums izvietots atsevišķā telpā. Lugažos tā ir Vēstures istaba, Smiltenē – Novadpētniecības un uzziņu lasītava. Arī Variņu bibliotēkā novadpētniecības krājums atrodas atsevišķā telpā. Aizvadītajā gadā iegādāta piemērota sekcija, kurā materiāli ērti pieejami lietotājiem. Valkas NCB novadpētniecības krājums pārvietots uz plašāku, ērtāku telpu un izvietots jaunos plauktos.

Domājot par novadpētniecības krājuma saglabāšanu, vairākās bibliotēkās iesieti laikrakstu „Ziemeļlatvija" un „Darba Karogs" vairāku gadu komplekti.

Pa vienam darbiniekam no Valkas NCB, Smiltenes un Strenču pilsētas bibliotēkām apguvuši iemaņas praktiskā nodarbībā "Darbs ar digitālo objektu pārvaldības sistēmu DOM". LNB digitālajam krājumam pievienoti elektroniskā formāta Smiltenes, Strenču un Valkas pašvaldību bezmaksas izdevumi.

Jaunklidzī un Jērcēnos tiek saglabātas digitālās fotogrāfijas un video materiāli par vietējiem pasākumiem un notikumiem. Valkas NCB ieskenētas un novadpētniecības datubāzē aprakstītas fotogrāfijas no vēsturiskiem bibliotēkas pasākumiem, saite uz šiem aprakstiem atrodama bibliotēkas mājas lapā.

Novadpētniecības krājuma materiālus izmantojuši skolēni un studenti. Pārsvarā meklēti materiāli, kas nepieciešami referātiem, kursa darbiem un zinātniski pētnieciskajiem darbiem. Valkā projektu nedēļas laikā sestklasnieki aktīvi izmantoja materiālus par pilsētas ielām.

Kārķos novadpētniecības materiāli izmantoti uzziņu izpildē. Jaunklidzī tos izmanto tematisku pasākumu rīkošanā, sniedzot informāciju tūristiem, runājot ar skolēniem par novada vēsturi. Arī Variņos vēstures stundās izmantoti bibliotēkas novadpētniecības

materiāli; Smiltenes vidusskolas audzēkņiem sniegta informācija par kolhoza „Oktobris" bijušās putnu fermas likteni, jo 1960.g. vasarā pirmie tur sāka strādāt Smiltenes vidusskolas 11.klases absolventi.

Vairākas bibliotēkas (Grundzālē, Vijciemā, Lugažos, Palsmanē u.c.) sadarbojušās ar Ārstu biedrības prezidentu Pēteri Apini, sūtot fotogrāfijas un stāstus par tām viņa veidotajai, Latvijas simtgadei veltītajai grāmatai.

Smiltenes novada bibliotēkā bijis daudz pieprasījumu par dažādiem ar novadpētniecību saistītiem jautājumiem, sagatavoti materiāli par Smiltenes ebrejiem, mācītājiem, tehnikumu, Smiltenes dzelzceļu, par rakstnieku Kažoku Dāvi, firstu Paulu Līvenu un Smiltenes slimnīcas vēsturi. Savstarpēji sadarbojoties var uzzināt arī kādu interesantu, agrāk nezināmu faktu, piemēram, saņemts ziņu papildinājums no RTU asociētās profesores Alīdas Zigmundes.

Turnas bibliotēkas vadītāja atzīst, ka apmeklētāji, ieskatoties novadpētniecības mapēs, labprāt pakavējas atmiņās, tās ar interesi izpēta arī jaunākie apmeklētāji.

8.3. Novadpētniecības materiālu popularizēšana

Novadpētniecības materiāli pamatā popularizēti izstādēs. Sēļos: "Velgas dienas "Strautiņos"; "Lāčplēša ordeņa kavalieri arī mūsējie", Baltā galdauta svētkos – izstāde ģenerālim P. Radziņam. Kārķos – "Meža dienas Kārķos", "Kārķēnieši – Lāčplēša kara ordeņa kavalieri", "1918.g.18.novembris – Jānis Ampermanis" un "Lapas Mārtiņam – 170".Palsmanē izstādes veltītas aizvadītā gada novadniekiem - jubiliāriem Jānim Paukštello un Birutai Žurovskai. Smiltenē, atzīmējot novadnieku jubilejas, izliktas izstādes rakstniekam Pēterim Ēterim, literātam Jānim Grestem un Ķiķuļu Jēkabam.

Sakarā ar Grundzāles kultūras nama 45 gadu jubileju, bibliotēkā bija iespējams apskatīt fotogrāfiju izstādi no kultūras nama, Ē.Trifānovas un I.Ziemiņa personīgā arhīva. Plāņos, kā ik gadu – jauna dabas fotogrāfiju izstāde vietējā mednieku kolektīva vadītājam Mārim Jurjānam. Fotogrāfijas paliek bibliotēkas īpašumā, tiek ievietotas mapēs vai albumos.

Blomes bibliotēka tradicionāli savās izstādēs popularizējusi novada cilvēku vaļaspriekus: mājturības skolotājas Ārijas Romanovskas un skolas meiteņu adījumus un Blomes tautas nama Aušanas un Klūdziņu pīšanas pamatu pulciņu dalībnieku darbus.

Smiltenē turpināta iesāktā tradīcija – izstāde bibliotēkas logos, kas parasti sasaucas ar pilsētas svētku tēmu, aizvadītajā gadā – "Smiltenē, kur Abuls". Vietējie iedzīvotāji un viesi

ļoti atzinīgi vērtē šīs izstādes, priecājas par iespēju tās aplūkot arī ārpus bibliotēkas darba laika. Šoreiz izstādes nosaukumā liktas novadnieka A. Štelca rindas – "Kur treji pakalni tiekas, Abuls trejos ezeros lūzt. Manai darbdienai, manai rītdienai mājas te būs." Tajā senas un mūsdienu fotogrāfijas, kurās redzami Smiltenes novada ezeri un upe, kā arī lasāmi dzejnieku novadnieku veltījumi apkārtnes ūdeņiem: http://smiltenesbiblio.blogspot.com/2016/07/bibliotekas-logos-foto-izstade.html.

Jaunklidža bibliotēkā izveidota digitāla izstāde "Katrām durvīm ir savs stāsts. Aiz katrām durvīm ir cits stāsts…". Tās ievadā lasāmas filozofiskas rindas: „Vērīgi palūkojoties uz lietām sev apkārt var secināt, ka daudzas no tām raksturo mūsu tautas dzīvesziņu, citas apliecina mūsu senču vai līdzcilvēku radošo izdomu, amata prasmi vai mūžīgi mainīgo modi. Atsevišķi priekšmeti iemieso sevī arī filozofiskas kategorijas, tādējādi kļūstot ne tikai par materiālo, bet arī nemateriālo kultūras mantojumu. Viens no šādiem „ietilpīgajiem" jēdzieniem ir durvis." Izstādē izmantoti bibliotēkā pieejamie novadpētniecības foto materiāli par Jaunklidzi un tā apkārtni.

Valkas NCB abonementā novietotajos novadpētniecības stendos izliktas vienpadsmit izstādes. Pie interesantākajām varētu minēt: "Mēs nākam no Valkas" – par 1981.g. astoto klašu beidzējiem un viņu tālākajiem ceļiem; apmeklētājus piesaistīja arī izstāde "Stāsta vēsture. Valkas bērnudārzi". Kultūras nama rīkotajā Valkas novada mazo vokālistu konkursā, kura moto bija Artura Gobas dzejas rindas "Zils ziediņš nāk sauli turpināt", bibliotēkas veidotajā izstādē varēja aplūkot novadnieka sarakstītās grāmatas. Jāņa Rauskas grāmatu apgādam veltītajā izstādē bija apskatāmi materiāli un grāmatas no novadpētniecības krājuma, kā arī 30 izdevumi no Valkas novadpētniecības muzeja krājumiem. Izstāde "Te es esmu" tika veltīta pilsētas dzejniecei Anitai Anitīnai skaistajā dzīves jubilejā. Sirsnīgs izvērtās izstādes slēgšanas brīdis kopā ar gaviļnieci.

Jērcēnu pagasta bibliotēka novadpētniecības materiālus popularizē, piedāvājot tematiskas ekskursijas Jērcēnmuižā, kurās iepazīstina ar kultūrvēsturisko mantojumu un dabas bagātībām apkārtnē – Kaņepju ozolu, Jērcēnu lielo akmeni un Sedas purvu. Tiek piedāvāta arī vietējās "Dižozola" zīļu kafijas degustācija. Bibliotēkai izveidojusies veiksmīga sadarbība ar tūrisma firmām "Impro", "Jauni rakursi" un "Skaistie skati". Muižā ierodas arī individuālie ceļotāji. 2016.g.Jērcēnmuižu apmeklējuši 850 ekskursanti (galvenokārt no Latvijas, arī vācieši, igauņi, skoti, čehi, holandieši). Interesanta pieredze bijusi prezentēt Jērcēnmuižu Igaunijas tūroperatoriem. Rezultātā tā novērtēta kā labs tūrisma objekts skolēniem – draudzīga vide, demokrātiskas cenas. Arī Jaunklidža bibliotēkas vadītāja, vadot ekskursijas, izmanto novadpētniecības materiālus, iepazīstinot

ar vietējās vēstures faktiem. Apmeklētāji šeit var iegādāties starptautiskā tūrisma projekta "Tūrista marka" koka suvenīru, kurā attēlots Jaunklidža saieta nama siluets.

Bibliotēku nedēļā Smiltenē pasākums "Sirds šūpojas baltajos mākoņos" veltīts dzejnieces un gleznotājas Birutas Žurovskas 85. dzimšanas dienai. Atmiņās dalījusies viņas māsa un bijušās darba kolēģes. Literatūras izstāde iepazīstināja ar novadnieces grāmatām, tika eksponētas arī B.Žurovskas gleznas no Vinetes Brunovskas privātkolekcijas.

Pasākumā "Dzimtas stāsti" viesojusies aktrise Zane Jančevska un folkloras pētniece Lauma Bērza. Brīvā, muzikālā gaisotnē risinājušās sarunas ar vairākām Smiltenes novada iedzīvotājām par viņu dzimtu vēsturi, dažādiem interesantiem notikumiem un dziesmām, kas kādreiz dziedātas dzimtu godos. Ierakstīti 3 faili ar atmiņu stāstījumiem un dziesmām, kas ir nozīmīgs papildinājums novadpētniecības krājumam.

Lugažu bibliotēka piedalījusies "Velgas dienas" – ikgadējās dzejnieces V.Kriles piemiņas pēcpusdienas organizēšanā. Pasākumā emocionāli izskanējušas dziesminieka Dināra Gulbja dziedātās dziesmas. Interesants izvērties arī muzikāli literārais vakars Dzejas dienās kopā ar Valkas novada literātu apvienību.

Ērģemes pagasta bibliotēkas Baltā galdauta svētku ietvaros kopīgi rīkojušas pasākumu "Mūsu pagasts – mūsu lepnums", kurā apmeklēti vietējie cilvēki, kuri nodarbojas ar lietām, kas mūsdienās vairs nav gluži ikdienišķa parādība. Kopā ar lasītājiem un citiem interesentiem apciemota maizes cepēja, dravniece un audēja. Rezultātā izdevusies ļoti interesanta novadpētnieciska rakstura ekskursija pa pagastu – patriotiska un ļoti sirsnīga.

Valkas NCB Bērnu literatūras nodaļā ar 2013.g. izveidoto spēli "Pastaigā pa Valku" sākās pilsētas iepazīšana. Kā ik vasaru, arī aizvadītajā gadā bērni aicināti uz pasākumu ciklu. Šoreiz tā moto bija Ulda Ausekļa dzejas rindas "Tur, kur jumta korē tup kaimiņu vārna smalka, tur ir Valka". Radošajās nedarbnīcās bērni zīmēja skaistākās vietas pilsētā, ilustrēja Valkas vēstures faktus, devās pastaigā pa Valku, Putraskalnā stāstīja seno teiku, uzkāpa baznīcas tornī, lai paskatītos uz pilsētu no putna lidojuma. Šī darbošanās bija veltīta vēsturiskam faktam – 1286.g. vasarā vēstures avotos Valka minēta pirmo reizi. Pēc tam bērnu darbi bija skatāmi novadpētniecības stendā – izstādē "…kur ir Valka". Tās slēgšanas dienā zīmējumu autori devās piknikā uz Valkas brīvdabas estrādi, pa ceļam meklējot raganiņas-bērnu grāmatu varones, kā arī iepazinās ar teiku par Valkas raganu.

Smiltenes novada bibliotēka savu novadpētniecības krājumu popularizē blogā http://novadpetnieciba.blogspot.com/. Šeit atrodama arī interesanta virtuāla izstāde "Tirgus un tirgošanās Smiltenē", kā arī ar "2016.g. novadnieku – jubilāru" saraksts.

Arī Valkas NCB mājas lapā varēja iepazīties ar novadniekiem – jubilāriem un gada notikumu kalendāru – 2016. Šeit aplūkojamas arī virtuālas izstādes, kas veltītas kolektīvu un iestāžu gadadienām, kā arī vēsturiskiem faktiem: Valkas kultūras nama vidējās paaudzes deju kolektīvam "Aija", kapelai "Bumerangs", J. Cimzes Valkas mūzikas skolai, pirmajai latviešu valodā Valkā izspēlētajai teātra izrādei – 145.

Mājas lapā papildināta sadaļa "Kultūrvēstures objekti". Šeit ievietota informācija par Valkas pamatskolu un kultūras namu. Turpinās darbs pie reģiona bibliotēku novadpētniecības materiālu popularizēšanas interneta vidē: aizvadītajā gadā ievietota informācija par novadpētniecības darbu Birzuļu, Jērcēnu un Plāņu bibliotēkās http://biblioteka.valka.lv/lv/novadpetnieciba/novados.

Aizvadītajā gadā noslēdzās novadpētniecības konkurss "Ceļojums laikā: manas bibliotēkas ēkas vēsture", kura mērķis bija veikt savu bibliotēku ēku vēstures pētniecību, izmantojot dažādus uzziņu avotus, datubāzes, tādējādi sekmējot bibliotēku publicitāti. Rezultātā tika savākti un apkopoti dažādi materiāli: fotogrāfijas, atmiņu stāstījumi, publikācijas vietējā presē, gan arī interesanti materiāli no LNB digitālās kolekcijas periodika.lv. Ar četrpadsmit konkursa darbiem PDF formātā var iepazīties Valkas bibliotēkas mājas lapā http://biblioteka.valka.lv/lv/novadpetnieciba/celojums-laika. Par piedalīšanos konkursā bibliotēku pārskatos lasāmi atzinīgi vērtējumi: "gada nopietnākais darbs" (Palsmanē), "atzīmējams materiālu apkopojums" (Jērcēnos), "Kārķu ieguvums". Par oriģinālāko konkursa darbu tika atzīta Bilskas bibliotēkas veidotā novadpētniecības spēle "Bilskas bibliotĒKA". Tā tagad tiek praktiski pielietota dažādos bibliotēkas pasākumos. Apjomīgākais darbs (pāri par 100 lappusēm) izdevies Birzuļu bibliotēkai. Te apkopoti materiāli, kas saistās ar Birzuļu tautas namu un kolhozu "Draudzība". Joprojām rodas arvien jauni papildinājumi, tāpēc darbs tiek turpināts. Pateicoties konkursam, bibliotēka ieguvusi fotoattēlu albumu par Birzuļu ciema dramatiskā kolektīva vadītājas un režisores Nellijas Tīrumas darbību no 1964.-1969.g.Konkursā par bibliotēku ēku vēsturi piedalījušās arī Smiltenes, Valkas, Zvārtavas, Jaunklidža, Variņu, Vijciema, Plāņu, Omuļu, Sēļu un Lugažu bibliotēkas.

8.4. Sadarbība novadpētniecības jomā

Novadpētniecībā bibliotēku sadarbības partneri ir muzeji, tūrisma informācijas centri, skolas, biedrības. Arī savstarpējā sadarbība starp bibliotēkām rit veiksmīgi. Kārķu bibliotēka izmantojusi Valkas novadpētniecības krājuma materiālus par Lapas Mārtiņu un

Lāčplēša kara ordeņa kavalieriem, bet Zvārtavas bibliotēka saviem lasītājiem piedāvājusi novadnieka Pētera Ludviga Ozoliņa darbu kolekciju no Valkas NCB. Launkalnes bibliotēka sadarbojas ar vietējo novadpētnieci Līgu Kleperi, kopīgi organizēts Valkas, Smiltenes un Strenču novadu bibliotēku darbinieku seminārs. Arvien vairāk vietējā kultūras mantojuma apzināšanā tiek iesaistīti iedzīvotāji. Kā atzīst Jaunklidža bibliotēkas vadītāja: "Ir novērots, ka labāk tiek novērtēti pasākumi un notikumi tad, kad piesaistīti vietējie cilvēki, fakti un lietas. Piemēram, rīkojot kāda iedzīvotāja savāktās kolekcijas izstādi, rodas iespēja uzzināt par cita vietējā kolekcionāra darbību un plānot tālāko". Arī Plāņu, Sēļu, Omuļu un citās bibliotēkas novadpētniecības materiālu vākšanā iesaista vietējo sabiedrību.

8.5. Novadpētniecības darba problēmas un to risinājumi

Kārķu bibliotēkā radies jautājums par materiāliem no padomju laikiem. Vai būtu vērts saglabāt, piemēram, publikācijas par 1905.gada revolūciju un padomju varas dibināšanu?

Smiltenes novada bibliotēka norāda, ka krājuma digitalizētā materiāla attālinātas pieejas nodrošināšanu ierobežo autortiesības. Digitalizāciju kavē arī novecojusi datortehnika.

Lugažu bibliotēkā ir daudz foto albumu, kuros trūkst informācijas par to saturu, datējumu, personām. Arī Variņu bibliotēka atzīst, ka pagastā vairs nav zinošu vecāka gada gājuma cilvēku, kas varētu pastāstīt par zudušajām mājvietām ar kādreiz spēcīgām saimniecībām un to skolotajiem saimniekiem. Birzuļu bibliotēkas vadītāja atzīst, ka ļoti sarežģīti ir veikt novadpētniecības darbu, strādājot uz pusslodzi.

8.6. Galvenie secinājumi pārskata periodā, nākotnes prognozes, vajadzības

Par novadpētniecības darbu nekad nevarēs teikt, ka tas ir pabeigts, vienmēr būs papildinājumi, atzīst Sēļu bibliotēkas vadītāja. "Darbs jāturpina," raksta Variņu bibliotēkas vadītāja. Jāatrod laiks, jāmeklē iespējas un risinājumi.

Ļoti gaidīts ir Bibliotēku attīstības centra konsultatīvais izdevums par bibliotēku novadpētniecības darba aktuālajiem jautājumiem, kurā cerams varēs rast jaunu pieredzi un praktiskus padomus novadpētniecības darbā.

9. PROJEKTI

Valkas NCB

Tabula "Projektu apkopojums"

Projekta nosaukums	Finansētājs	Finansējuma apjoms (eur)	Projekta apraksts (īss kopsavilkums)	Atbalstīts/ neatbalstīts
Meklē un atrodi jaunākajā latviešu literatūrā	VKKF	450	Mērķis- sniegt zināšanas reģiona bibliotekāriem un pedagogiem par tendencēm jaunākajā latviešu oriģināllitetatūrā; sekmēt bibliotekāru spēju orientēties un analizēt mūsdienu autoru jaunākā devumu. Literatūrzinātniece Lita Silova trīs dienu lekciju ciklā iepazīstināja ar jaunumiem dzejā, prozā un dramaturģijā.	atbalstīts
Otrās Valkas novada Dzejas dienas	VKKF	320	Turpināt tradīciju-rīkot Valkas novada Dzejas dienas, lai ne tikai popularizētu un veicinātu vietējās sabiedrības zināšanas par jau atpazīstamiem dzejniekiem (V. Krile) Valkas novadniekiem, bet arī izceltu latviešu jauno autoru devumu dzejas kopainā. Piedalījās dzejnieki T. Treibergs, A. Ogriņš, D. Sirmā, R. Štelmahere	atbalstīts
Daudzsēriju sarunas"Vīrietis. Personība.Iedves ma."	VKKF Vidzemes kultūras programma	480	Mērķis- rosināt bibliotēkas apmeklētājus domāt un meklēt, atklāt savas personības iezīmes, veicināt garīgo izaugsmi un stiprināt lokālo identitāti. Uz sarunām aicināti plaši pazīstami cilvēki Otto Ozols, Lauris Vanags, Sandis Metuzāls, Arno Jundze.	neatbalstīts
Manas pilsētas vēsture = Latvijas vēsture	VKKF mērķprogramma „Latvijai-100"	796	Mērķis-ar praktiskām un radošām aktivitātēm, iepazīstot divu pilsētu Valkas un Valgas vēsturi, veicināt bērnos izpratni par Latvijas valsts veidošanās procesiem. Rezultātā no bērnu zīmējumiem taptu krāsojamā grāmata ar tekstu 2 valodās (lat., igauņu)	neatbalstīts

Pārskata periodā Valkas novada Ērģemes bibliotēka piedalījās pilotprojektā "Kulturāls mākoņpiedāvājums", kas ir KISC un Telia Latvija kopīga iniciatīva efektīvākai bibliotēkas datorsaimniecības pārvaldībai virtuālā vidē. Projekta mērķis - ieviest un pārbaudīt lietojamību virtuālās darbvirsmas pakalpojumam pašvaldību publiskajās bibliotēkās. Projekts ilga trīs mēnešus, kuru laikā uz trīs datoriem tika pievienoti plānie klienti. Noslēgumā bija jāsniedz vērtējums par projektu. Secinājums – nelielā pagasta bibliotēkā tas nav nepieciešams, jo datori netiek pilnībā noslogoti.

10. PUBLICITĀTE

10.1. Bibliotēkas tēla veidošana

2016. gadā bibliotēkas kā galveno komunikācijas kanālu joprojām izmanto tiešo komunikāciju, afišas, telefonsarunas un publikācijas vietējā reģiona avīzē. Laikrakstā "Ziemeļlatvija" 2016. gadā informācija par Valkas reģiona bibliotēkām, publicēta 102 rakstos, no kuriem 31 ir lielāks, izvērstāks apskats. Pamatinformācija par visām Valkas reģiona bibliotēkām pieejama gan Valkas NCB mājas lapā biblioteka.valka.lv, gan portālā kulturaskarte.lv un biblioteka.lv portālā. Atsevišķas bibliotēkas izmanto arī iespēju portālā biblioteka.lv publicēt informāciju par lielākajiem pasākumiem, piemēram, Valkas NCB.

Interneta komunikācija, bibliotēkas lapas sociālajos tīklos un mājas lapas joprojām ir tikai pilsētu bibliotēkām – Valkas, Smiltenes un Strenču bibliotēkām. Pozitīvs pagastu bibliotēku piemērs ir Bilskas bibliotēka, kurai ir aktīvs konts vietnē Facebook. Nomainoties darbiniekam, Blomes pagasta bibliotēkā diemžēl bibliotēkas konts Facebook vairs nav tik aktīvs kā 2015. gadā.

Valkas NCB joprojām turpina aktīvi darboties sociālajos tīklos Facebook, Draugiem.lv un Twitter. Priecē, ka ar katru mēnesi izdodas piesaistīt arvien jaunus, aktīvus sekotājus, kuri dalās ar bibliotēkas publicēto informāciju. Jāatzīst, ka sociālajos tīklos darbs jāpilnveido, lai bibliotēkas lapas sekotāji kļūtu aktīvi ne tikai daloties vai nospiežot *"patīk"* bibliotēkas ierakstiem, bet arī komentētu un izteiktu savu viedokli par publicēto informāciju vai atbildētu uz uzdoto jautājumu. Šobrīd bibliotēkas ieraksti tiek komentēti ļoti reti, tāpat reti kāds apmeklētājs atzīmē ("*ietago"*) Valkas NCB savos ierakstos. Gada nogalē, pievēršoties sociālo tīklu profilu statistikai, nākas secināt, ka portāls draugiem.lv zaudē savu popularitāti. Tā, piemēram, no Valkas bibliotēkas draugiem.lv profila uz

bibliotēkas mājas lapu pusgada laikā devušies vien 4 lietotāji, savukārt no Facebook profila vairāk kā 400.

Arī Strenču pilsētas bibliotēkas un Smiltenes novada bibliotēkas vadītājas atzīst, ka sociālajiem tīkliem bibliotēkas darbā ir liela nozīme. Aktivitātes sociālajos tīklos ļauj ērtāk, ātrāk un vieglāk nodot informāciju interesentiem, turklāt – sociālo tīklu ierakstiem pievienojot saites uz bibliotēku mājas lapām (blogiem), pieaug arī mājas lapu (blogu) apmeklējums, par kuru priecājas abas bibliotēku vadītājas. Bibliotēkas popularizēšanas nozīmi interneta vidē apzinās arī pagasta bibliotēkas, tomēr reti kurai bibliotēkai ir savs sociālo tīklu profils. Lielākoties bibliotekāres izmanto savus privātos profilus, lai pagasta iedzīvotājus informētu par bibliotēkas aktualitātēm, piemēram, Variņu pagasta bibliotēka. Veiksmīgs risinājums rasts Lugažu bibliotēkai, kurai ir kopīga Facebook lapa ar saieta namu "Lugažu muiža" (atrodas vienā ēkā). Izveidotajā lapā tiek publicēta informācija gan par saieta nama, gan bibliotēkas aktualitātēm, bet to administrē saieta nama vadītāja.

2015. gada nogalē 2016. gada sākumā Valkas NCB ieguva jaunu mājas lapas dizainu un adresi biblioteka.valka.lv. Par jauno mājas lapas izskatu un izkārtojumu arvien tiek saņemti komplimenti. Lietotājiem informācija ir sakārtota ērtā un pārskatāmā, arī modernā veidā. Gada otrajā pusē mājas lapai tika pieslēgts mājas lapas analizēšanas rīks Google Analytics, kas beidzot ļauj redzēt precīzu mājas lapas apmeklējuma statistiku un ne mazāk svarīgi – kur lietotāji pamana bibliotēkas mājas lapu (no kurienes nokļūst bibliotēkas lapā). Populārākā vieta, no kurienes lietotāji nokļūst biblioteka.valka.lv ir meklētāji (piemēram, google.lv) un sociālie tīkli (Facebook).

Katru mēnesi Valkas NCB lietotāji turpina saņemt *Bibliotēkas jaunumus* savā e-pastā. Vēstules tiek izsūtītas reizi mēnesī. Jāatzīst, ka lielākoties e-pastu saņēmēji ļoti priecājas par šīm e-pasta vēstulēm un priecē atbildes uz jautājumu – Kur Jūs uzzināt par bibliotēkas aktualitātēm? – savā e-pastā. Bibliotēkas darbinieki saņem pozitīvas atsauksmes par šādu informācijas nodošanas veidu un ir lasītāji, kas speciāli bibliotekārēm lūdz, lai viņiem noteikti tiktu sūtīti *Bibliotēkas jaunumi* elektroniskā pasta veidā. 2016. gada nogalē tika atjaunota e-pastu saņēmēju liste. 2017. gadā e-pastus saņems tie lietotāji (ar norādītām e-pasta adresēm ~500), kuri pēdējo divu gadu laikā (2015; 2016) ir apmeklējuši Valkas NCB un turpina to darīt arī 2017. gadā. Joprojām katru reizi e-pastu saņēmējam ir iespēja atteikties no *Bibliotēkas jaunumu* saņemšanas.

Aizvadītajā gadā kā vienu no interesantākajiem bibliotēkas popularizēšanas veidiem ieviesusi Launkalnes bibliotēka. Vadītāja pirms katra pasākuma sagatavo nelielus ielūgumus, kurus izdala gan bibliotēkas apmeklētājiem, gan ievieto pastkastītes tiem, kas

uz bibliotēku nāk retāk. Vairākas pagastu bibliotēku vadītājas atzīst, ka ierobežoto finansiālo iespēju dēļ daudzi pagastu iedzīvotāji reģionālo laikrakstu nemaz neabonē, tāpēc informācija par bibliotēkas pasākumiem, kas tajā ievietota, šo iedzīvotāju grupu nemaz nesasniedz. Šāda veida bibliotēkas popularizēšanas iespēju jaunajā pārskata periodā plāno ieviest arī Lugažu bibliotēkas vadītāja. Pirms pasākumiem mazas lapiņas ar informāciju par gaidāmo pasākumu tiek dalītas arī citās reģiona bibliotēkās.

Gandrīz katra Valkas reģiona bibliotēka izmanto iespēju savu informāciju par pasākumiem un aktualitātēm publicēt novadu pašvaldības laikrakstos "Valkas Novada Vēstis" (15 publikācijas 2016. gadā), "Smiltenes Novada Domes Vēstis" un "Mūsu Novada Vēstis" (Strenči). Šie ir pašvaldību bezmaksas izdevumi un tos saņem ikviens novada iedzīvotājs, tāpēc tā ir lieliska platforma, kurā informēt bibliotēkas esošos un potenciālos apmeklētājus par aktualitātēm. Bibliotēkas aktuālo informāciju publicē arī pašvaldību mājas lapās www.valka.lv, www.smiltene.lv un www.strencunovads.lv.

10.2. Veiksmīgākie bibliotēku popularizējošie pasākumi

Valkas NCB par veiksmīgākajiem bibliotēkas popularizēšanas pasākumiem 2016. gadā var uzskatīt fotokonkursu "Mape" un akciju "Slēpņošana bibliotēkā", kas norisinājās Bibliotēku nedēļas laikā.

Fotokonkurss "Iztēles projekcija" tika izsludināts, sākoties Bibliotēku nedēļai, bet noslēdzās 31. maijā. Pēc konkursa noslēguma tika sarīkota fotoizstāde "Mape", kuras atklāšanas pasākumā notika labāko darbu apbalvošana. Fotokonkursa mērķis bija fotogrāfiju veidā nodot tematiski emocionālu vēstījumu par lasīšanu un grāmatām, bibliotēku un lasītājiem dažādos laikos, gadalaikos un personāžos realitātē un vīzijās. Piedalīties varēja ikviens interesents. Kopumā konkursā piedalījās 11 dalībnieku. Jautājot, kur dalībnieki uzzinājuši par fotokonkursu, atbildes bija dažādas – sociālajos tīklos, e-pasta vēstulē, no draugiem, paziņām, bibliotēkā. Interesanti, ka dalībnieki lielākoties bija no citām Latvijas pilsētām, ne tieši no tuvējās Valkas apkārtnes. Saskaņā ar nolikumu, konkursa rezultātā Valkas NCB savā īpašumā ieguva daudz skaistu un oriģinālu fotogrāfiju, kuras izmantot savos publicitātes materiālos.

Kā otru interesantāko bibliotēkas popularizēšanas pasākumu noteikti var minēt "Slēpņošanu bibliotēkā". Sākoties bibliotēku nedēļai, sociālajos tīklos un vietējā laikrakstā tika izziņots konkurss – piecu dienu laikā vienai personai jāapmeklē vismaz piecas no Valkas novadā esošajām 9 publiskajām bibliotēkām, jāuzņem *selfijs* pie speciāli izveidota

uzraksta “Bibliotēku nedēļa 2016” un visi pieci *selfiji* jāiesūta Valkas NCB darbiniekam. Jāatzīst, ka ar informāciju par šo konkursu dalījās daudzi, bet reāli piedalījās vien daži, no kuriem viens saņēma pārsteiguma balvu – kūku ar Valkas bibliotēkas izveidoto “Bibliotēku nedēļas 2016” simboliku. Šogad šī akcija tiks izmēģināta vēlreiz, jo akcijas laikā tiek popularizēta ne tikai Valkas NCB, bet arī pagastu bibliotēkas. Turklāt, pagastu bibliotēku darbiniekiem tika lūgts uzrakstu, pie kura jānofotografējas, izvietot, viņaprāt, interesantākajā bibliotēkas vietā (piemēram, izstāde, bērnu stūrītis, jauns dators, plaukts u.tml.), kas dod iespēju ieinteresēt konkursa dalībniekus arī bibliotēkas piedāvājumā.

Savukārt Jaunklidža bibliotēkā par nozīmīgāko notikumu bibliotēkas popularizēšanā tiek uzskatīta fotoizstādes „Gaismas pils un Gaismas tīkls” atklāšana, kas norisinājās Rīgā. Starp deviņām Latvijas arhitektoniski izteiksmīgākajām publiskajām bibliotēkām ir arī Strenču novada Plāņu pagasta Jaunklidža bibliotēka, kura izvietota ēkā, kas ir telpiski iespaidīga un mūsdienīga interpretācija par Latvijā kopš 18. gs. vidus un 19. gs. populāro brāļu draudžu saieta nama veidolu.

Smiltenes novada Bilskas pagasta bibliotekāre par veiksmīgākajiem bibliotēku popularizējošiem pasākumiem 2016.gadā sauc dalību velotūrisma rallijā "Bilska 2016” un dzimšanas dienas svinības trīsgadīgajai bibliotēkas apmeklētājai. Abu pasākumu laikā bibliotēkā iegriezās tādi apmeklētāji, kas par Bilskas bibliotēku zināja ļoti maz vai tur nekad nebija bijuši. Bibliotekāre priecājas par pārsteigumu cilvēku sejās, ieraugot, ka Bilskā ir tik skaista bibliotēka, kurā var atrast daudz interesanta un noderīga.

Smiltenes novada bibliotēkas kolektīvs par bibliotēkas popularizēšanas veiksmes stāstu min runča Leo ienākšanu bibliotēkas kolektīvā. Smiltenes novada bibliotēkas darbiniece Vita Rutka raksta: “2016. gada pavasarī Leo pēkšņi kļuva populārs ne vien mūsu bibliotēkā, bet plašajā virtuālajā pasaulē. Sabiedriski aktīvā dzīvnieku mīlētāja un grāmatu autore Zanda Bērziņa – Radziņa, ciemojoties mūsu bibliotēkā, nofotografēja viņu un ievietoja savā www.facebook.com lapā. Iedvesmojoties no šīs publikācijas popularitātes, beidzot tapa Facebook profils Smiltenes bibliotēkai, kur itin bieži varējām popularizēt mūsu bibliotēku un tajā notiekošos pasākumus, ievietojot arī fotogēniskā Leo bildes. 2016. gada laikā mūsu bibliotēkas virtuālo draugu skaits pārsniedza 500. Daudzi izrādījuši interesi un simpātijas, radušies jauni lasītāji, uzlabojusies komunikācija arī reālajā dzīvē - cilvēki runā par kaķiem, vairāk smaida, gūst prieku. Tā nu Leo, reizēm saukts par Pūkaino PR speciālistu, ir mūsu 2016. gada veiksmes stāsts, jo vairo iestādes popularitāti, veicina komunikāciju un rada prieku. Saistībā ar kaķi par bibliotēku bijuši raksti “Lauku avīzē”, “Ziemeļlatvijā” un sižets Re:TV Vidzemes ziņās.”

Strenču pilsētas bibliotēka lepojas ar Latvijas televīzijas radošās grupas viesošanos bibliotēkā, lai veidotu reklāmas klipu, kurš paredz iepazīstināt ar Strenču bibliotēkas iespējām un piedāvātiem e-vides pakalpojumiem. Šī filmēšana notika tieši Strenču bibliotēkā, jo jau otro gadu Strenču novada pašvaldība ir uzvarētāji mazo novadu grupā Latvijas pašvaldību e-indeksā. Latvijas pašvaldību e-indekss analizē pašvaldību īstenoto praksi e-pārvaldes un e-vides jomā. Tas sniedz priekšstatu, cik aktīvi un savai situācijai atbilstoši iestādes un pašvaldības izmanto mūsdienu informācijas un komunikācijas tehnoloģiju sniegtos risinājumus, lai veicinātu sniegto pakalpojumu kvalitāti un pieejamību iedzīvotājiem un komersantiem.

10.3. Ar publicitātes darbu saistītās problēmas un to risinājumi

Runājot par reģiona lauku bibliotēkām, jāatzīst, ka reti kura bibliotēka izmanto iespēju savu aktuālo informāciju par pasākumiem publicēt Valkas NCB mājas lapā. Šad tad mājas lapā tiek pārpublicēta informācija no Valkas novada mājas lapas par pasākumiem vai izstādēm Lugažu bibliotēkā/saieta namā. 2017. gadā tiks pievērsta lielāka uzmanība tam, lai vismaz Valkas novada publiskās bibliotēkas dalītos ar informāciju par pasākumiem un interesantākajām izstādēm, lai reģiona galvenā bibliotēka šo informāciju varētu publicēt gan savā mājas lapā, gan sociālajos tīklos.

Interesanti, ka uz Valkas NCB aktivitātēm sociālajos tīklos (konkursi, akcijas) visbiežāk atsaucas cilvēki, kas nav no Valkas un tās apkārtnes. Pat ne no Smiltenes vai Strenču novadiem, bet drīzāk no Rīgas, Liepājas u.c. pilsētām. Tāpēc kā aizvien aktuāla ir problēma – kā bibliotēkas netradicionālajām aktivitātēm piesaistīt tieši vietējos jauniešus un pieaugušos? Dažkārt nākas secināt, ka sekot bibliotēkas profiliem un atbalstīt bibliotēkas aktivitātes ir kas *nosodāms* jeb "ārpus modernā", lai gan bibliotēkas cenšas būt modernas un savu piedāvājumu un aktivitātes veidot laikam atbilstošas (konkrēti - jauniešu grupā).

Smiltenes novada bibliotēkas atskaitē atspoguļots viedoklis, ka darbam ar publicitāti (gan sociālo tīklu profilos, gan mājas lapā, gan nododot informāciju drukātajiem medijiem) būtu nepieciešama atsevišķa vakance. Interesanta un kvalitatīva satura veidošana aizņem ļoti daudz laika, tāpēc nereti laika trūkuma dēļ informācija nav regulāra vai ne tādā kvalitātē kā vēlētos bibliotēkas darbinieki. Līdz ar to rodas diskutabls jautājums – ja vairāku darbinieku bibliotēkā nepietiek laika kvalitatīvai komunikācijas, publicitātes

veidošanai interneta vidē, kā lai to paspēj pagasta bibliotekāri, kuri savās bibliotēkās ir vienīgie darbinieki?

11. SADARBĪBAS TĪKLA RAKSTUROJUMS

Salīdzinot ar 2015. gadu, Valkas reģiona bibliotēkām sadarbības tīkls īpaši nav mainījies. Galvenie sadarbības partneri joprojām ir pašvaldības un pašvaldību iestādes, kultūras un tautas nami, skolas un pirmsskolas izglītības iestādes, mākslas un mūzikas skolas, tūrisma informācijas centri un aģentūras (Jērcēni, Jaunklidzis), folkloras kopas un vietējās biedrības. Lauku bibliotēkās sadarbība tiek veidota ar pastniekiem, ģimenes atbalsta centru (Jērcēni), pašdarbnieku kolektīviem, rokdarbniecēm u.c. interešu grupām un biedrībām, piemēram, „Atrodi laiku sev" (Zvārtava), „Grundzāle 2010" (Grundzāle), "Lauku partnerība Ziemeļgauja" (Valkas, Strenču novadi) un „Abulas lauku partnerība" (Smiltenes novada bibliotēkas), "Kāre" (Plāņi), Jērcēnu mednieku biedrība (Jērcēni). Valkas NCB, Smiltenes novada bibliotēkā un Strenču pilsētas bibliotēkā reizi mēnesī vietējiem iedzīvotājiem ir iespēja saņemt konsultācijas no apdrošināšanas kompānijas ERGO konsultantes.

Bibliotēkas sadarbojas savā starpā, izmantojot SBA iespējās, kā arī konsultējas ar darbu saistītos jautājumos un rīkojot pasākumus. Dodoties pieredzes apmaiņas braucienos, bibliotekāres dalās informācijā un zināšanās ar citu reģionu bibliotēkām, piemēram, Limbažu, Gulbenes, Alojas u.c. Pārrobežu sadarbības ietvaros, Jaunklidža bibliotēkā 2016. gadā notika tikšanās ar Viborgas reģiona centrālās bibliotēkas direktori (Krievija).

Veiksmīga sadarbība izveidojusies Strenču pilsētas bibliotēkai ar novada Veselības veicināšanas darba koordinatori. Bibliotēka tiek rīkotas kopīgas izglītojošas lekcijas par veselības tēmu, kuras pasniedz dažādi lektori. Lekciju un praktisko (vingrošana, nūjošana u.c.) nodarbību vadītājus koordinē veselības veicināšanas darba speciāliste, bet bibliotēka nodrošina telpas. Šīs tikšanās ir guvušas ļoti lielu atsaucību no vietējiem iedzīvotājiem, tāpēc sadarbība noteikti tiks turpināta.

12. METODISKAIS UN KONSULTATĪVAIS DARBS

12.1. Situācijas apraksts

Valkas NCB veic metodiski konsultatīvo darbu pārējās 22 reģiona bibliotēkās, kā arī informē un koordinē bibliotekāru piedalīšanos gan reģiona, gan valsts mēroga kursos, semināros, konferencēs**.**

Pārskata periodā īstenoti 16 profesionālās pilnveides un pieredzes apmaiņas pasākumi.

Tabula "Profesionālās pilnveides pasākumi"

N.p.k.	Norises laiks	Norises vieta	Organizētājs(-i)	Pasākuma nosaukums, galvenās tēmas	Dalībnieku skaits	Stundu skaits
1.	2015.dec.-2016.jnv.	Valkas NCB	Valkas NCB	Praktikums jaunajiem bibliotēkas vadītājiem.	1	36
2.	3. marts	Valkas NCB	Valkas NCB	Metodiskā diena Valkas novada bibliotekāriem: 2015.g. rezultāti un 2016.g. aktualitātes; BIS Alise aktualitātes, SBA moduļa apguve	10	3
3.	7. marts	Smiltenes NB	Valkas NCB un Smiltenes NB	Metodiskā diena Smiltenes novada bibliotekāriem: 2015.g. rezultāti un 2016.g. aktualitātes, BIS Alise aktualitātes, SBA moduļa apguve	20	3
4.	4. aprīlis	Smiltenes NB	Valkas NCB un Smiltenes NB	Metodiskā diena Smiltenes novada bibliotekāriem: BIS Alise modulis SBA-praktiska nodarbība	19	3
5.	6. aprīlis	Strenču PB	Strenču PB	Metodiskā diena Strenču novada bibliotekāriem: BIS Alise SBA moduļa apguve	6	3
6.	13.aprīlis	Strenču PB	Valkas NCB	Kursi "Literāru pasākumu veidošana, pielietojot improvizācijas spēļu metodiku"	25	5
7.	19. maijs	Valkas NCB	Valkas NCB	Latvenergo klientu apkalpošanas portāls Elektrum.lv	10	2
8.	2. jūnijs		Valkas NCB	Pieredzes brauciens uz Limbažu galv., Lādezera un Skultes bibliotēkām	19	9
9.	6. jūnijs	Smiltenes NB	Valkas NCB un Smiltenes NB	Seminārs-"Vai esam gatavi bibliotēku akreditācijai"	22	3
10.	21. jūnijs	Launkalnes	Valkas	Reģiona seminārs	34	4

N.p.k.	Norises laiks	Norises vieta	Organizē tājs(-i)	Pasākuma nosaukums, galvenās tēmas	Dalībnieku skaits	Stundu skaits
		bibl. un pagasts	NCB un Smiltenes NB	Launkalnes pagastā: novadpētn. konkursa "Ceļojums laikā" noslēgums, sadarbība ar Lgrāmatu, z/s Kleperi apmeklējums		
11.	Jūnijs		Smiltenes NB	Pieredzes brauciens uz Igaunijas bibliotēkām	14	8
12.	Augusts		Smiltenes NB	Pieredzes brauciens uz Staiceles bibliotēku	5	8
13.	25. oktobrī	Valkas NCB	Valkas NCB	Reģiona seminārs: Aktualitātes (krājumu inventarizāciju rezultātā konstatētās kļūdas; jaunumi bibl. apmeklētāju reģistrācijā, uzskaitē u.c. jautājumi	35	3
14.	27. oktobrī	Valkas NCB	Valkas NCB un Valmieras bibl.	Seminārs "Laikmeta pārmaiņas un inovācijas Eiropā un pasaulē". *	53 Cēsu, Limbažu, Valmieras, Valkas bibl. galvenie speciālisti.	5
15.	1. dec.	Valkas NCB	Valkas NCB	Valkas novada bibliotekāru seminārs**	19	3
16.		Strenču PB	Strenču PB	Periodikas reģistrēšana BIS Alise; Bibliotēkas ierīču pārvaldība	6	3
17.	12. dec.	Smiltenes NB	Valkas NCB un Smiltenes NB	Periodikas reģistrēšana BIS Alise; apmeklējumu statistika gada atskaitēs	18	3
					Kopā	110

*****Apskatītās tēmas-"Mūsu Savienībā vajag vairāk Eiropas. Mūsu sabiedrībā vajag vairāk vienotības"; Spilgtākie mirkļi un notikumi Vidzemes bibliotekāru dzīvē, Jauns pakalpojums "E-grāmatas bibliotēkās", IFLA 82. ģenerālkonference Kolumbusā.

** Grāmatas "Ikdienas dzīve Latvijā nacistiskās Vācijas okupācijas laikā 1941-1945" atvēršana; Ingunas Sāres vadītā saruna par tēmu "Tikumība"; periodisko izdevumu eksemplāru reģistrācija BIS Alise.

Noorganizēti trīs reģiona bibliotekāru kopsemināri un kursi par literāru pasākumu veidošanu. Bibliotekāri devušies pieredzes braucienos- Valkas un Strenču novadi uz Limbažiem, bet Smiltenes novads uz Varskas bibliotēku Igaunijā un Staiceles pilsētas bibliotēku Alojas novadā. Braucienu mērķis- iepazīt labāko bibliotēku pieredzi citos

novados, iepazīt sakārtotas, vizuāli pievilcīgas bibliotēkas un smelties idejas savu bibliotēku darba pilnveidošanai.

Notikušas praktiski visu reģiona bibliotēku vizitācijas. Galvenais apmeklējumu iemesls-noskaidrot kā bibliotēkas sagatavotas kārtējai akreditācijai, kādi telpu vizuāli uzlabojumi notikuši, kā bibliotēka iekļaujas kopējā pagasta, pilsētas kultūras norišu kopainā, vai bibliotēka ir savā pagasta, pilsētā atpazīstama un pietiekami apmeklēta iestāde, kā arī skatīti citi jautājumi.

Noorganizēts novadpētniecības konkurss "Ceļojums laikā: manas bibliotēkas ēkas vēsture", kura uzdevums bija vākt un apkopot materiālus par ēkām, kurās atradusies vai atrodas bibliotēka (fotogrāfijas, atmiņu stāstījumi, publikācijas u.tml.).

Komplektēšanas nodaļas vadītāja semināros sniegusi detalizētu pārskatu par Valkas reģiona bibliotēku krājuma kustību, augustā veikusi aptauju par prasmēm strādāt BIS Alise komplektēšanas modulī, apgūtajām zināšanām un vēlmēm pilnveidoties, vadījusi apmācības par periodikas reģistrēšana BIS Alise.

BIS ALISE administratore veikusi individuālās un grupu mācību nodarbības publisko un skolu bibliotēku darbiniekiem sistēmas moduļos. Semināros un novadu bibliotēku darbinieku metodiskajās dienās tika stāstīts un rādīts par sistēmas modifikācijām. Notikušas 8 praktiskās nodarbības publiskajās un skolu bibliotēkās. Lai atvieglotu kolēģiem jauno moduļu apguvi, tika sastādītas un pārstrādātas moduļu pielietojuma instrukcijas un vienkāršotās darbību shēmas: "Saīsināta SBA pielietojuma instrukcija", "Bibliotēkas ierīču pārvaldība", "Lasītāju reģistrācija".

Visi bibliotēku darbinieki regulāri ar e-pasta starpniecību tiek informēti par BIS ALISE jaunajām versijām un uzlabojumiem. Ikdienā tiek sniegtas konsultācijas pa tālruni.

Atskaites periodā dažās bibliotēkās notika kadru maiņa. Iesācēji tika apmācīti darbam ar EK u.c. bibliotekāru pienākumu veikšanu.

12.2. Izglītības iestāžu bibliotēku pārraudzība

Pamatā skolu bibliotēkām tiek pārraudzīts un kontrolēts darbs pie datu ievades digitālajā kultūras kartē.

Darbs BIS Alise notiek trīs reģiona skolu bibliotēkās: Valkas Jāņa Cimzes ģimnāzijā, Smiltenes vidusskolā un Smiltenes tehnikumā. Tiek veikta bibliogrāfisko aprakstu veidošana pēc pieprasījuma, sniegtas konsultācijas krājuma organizēšanā, EK izmantošanā. Pēc Smiltenes vispārizglītojošo skolu reorganizācijas izveidojās Smiltenes vidusskolas

bibliotēka ar vairākiem fondiem dažādās ēkās, kur darbu uzsāka trīs jaunās darbinieces. Visas darbinieces tika apmācītas darbam ar BIS Skolu ALISE. Regulāri tiek sniegtas konsultācijas Smiltenes tehnikuma bibliotēkai. Tiek rediģēti un papildināti EK ievadītie dati.

Ja skolas bibliotekāra slodze ir maza un niecīgs atalgojums (piemēram, Strenču vidusskolā 0,1 slodze - 1 darba stunda dienā), kur viss balstās uz bibliotekāra entuziasmu, tur skolas bibliotēkas krājuma rekataloģizācija un pievienošana EK praktiski nav iespējama. Ja skolu bibliotēku akreditācija būtu tikpat nopietna, kā tas notiek publiskajās bibliotēkās, tad gan skolu vadībai, gan pašvaldībai, gan Izglītības ministrijai būtu pamats rīkoties un domāt par skolu bibliotēku slodzēm, darba samaksu un pienācīgu kadru sagatavošanu

12.3. Metodiskā un konsultatīvā darba problēmas un to risinājumi, profesionālās pilnveides vajadzības

Nereti, veicot šo darbu, jūtama pagasta bibliotekāru neatsaucība, kūtrums, attaisnojoties ar lielo darba apjomu un laika trūkumu. Piemēram, darbā ar BII Alise nav jūtama interese par tādiem ar sistēmu saistītiem darbiem, kuri nav jāveic katru dienu (atskaites, bibliogrāfisko aprakstu veidošana, ierakstu, eksemplāru atlase u.c.), kā rezultātā vērojama nevēlēšanās apgūt ko jaunu. Risinājums varētu panākt metodiskajā darbā ieviešot jaunas darba metodes (aptaujas, konkursi, informācijas apgūšanā iesaistīt spēles elementus) un izvēloties pārliecinošāku motivāciju.

Bieži vien pagastu bibliotekāri baidās pieņemt profesionālus lēmumus, realizēt jaunas idejas. Reģiona galvenās bibliotēkas darbinieki, strādājot ar ieteikuma principu (vēlams, ieteicams u. tml.) nejūt atgriezenisko saiti, jo ir konstatēts, ka ieteikumus bibliotekārs neuztver vērstu konkrēti uz sevi, bet gan it kā uz citiem. Rezultātā gadu no gada nākas atkārtot vienus un tos pašus darba uzlabošanas jautājumus.

Labs risinājums šādā gadījumā ir nostādīt darbinieku tādā situācijā, kur viņš ir spiests apgūt kādu darba jauninājumu. Piemēram, darbs SBA moduli. Šeit ir tāds princips: darbojās visi vai neviens. Darbinieks ir motivēts profesionāli pilnveidoties lai nekavētu kolēģu darbu.

Zināmā mērā galvenās bibliotēkas metodisko darbu ietekmē arī administratīvi teritoriālā reforma un bijušā Valkas rajona sadalīšana trīs novados. Līdz ar to manāmi

zudis galvenās bibliotēkas respekts, noteicošā loma. Bieži vien dominē vietējās administrācijas un novadu bibliotēku koordinatoru (direktoru) ietekme.

PIELIKUMI

DARBS AR PIEAUGUŠAJIEM

Valkas, Smiltenes, Strenču novadu publisko bibliotēku noslēguma seminārs Launkalanē.

Sadarbība starp trim Ērģemes pagasta bibliotēkām.

Valkas NCB rīkotās akcijas 2016. gadā.

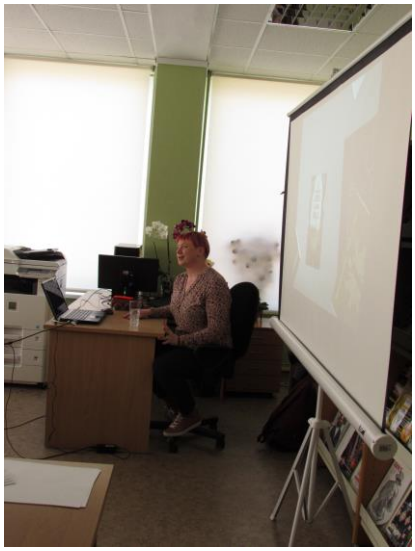

Lekciju cikls “Meklē un atrodi jaunākajā latviešu literatūrā” Valkas NCB. Lektore: Lita Silova

Tematiskie pasākumi, izstādes

Ziemassvētku laika noskaņu koncerts “Vēl viens mirklis pirms Ziemassvētkiem” Jaunklidža bibliotēkā.

Numismātikas kolekcijas ceļojošā izstāde Jaunklidža bibliotēkā.

Jērcēnos leģendu nakts 2016 “Krēslas stundas stāsti”.

Sēņu izstāde Launkalnes bibliotēkā "Vai pazīsti sēnes, kas aug mūsu mežos?"

Detektīvu klubs izbraukumā: Valkas NCB viesojas Dace Judina un Arturs Nīmanis.

Fotoizstāde "Mape". Valkas NCB rīkotā fotokonkursa "Iztēles projekcija" darbu izstāde.

Otrās Valkas novada Dzejas dienas dalībnieki.

Jura Rubeņa neklātienes dzimšanas diena “Mīlestības stāts” Valkas NCB

Aivara Ikšeļa, Zanes Brūveres-Kvēpas un Indras Brūveres Darulienes grāmatas "Sagūstītās atmiņas. Valkai-730" atvēršana

DARBS AR BĒRNIEM

"Grāmatu starta dalībnieki" Bilskas bibliotēkā.

Pārgājiens "Iepazīsti savu Bilskas pagastu" ar noslēgumu bibliotēkā.

Bilskas bibliotēkas apmeklētājas, trīsgadnieces dzimšanas dienas svinības.

“RIČU – RAČU vasara 2016” Jaunklidža bibliotēkā.

Mazie Kārķu bibliotēkas lasītāji.

Radošā darbnīca Launkalnes bibliotēkā.

Vecākais Bērnu un Jauniešu žūrijas eksperts Dzidris (74.gadi) Plāņu bibliotēkā.

Mošķu saiets Smiltenes novada bibliotēkas Bērnu apkalpošanas nodaļā.

Mazās smiltenietes Esteras veltījums Smiltenes novada bibliotēkai.

Bērnu rīti Valkas NCB Bērnu literatūras nodaļā.

1. septembra pasākums “Žvīgs-Žvāgs septembris ir klāt” Valkas NCB Bērnu literatūras nodaļā.

Adventes laika radošā darbnīca “Katru gad’ no jauna” ar dzejnieces Anitas Anitīnas piedalīšanos.

Ziemassvētku pasākums Bērnu rīta dalībniekiem un čaklākajiem lasītājiem

Jaunajā "Garā pupa" izdevumā arī valcēnietes, Valkas pamatskolas skolnieces Martas Rozītes dzejolis

NOVADPĒTNIECĪBAS DARBS

Izstāde "Te es esmu" dzejniecei Anitai Anitīnai Valkas bibliotēkā.

Digitālā izstāde "Katrām durvīm ir savs stāsts. Aiz katrām durvīm ir cits stāsts" Jaunklidža bibliotēkā.

Starptautiskā tūrisma projekta "Tūrista marka" koka suvenīrs Jaunklidža bibliotēkā-saieta namā.

Dzejas dienas Lugažu bibliotēkā – muzikāli literārs vakars kopā ar Valkas novada literātu apvienību.

Bilskas bibliotēkas novadpētniecības spēle „Bilskas bibliotĒKA”.

Birutas Žurovskas gleznu un literatūras izstāde “Sirds šūpojas baltajos mākoņos” Smiltenes novada bibliotēkā.

Smiltenes novada bibliotēkā pasākumā “Dzimtas stāsti” par savu ģimeni stāsta Inese Upmale (dzim. Pirro).

Smiltenes novada bibliotēkā – logu izstāde “Kur treji pakalni tiekas…”

Izstāde “…kur ir Valka?” novadpētniecības stendā Valkas bibliotēkā

Radošās nedarbnīcas “Tur, kur jumta korē tup kaimiņu vārna smalka, tur ir Valka” Bērnu literatūras nodaļā.

Kaķi bibliotēkās

Jērcēnos Bērnu žūrijas grāmatu var paspēt izlasīt arī bibliotēkā un ja vēl ir tāda klausītāja..

Smiltenes novada bibliotēkā Leo vienmēr gatavs palīdzēt atrast nepieciešamo informāciju novadpētniecības mapēs.